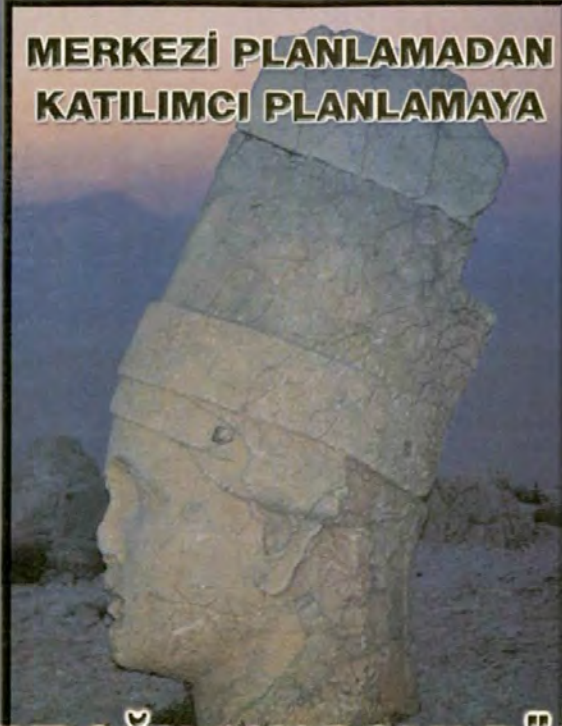

T.C.
BAŞBAKANLIK
GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ
BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

**MERKEZİ PLANLAMADAN
KATILIMCI PLANLAMAYA**

GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ KALKINMA PLANI

**VİZYON, AMAÇ, HEDEF VE POLİTİKALAR
DEĞERLENDİRME TOPLANTISI**

ÇALIŞMA RAPORU 15

28 EYLÜL 2000 - ADIYAMAN

T.C.
BAŞBAKANLIK
GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ
BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

**MERKEZİ PLANLAMADAN
KATILIMCI PLANLAMAYA**

GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ KALKINMA PLANI

**VİZYON, AMAÇ, HEDEF VE POLİTİKALAR
DEĞERLENDİRME TOPLANTISI**

ÇALIŞMA RAPORU 15

28 EYLÜL 2000 - ADIYAMAN

T.C. BAŞBAKANLIK GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI BÖLGE KALKINMA İDARESİ	
YER NO	16-A
DEMİRBAŞ NO	4919

ÖNSÖZ

GAP İdaresi Başkanlığı, "GAP Master Planı"nın yerini alacak, Güneydoğu Anadolu Bölge Kalkınma Planı çalışmasını, katılımcı bir süreç içinde başlatmış bulunmaktadır.

Teknisyen olarak hazırlık çalışmasında görev aldığım ve 1989 yılında tamamlanan Master Planı'nın uygulanmaya başlaması üzerinden geçen 10 yıl, Planın sadece güncelleştirilmesi ihtiyacını değil, kapsam ve yaklaşım gibi başka değişiklikleri de gündeme getirmiştir. Son on yılda Dünyanın kalkınmaya bakış açısı ve planlama pratiğinde önemli değişiklikler olmuş ve kalkınmayla ilgili bazı temel kavramlar daha belirleyici konuma gelmiştir.

1992 yılında Rio'da yapılan dünya zirvesinde, çevre ve doğal kaynakların korunması konuları ile sürdürülebilir kalkınma yaklaşımı, kalkınma literatüründe ön plana çıkmıştır. Kalkınma kavramı artık salt, kaynakların geliştirilmesi ya da fiziksel yapıların inşasını içermemektedir. Artık sadece sulama ya da tarımsal üretimi arttırmak gündeme gelmemektedir. Kalkınmanın odağına insan yerleştirilmiş ve doğal kaynakların korunması birinci derecede önem kazanmış bulunmaktadır.

Gündem-21 dokümanını üreten ve Türkiye'nin de içinde bulunduğu, hemen tüm ülkelerin, devlet ve hükümet başkanları tarafından imzalanan Rio Zirvesi'ni takiben, başka konularda da önemli gelişmeler ortaya çıkmıştır. 1994'te Kahire Konferansı "nüfus", 1995'te Pekin Konferansı "cinsiyet dengeli kalkınma" konusundaki yeni ilke ve yaklaşımları belirlemiştir. Kopenhag'daki ilkeler kalkınmada sosyal politikalara ilişkin yeni gündemler saptamıştır. 1996'da İstanbul'daki Habitat II Kent Zirvesi, kalkınmanın ve gelişmenin kentsel bağlamına ilişkin değerleri evrensel boyutlara taşımış ve son olarak da Mart 2000'de Lahay'de gerçekleşen Dünya Su Forumu, kalkınma ve su kaynaklarının geliştirilmesi ve yönetimi konusundaki çağdaş yaklaşımları ortaya koymuştur.

Aslında GAP İdaresi, söz konusu bu değişik alanlarda, değişik projeler üretmekteydi. Ancak bu gelişmeler GAP'in genelinin, bir tür entegre yaklaşım içinde ve ortaya çıkan çağdaş değer ve ilkeler bağlamında gerçekleştirilmesi konusunda İdare'ye önemli bir fırsat sunmuştur. Bir diğer fırsat ise, siyasi karar organının, GAP'in 2010 yılına kadar tamamlanması talimatıyla birlikte ortaya çıkmıştır. Böylece yeni plan ilgili tüm kesimlerden sağlanan girdi ve katkılarla, bu talimatın gereğini yerine getirme yolundaki önemli bir adım olarak gerçekleşmiş olacaktır.

Katılımcı bir şekilde yapılmasını esas aldığımız Güneydoğu Anadolu Bölge Kalkınma Planı çalışması için tüm GAP Bölgesi illerinde her kesimi yeni planın felsefesi, hedef ve stratejileri ile

değişik konulardaki detayları hakkında bilgilendirmek amacıyla ilk etapta 9 ilde bilgilendirme ve beyin fırtınası toplantıları yapıldı. Böylece iş tanımının sonuçlanması ve katılım yöntemlerinin belirlenmesi ile ilgili olarak, tüm paydaşların görüş ve katkıları alındı.

Bu kitap, 28 Eylül 2000 tarihinde Adıyaman Ticaret ve Sanayi Odası Toplantı salonunda yapılan toplantıdaki konuşmaları kapsamaktadır. Ancak katkı ve katılımdan anladığımız bu toplantılarda ortaya konan görüşlerle sınırlı kalmamaktadır. Toplum kesimleri ve onların örgütleri aracılığıyla yapılacak katılım ve katkılar için bir dizi başka yöntem de uygulanmaktadır. Temsil edilemeyen kesimlere doğrudan ulaşma yöntemleri de kullanılarak, katılım en üst düzeyde uygulanmaya çalışılacak ve Güneydoğu Anadolu Bölge Kalkınma Planı bu kez aşağıdan yukarıya bir şekilde oluşacak, bu program bütün paydaşlar tarafından çizilmiş şekliyle, uzmanlar tarafından gerçekleştirilmiş ve yine paydaşların onayıyla yürürlüğe girmiş veya siyasi iradeye sunulmuş olacaktır. Bunun önemi Türkiye’de katılımcı planlama anlayışıyla gerçekleştirilen ilk kapsamlı uygulama olmasından kaynaklanmaktadır.

Tüm katılımcıların ortak emeği ve katkısıyla ortaya çıkmakta olan yeni Güneydoğu Anadolu Bölge Kalkınma Planı çalışmalarının hazırlık aşamasında olduğu kadar uygulamada da başarılı olmasını diliyorum.

Dr. İ.H.Olcay ÜNVER
GAP İdaresi Başkanı

ADİYAMAN

Zafer ERSOY- (Adiyaman Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı)

Kamunun üst düzey değerli yetkilileri, demokratik kitle örgütleri, değerli temsilciler, değerli Belediye Başkanları, ilçemize gelen Kaymakamlar, GAP idaresinin değerli yetkilileri, ben bu toplantıyı amacını, hedefini, politikasını belirlemek üzere GAP bölge kalkınma idaresinin bu proje ile ilgili genel koordinatörü Sayın Vedat Beyin bir tanıtım konuşmasını rica edeceğim. Buyurun Vedat Bey.

Vedat ÖZBİLEN- (Güneydoğu Anadolu Bölgesi Kalkınma Planı Koordinatörü)

Teşekkürler Sayın Başkan, Sayın milletvekillerim, sayın valim, Sayın belediye başkanlarım, değerli katılımcılar. GAP idaresi adına hepinize saygı ile selamliyorum. Adım Vedat Özbilen GAP bölge kalkınma planının hazırlanmasından sorumlu proje koordinatörüyüm. Bu proje nasıl ortaya çıktı biraz bilgi vermek istiyorum. Sonra da ürettiğimiz dokümanlar için sizlerin görüşlerini almak için buraya geldik onun hakkında biraz detaylı bilgi vereceğim. Bildiğiniz gibi GAP bölge kalkınma planı, bakanlar kurulunun GAP'ın 2010 yılında bitirilmesi ile ilgili bir karar aldığı ve karar doğrultusunda sosyal, kültürel ve ekonomik hamlelerin başlatılması 89 yılda neler olduğu, nerede hata yaptık, nerelerde yeniden düzenlemeler yapmalıyız ve GAP'ı 2010 yılında nasıl bitirmemiz konusunda bize projeler yaparak bize sunun diye bir görev verdi. GAP idaresi bu planlama görevini üstlenmiş durumdadır, bunu için de proje ekibi kurdu. Bu proje ekibi çeşitli sektörlerden oluşuyor onları size tanıttım. Proje direktörümüz var slaytıda da görüldüğü gibi, proje koordinatörü olarak ben, GAP idaresi ile proje ekibi ile arasındaki ilişkiyi sağlıyorum. Proje direktörü altında bir bölgesel planlama grubumuz,onda iktisadi planlama ve finans modellerini yaparak grubumuz, sosyal planlama grubu, tarımsal ve kırsal kalkınma grubu, alt yapı çevre grubumuz ve iletişim grubumuz var. Bu iletişim grubumuz da yapmış olduğumuz çalışmaların kamu oyuna duyurulması, onların görüş ve eleştirilerinizi alma yönünde idi. Bu proje ekibimiz yapılan çalışmaları biraz farklı ele alıyoruz daha önce yapılmış olan 89 yılında ki planımız biraz daha merkezi ağırlıklı bir plandı ama 10 yıllık GAP idaresinin bölgede yapmış olduğu uygulamalarda ve bize gelen eleştirilerde yöre halkının görüşlerini pek dikkate alınmadığı diyedir. Dolayısı ile bizde bu yeni talimat üzerine, yapacağımız planlama çalışmasında projeden etkilenen kesimlerin görüşlerini alma doğrultusunda bir planlama tekniğini kabul etmiş durumdayız. Ve biz buna katılımcı planlama ismini verdik, proje ekibimizin ürettiği her dokümanı, iller gidip o illerde ilgili kesimlerle, Ticaret Sanayi Odalarımız, İhracatçı Birliklerimiz, Belediye başkanla-

rımız, sivil toplum örgütleri, tartışıp alabildiğine projeden etkilenen kesimlerin görüşlerini alıp yansıtmak ve hükümetimizin önüne sunacağımız planda yöre insanının görüşleri bu yöndedir dişe bir politikamız var ve bu politikamızı da gerçekleştirme yönünde toplantılar yapıyoruz. İlk toplantıları 14 Nisan ile 30 Mayıs tarihleri arasında 9 ilde yapmıştık. 30 Mayıs'ta Adıyaman iline gelmiştik ve burada yapmış olduğumuz geniş bir kapsamlı toplantıda bu çalışmanın amacını anlatmıştık. Demiştik ki proje ekibimiz, her doküman ürettiğinde gelip sizinle tartışacağız. Diye, dolayısı ile ilk dokümanımızı ürettik bunun ismini de vizyon, amaçlar, hedefler ve politikalar. Yani Güney Doğu Anadolu bölgesini 2010 yılında biz nasıl görüyoruz onu anlatacağım size; ve bunun üzerinde görüşlerinizi alacağız. Dolayısı ile şu anda 9 ilimizde de benzer toplantılar yapılıyor. O toplantılarda alınan görüş, eleştiriler değerlendirilip nihai bir doküman haline getirilecek ve ilgili gruplara dağıtılarak diğer çalışmalara başlanılması yönünde çalışmalarımıza devam edeceğiz. Şimdi hükümetimizin vermiş olduğu bu talimat doğrultusunda yeni plan hazırlamada bazı yaklaşımlarımız var. Bu yaklaşımlarımız 89 yılında ki çalışmadan biraz farklı çünkü bu 10 yılda dünya çok değişti, slaytta da gördüğünüz gibi yukarıda dört tane önemli bir kutu var. Bunlara biz uluslararası gelişmeler, plan 21, GAP sürdürülebilir kalkınma programı ve ulusal plan sekizinci plan diyoruz.

Şimdi bu 10 yıllık süre için de dünyada çok önemli gelişmeler oldu küreselleşme diyoruz ve 21 yüzyılın yeni planlama anlayışları hazırlanıyor. Tüm dünya çapında ve biz bunlardan uzak kalamayız. Çünkü hükümetlerim, devletlerimizin Başkanları gidip bunlardan uzak imza atıyorlar ve bu uluslararası gelişmeler bize direk olarak etkiliyor neden etkiliyor. Çünkü Güney Doğu Anadolu projesi çok önemli iki tane kaynak var. Su ve toprak kaynağı Fırat ve Dicle sularını artık tartışılıyor. 21. Yüzyılın en önemli konusu, su deniliyor su uluslararası arenalarda tartışılıyor ve gündeme Fırat ve Dicle suları muhakkak geliyor. Dolayısı ile bizim de devlet olarak buna hazırlıklı olmamızı, gerektiğinde bize yönelik eleştirilere cevap vermemiz gerekiyor. Dolayısı ile yapılan milletlerarası anlaşmalar, uluslararası gelişmelere kulağımızı kapayamayız ona hazırlıklı olmamız gerekir. Dolayısıyla bu plan çalışmasında dikkate alınması gereken uluslararası gelişmeler var orada yapmış olduğumuz anlaşmalar var. Bir diğer önemli bize dışarıdan girdi olacak konu, bu milenyum bir adımı verdiğimiz doküman 1992 yılında Rio'da yapılan bir toplantıda Cumhurbaşkanımızın da imzalamış olduğu doküman ki bizi bağlıyor devlet olarak 21. yüzyılın planlama kararları var, bu nedir. Ağırlıklı olarak ekonomik ve sosyal alanda yapacağımız bütün çalışmalarda çevre boyutunu dikkate alacağımız gelecek kuşaklara bırakacağımız miraslarda bu günü tahrif etmeden yeni nesillerimize bu imkanları sağlayacağımız politikaların uygulanması yönünde ilke ve stratejileri belirlemiştir. Bu gündem 21 adlı doküman bu ilke ve stratejiler her ülkenin kendi siyasi, sosyal ve kültürel yapılarına göre irdelenmesi gerekiyor. O yönde de talimatlar var, dolayısıyla bu gündem 21'in planlama kararlarında bizim irdeleyip kendi kararlarımıza nasıl adapte edebiliriz onu da bu plan çalışmalarında dikkate almamız gerekiyor. Diğer dikkate almamız gereken bize dışarıdan girdi olarak, bu Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ile ortak yapmakta olduğumuz GAP sürdürülebilir kalkınma programı adını verdiğimiz

program. Bu Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ile Hükümetimizin arasında imzalandı ve Resmî Gazete de imzalanan bir program ve 29 tane alt proje var. Bu çeşitli projeleri kapsıyor. Sosyal, kültürel, iktisadi ve kentsel gelişmeye yönelik orada alınan kararları da dikkatle incelememiz lazım. Diğer bir önemle dikkate almamız konu ulusal olan yani sekizinci olan. Bu sekizinci planda ortaya konulan amaç, hedef ve stratejiler özellikle 2023 perspektifi bizim dikkate almamız gereken dışarıdan girdiler. Bunun dışında bizim incelediğimiz diğer konular 10 yıl da GAP'ta neler değişti. Güneydoğu Anadolu Bölgesinde işte bir terör olayı yaşandı burada, o birçok taşları yerinden oynattı, sosyal yapıda derin yaralar açtı. Bir kere bunları nasıl kapatabiliriz, bu da dikkate almamız gereken bu planlama çalışmalarında girdi alacağımız önemli konular. Dolayısı ile ilk önce biz 89 yılında yapılmış olan Master Planı bu perspektifini yeniden gözden geçirmemiz gerekiyor. Bunları irdeleyeceğiz bu proje bu bahsettiğimiz bir proje ekibimiz. Dolayısı ile bu 89 planını sosyal eylem planını değerlendirdikten sonra kalkınma ihtiyaçlarımızı, vizyonumuzu, amaç, hedef ve stratejilerimizi kalkınma seçeneklerini ortaya koyacağız. Tabi bunları yaparken tabi finans modellerini de düşüneceğiz. Yani 2010 yılında Güneydoğu Anadolu Bölgesini şöyle hayal ediyoruz ama bu hayalimize ulaşabilmemiz içinde bu kadar kaynak ayrılması gerekiyor. Bu kaynak nereden temin edilmeli hükümetimizi de bu yönde alternatifler sunmalıyız. Bu çalışmada da onlar yapılacak, yapıldıktan sonra bir kalkınma programı ortaya çıkacak. Ve uygulama programı belirlenecek ondan sonra da izleme, değerlendirme sistemi yeni planı hayata geçirecek kurum nasıl olmalıdır. GAP idaresi mi, yoksa başka bir kurum mu? Eğer GAP idaresi 10 yıllık süreç içerisindeki deneyimleri yada bölgeden gelen eleştirileri de dikkate alarak yeniden, nasıl yapılandırabiliriz. Bunlar da değerlendirilip planın nihai hale getirip hükümetimize sunacağız.

Talimat Ocağın sonuna kadar bunu bitirmek bunu ocağın sonuna kadar bitirmeyi hedefliyoruz. Tabi tüm bu çalışmaları yaparken biz başta da söyledim katılımcı planlama anlayışı içinde yapacağız. Yani projeden etkilenen kesim 9 ilimiz var, 9 ilimizin insanların görüşlerini her aşamada şu kutularda gördüğümüz çıkacak her raporu tartışmak istiyoruz. İşte bugünde, bugün ürettiğimiz bu dokümanı sizinle tartışacağız. Bu dokümanın içeriğini birazdan size sunacağım ve görüşlerinizi, eleştirilerinizi almaya çalışacağım. Genel o planı hazırlamada ki yöntemimiz bu şekilde olacaktır. Şimdi burada bizim vizyonumuz proje ekibi olarak Güneydoğu Anadolu bölgesini 2010 yılına hatta 2010 yılının ötesinde 2023 yılında şöyle görmek istiyoruz. Bir kere refahın arttığı bir bölge olacak, herkesin ekonomik faaliyetlere katılma fırsatını yaratmış olacağız. Diğer bölgelerle gelişmiş farkını ortadan kaldıran veya azaltılan kaynakların etkin kullanıldığı, verimlilik ve istihdamın arttırıldığı, ulusal ekonomi ile bütünleşmiş, dışa açık demokratik bir yapının oluştuğu, özellikle güçlü, donanımlı, eğitilmiş bireylerin oluşturulduğu sürdürülebilir bir gelişmenin sağlanabileceği bir Güneydoğu Anadolu bölgesini görmek istiyoruz. Bizim proje ekibi olarak ileride 2010 yılında 2023 yılında hedeflediğimiz nokta bu. Şimdi buraya ulaşabilmemiz için amaçlarımız var, hedeflerimiz var, politikalarımız var. Bugün sizinle onları tartışacağız. Eğer şunlarda hemfikirsek bunlara itirazımız varsa bunları değiştireceğiz. Onun için vizyon konusun-

daki bizim yaklaşımımızı eleştirin. görüşlerinizi bildirin. Buraya varmak için genel bir amaç belirledik, dedik ki katılımcı yaklaşımla yapacağız ve her aşamada sizlere danışacağız. Ama esas hedefimiz bölgedeki tüm insanların yaşam kalitesini yükseltmek. Nedir yaşam kalitesi, bu evden işe kadar geçen bütün süreçlerde insanın yaşayabileceği asgari her ortamı yaratmaktır. İyi bir evde yaşatmak, içme suyu olan, kanalizasyonu olan, iş imkanları olan bir toplum yaratmak. Bunu nasıl yaratacağız. Bunun içinde biz temel ilke ve stratejilerimizi belirledik. Yani bir temel ilke ve stratejilerimiz olsun ki bu belirlediğimiz vizyona ve genel amaca ulaşalım. Bir kere Amerika Birleşmiş devletleri ile olan şu günlerde sıkı ilişkilerimiz var. Orada ki normlar ve bölgesel kalkınma politikalarını dikkate alacağız. Birleşmiş Milletler sözleşmelerini dikkate alacağız. Uluslar arası hükümlülüklerimiz varsa hükümetimizin imzaladığı onları dikkate alacağız. Ve sekizinci beş yıllık kalkınma planı ile uyumunu sağlayacağız. Bizim ilke ve stratejimiz bu. Diğeri de bölgesel kalkınmada bizim stratejimiz insanı geliştirmeyi sağlamak yani her şey insana yönelik olmalı daha önce de biz GAP'ı nasıl tanımlardık. Güneydoğu Anadolu projesi su ve toprak kaynaklarının geliştirilmesi olarak. Hayır artık böyle tanımlamıyoruz. Güneydoğu Anadolu projesi bölge insanının geliştirilmesine yönelik bir projedir. Dolayısı ile bu anlayışı benimsediğiniz her şey tersine dönüyor. Yani bütün yapacağınız ekonomik, sosyal, kültürel, faaliyetler, mekansal faaliyetler insana yönelik olmalıdır. Bunu yaparken de katılımcı ve sürdürülebilir olmalıyız. Yani yapılan çalışmaların bir sürdürülebilirliği olmalı, kesilmemeli, bu bizim bölgesel kalkınmadaki temel bir stratejimiz. Diğer önemli bir stratejimiz bu 10 yıllık deneyimde de gördüğümüz. Piyasa ekonomisinin şartlarını oluşturmamız gerekiyor yani rasyonel olan bir pazar ekonomisini oluşturmak özellikle de yerel pazarların Adıyaman'ın kendi iç pazarını Gaziantep'in, Şırnak'ın bunu oluşturmamız gerekir. Neyse serbest piyasanın kuralları bunu ulusal ekonomi ile bütünleştirmemiz hatta sadece ulusal ekonomi ile kalmamalıyız. Uluslar arası pazarlarla muhakkak bütünleştirmeliyiz eğer bölge de o refahı sağlamak istiyorsak, herkese iyi imkanı sağlamak istiyorsak, herkese iş imkanı sağlamak istiyorsak böyle rasyonel işleyen bir pazar ekonomisini işleyen kurallarını oluşturmamız gerekir. Buna yönelikte politikalar tespit etmemiz gerekiyor. Tabi her şey bazen pazar ekonomisinde çözülemiyor.

Bu en gelişmiş olan Amerika Birleşmiş Devletleri'nde bile Pazar ekonomisinin kurallarını işlettiği zaman tanı kuralları ile işletemiyor. Pazarın işlemediği alanlarda devlet devreye girsin diyoruz. Yani kamu inisiyatifi ön planda olsun nedir bu alanlarda sosyal alandır. Yani hem beşeri kaynaklarda, hem doğal kaynaklarda uyum içerisinde geliştirmeyi sağlıyorsak pazarın müdahale edemediği alanlarda sorun yarattığı alanlarda Devlet müdahale edip sosyal gelişmeye yönelik müdahaleler sağlamalıdır. Özellikle projeden etkilenmeyen kesimler var, dezavantajlı kesimler var, bunu güçlendirmeliyiz. Yani kalkınmadan faydalanması lazım bu kesim insanların da onların da bu ekonomiye katmalıyız. Bunun için de gerekli çağdaş kurumlar oluşturmalıyız. Böyle bir temel stratejimizde var bu dokümanı hazırlarken. Tabi tüm bunları yaşarken de çevreyi koruyacağız, çevreyi tahrip etmeyeceğiz. Birincisi sınıf tarım topraklarını koruyacağız, ormanları koruyacağız, yaratmış olduğumuz büyük göletler var. Atatürk Barajını koruyacağız. Bunun

için çevreyi tahrip etmeden ekonomik ve sosyal çalışmayı sağlayalım diyorum, bu da bir diğer stratejimiz. Tabii bunları yaşarken de en önemli şey kaynaktır, bu kaynağı sağlarken de 89 planının farklı bir yaklaşımımız var. Her şeyi devlete yüklemek gerek, devletin üzerinde çok yükler var. Bunu paylaşmamız lazım nedir bunu paylaşacak üç kesim var. Kamu yine görevini yapacak işte nedir alt yapıyı hazırlayarak. Artık özel sektörde kalkınmada rolünü almalı, halkta rolünü almalıdır. Bunların acaba bu finansmanı sağlamada rolleri neler olmalı, devletin yanında bunu belirlememiz gerekiyor. İkincisi uluslararası kaynaklara muhakkak ulaşmamız gerekiyor. Şu anda küreselleşen dünyada Güney Doğu Anadolu projesi herkesin gözü önündedir. Dolayısı ile ilgi çok fazla bu uluslararası kaynaklara iyi projeler, ciddi projeler götürerek destek olabiliriz. Bunun imkanlarını yaratmamız lazım ve bu bizim 10 yıllık deneyimimiz de GAP idaresinin yapmış olduğu denetimde bu imkanlar var. Eğer ciddi projelerle uluslararası alana açılırsak buradaki birçok projeyi destekleyecek finans kaynağını buluruz. Buradaki yaşayacağımız planda buna yönelik modeller, araçlar önereceğiz, bu da önemli stratejilerimizden birisi 89 yılındaki projeden farklı olarak. Bu plan çalışmasında dikkate alacağımız diğer önemli olay. Kısa vadede acil sorunlarımızı çözmemiz gerekir. Nedir bu 10 yıl yaşadığımız huzursuz bir ortamın getirdiği sosyal yaralar var, bunu bir an önce kapatmamız gerekir. Buna yönelik acil istihdam projeleri neler olabilir, bunu bu plan dönemi içerisinde belirleyeceğiz. Dolayısı ile bu genel 2010 perspektifi içinde de kısa vadede istihdam yaratacak projeleri muhakkak hükümetimize önermeliyiz ki hayata geçirilmeli. Buradaki ve yöre insanımızın sorunlarını bir an önce çözmemiz gerekiyor. Dolayısı ile bunlar bizim bu dokümanı hazırlarken ki genel stratejimiz. Bu stratejilerden hareketle 16 tane amaç belirledik. Bu dokümanda da var 16 tane amaca bağlı olarak da hedefler ve politikaları belirledik. Bunlara da kısaca bahsedeyim ki tartışmamız daha sağlam bir zeminde olsun istiyorum. Birincisi başta söylediğim vizyona ve genel amaca ulaşabilmemiz için bizim ilk önce sürdürülebilir büyüme ve gelişme alt yapısını oluşturmamız gerekir. Yani fiziki, iktisadi ve beşeri alt yapıyı bütün illerimizde oluşturmamız gerekir. Bunu da bir zamana bağlamamız gerekiyor. Birincisi sürdürülebilir büyüme ve gelişme alt yapısını oluşturmak. Bu oldukça önemli ve bir yerde çerçeveyi oluşturan, bir amaç, fiziki, iktisadi ve beşeri alt yapının güçlendirilmesi kastediliyor. İkincisi Bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farkının azaltmak, bu gelir ve refah düzeyinin yükseltilmesi ve gelir dağılımının iyileştirilmesini öngörüyor. Üçüncüsü, Pazar ekonomisini geliştirecek önlemler almak. Ulusal pazarla bütünleşmeyi, daha fazla bütünleşmeyi sağlamak. Bunda amaçlananda rekabetçi bir Pazar ekonomisi. Dördüncüsü de kamu ve özel kesim işbirliğini güçlendirmek ve yerel girişimciliği desteklemek, Beşincisi, su, toprak ve biyolojik kaynakların verimli ve sürdürülebilir kullanımını sağlamak.

Altıncısı gıda güvenliğini ve güvenilirliğini sağlamak. Bununla kastedilen de daha çok gıda maddelerinin yeterli nitelik ve nicelikte arz edilmesi. Yedincisi, hedef grupların dezavantajlı grupların kalkınmada etkin rol almasının sağlanması için kaynaklara erişimini ve kararlara katılımını kolaylaştırmak. 8. Cinsiyet dengeli toplumsal gelişme sürecini güçlendirmek. 9. Yerel inisiyatifler öncülüğünde kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi için, insan kaynaklarını geliştir-

mek. Bu da hem kamu kuruluşlarını, hem yerel yönetimi hem de hükümet dışı kuruluşlarla, örgütlü kesimlerin kalkınmada daha etkin rol alması için kapasitelerinin artırılmasını öngören bir amaç. Onuncusu eğitimle ilgili. Eğitimde fiziki ve sosyal alt yapının iyileştirilmesini öngörüyor. Örgün ve yaygın eğitim olanaklarının artırılması. On birincisi sağlık standartlarını yükseltmek. On ikincisi Kalkınma ve toplumsal bütünleşme sürecinde, kültürel birikimden yararlanmak. On üçüncü Mekan organizasyonunun işlevsel kılınması, yerleşmelerin büyüklük ve yayılmalarından ekonomik ve toplumsal çıkarım sağlamak, bunda amaçlanan bu mekan organizasyonunun ekonomik, toplumsal ve faydayı artıracak şekilde yapılması. On dördüncüsü ağ sistemlerinin kurulması ve güçlendirilmesi ve bu şekilde KIRKENT İşlevsel bütünlüğünün sağlanması. On beşinci amaç bir çevre yönetim sistemi oluşturmak suretiyle çevre ve kalkınmayı bütünleştirmek. Yani birbirinin karşısı değil aslında tamamlayıcısı olabilecek şekilde bu konuyu her ikisini de ele almak. On altıncısı da tarih ve kültür varlıklarını korumak, kurtarmak ve değerlendirmek, kalkınma süreci içinde bunlara özel önem vermek. Yeni plandan öncelikle Bu 16 tane amaç bizim proje ekibimizin beklediği amaç yani size daha önce belirttiğim o vizyon ve genel amaca ulaşabilmek için 16 tane bu alt başlığımız var. Buna yönelik ne size dağıttığımız dokümanda politikalar oluşturduk. Bunları oluşturursak o vizyona ve genel amaca ulaşabiliriz. Tabi bunlar tartışmaya açık. Bunda hataya düştüğümüz noktalarda olabilir onun için bu hataları azaltmak için sizlerin karşınıza gelip görüşlerinizi almak istiyoruz. Buna yönelik olarak bir bu 16 amaçtan sonra genelde bu yeni plandan öncelikle beklenenler nelerdir diye düşündük şunlar çıktı. Beş tane önemli şey var yani bu plandan çıkacak olan. Ekonomik yapıda sürekli bir değişim sürecini muhakkak başlatmamız gerekir. Çünkü burada ona ihtiyaç var. Bölgenin toplumsal yapıda önemli olan göstergeleri inceleyebildiğimiz gibi yaşam kalitesini yükseltmek, bölge içi bölge dışı kaynakları en iyi şekilde kullanmak ve istihdam imkanlarını yaratmak. Bu plandan çıkacak temel şeyler bunlar olacaktır. Tabi bunlar hep tartışmaya açık bunları istemiyorsanız farklı çıktılar istiyorsanız onları bize iletmeniz lazım ki bu amaçlarımızı yenilememiz gerekiyor. Buna yönelik olarak biz çeşitli kesimlerin görüşlerini alıyoruz. Çünkü proje ekibimiz olarak yaptığımız şeylerde bazen gözden kaçabiliyor. Ankara'da 13 Eylül'de bir toplantı yaptık bu GAP İdaresinin dışında çeşitli zamanlar Ankara'dan, İstanbul'dan, İzmir'den, Karadeniz'den, Üniversitelerden, sivil toplum örgütlerinden çağırdığımız kişilerle bir toplantı yaptık. 20 Eylül'de de Diyarbakır'da yaptık seçilmiş önder kişilerle orada çıkan sonuçlar şu oldu bu dokümanımıza yapılan eleştiriler. Öncelikli sektör eğitim olmalı oradan çıkan, sağlık, turizm ondan sonra da alt yapı, eksik bıraktığımız konu proje yönetimidir. Yani siz bir plan öneriyorsunuz ama bu planı kim uygulayacak. Planda özellikle ağırlık vermemiz gereken konu girişimciliktir. O önerdiğiniz şeyde var ama yeterli ağırlıkta değil girişimciliğe muhakkak özel önem verelim. Diğer bir eleştiri kaynak tespiti iyi yapılmalı ve istihdam imkanları artırılmalıdır. Bu bizim öncelikli amaçlarımız olmalı buna yönelik politikaları daha belirgin olarak vurgulanması gerektiğini söylediler. Kültür ağırlıklı konuların önemli olduğunu ona biraz daha ağırlıklı olarak politikalar tespit edin dediler. Diğer bir konu,

planın uygulanmasında hep devlete rol veriyorsunuz. Sivil toplum örgütleri hükümet dışı kuruluşların rolü nedir. Bunu da tanımlayın, böyle bir talepleri oldu.

Bir de bu planı yapacaksınız ama bu planı uygularken kim izleyecek, izlemesi nasıl yapılacak, bu konuda da eksik bırakılmış denildi. Dolayısı ile biz bu eleştirileri 9 ilden yapacağımız toplantıda gelen eleştirilerle dikkate alarak yeniden revize edeceğiz. Ama 13 Eylül’de ve 20 Eylül’de yapmış olduğumuz toplantılarda ortaya çıkan eleştiriler bu yöndedir. Tabi biz burada bu eleştirileri almak için bu toplantıları yapıyoruz ama toplantı ile her şey bitmiyor. Bizim iletişim adreslerimiz var. özbilen@gap.gov.tr Bunlarla bize ulaşabilirsiniz ama biz size her aşamada ulaşmaya çalışacağız. Dediğim gibi bu doküman tartışmaya açık bir dokümandır. Sizlerin katkıları ile zenginleşecektir. Bu nedenle katkılarınızı bekliyoruz, beni de dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

Zafer ERSOY- (Adıyaman Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı)

Sayın Özbilen’e verdikleri değerli bilgiler için teşekkür ediyorum. Sayın Valim önce izin verirsiniz bazı yeni katılan arkadaşlar var bundan GAP’ın yapmış olduğu Master Plan çalışmasının eksik olan bazı noktalarda ilimize yansması amacı ile bu konuda bilgi vermek istiyorum. Daha sonra izniniz olursa bir konuşma yapmanızı rica edeceğiz, daha sonra da arkadaşları dinleyeceğiz. Şimdi bu yeni yapılan Master Plan çalışmasına gönülden katılıyorum, fazlalığı var eksikliği yok. Biz bunun yaklaşık 8 senedir bunların olması gerektiğini söyledik vurguladık. Yalnız bir yere varamadık benim GAP İdaresini temsilen muhatap olarak Vedat Bey size bir soru sormak istiyorum. Siyaset bu işin içinden arındırarak mısınız? Yani siyaset bu işin içinde olduğu zaman bu planın başarılı olmayacağı düşüncesindeyim. Çünkü geçmişte iş gücü uyum projeleri hazırlanmadan burada yöre halkımızdan yaklaşık 85 yerleşim merkezi ve koskoca bir kere ve bununla birlikte yaklaşık 80 bin kişinin ilimizden göçü söz konusu. Bu insanlar için herhangi bir iş gücü uyum projesi hazırlanmadı bu projeniz içerisinde vardı. Sürdürülebilir ekonomi, sürdürülebilir kalkınma dediniz GAP İdaresi olarak. Bu yöre insanı unutuldu buralara da bir uyum projesi hazırlanmadan bunların ekonomik ve sosyal planlamasını planlamadan hemen Harran’ı sulanmaya başlandı. Yani ortada bir cenaze var onu gömmeden yeni krallar ve kraliçeler yaratmaya başladık. Biz bunu sürekli söylüyoruz. İkinci olarak bu insanlar sadece tütün ekerlerdi, buğday ekerlerdi, arpa ekerlerdi başka bir işle uğraşacak durumları yoktu. Ama ilimize geldikleri zaman bu insanların hepsi el arabalı olmaya başladı ve sosyal, anti sosyal patlamalar meydana gelmeye başladı ve bunların buralarda yaşayan yöre insanları uyumsuzluğu başladı. Bu buradaki insanların hepsini etkiledi. Sayın Bld. Başkan Vekilim de burada en büyük zorluğu da Adıyaman Belediyesi ve GAP’ın etrafında olan belde Belediye Başkanları çekti. Çünkü hiçbir alt yapı ona göre hazırlanmamış içme suyu alt yapı projesi alt yapısı hazırlanmamıştı. GAP bir projeci bir kurumdur. Yatırımcı bir kurum değildir, bunu ben çok yakından biliyorum. Maalesef son zamanlar yaklaşık 4-5 senedir yatırımcı kuruluş olmaya başladı. Şimdi sosyal yönünü geliştirmek, ekonomik yönünü geliştirmek işte cinsiyet ayrımına kadar koymuşlar biz bunları çok öner-

miştir. Ve bunları geliştirmek için paralar ayrılıyor ve bu paralar projeci kurumdan çıkıp yatırımcı kuruma dolaşı.

Şimdi ben bir örnek veriyorum, GAP İdaresi daire başkanı olsun, Vedat Bey gibi değerli arkadaşları olsun gerçek bu konunun akademisyenleridir. Bunların çalışmalarına büyük destek veriyoruz. Tedirginliğim su, biz bunu şimdi burada konuşacağız, tartışacağız çok iyi bir ekip tarafından hazırlanmış. Söylediğimiz konularda bunun içine alınmış demokratik kitle örgütlerin, sivil örgütlerin önerileri hep bunun içine alınmış. Acaba siz bu projeyi yapıyorsunuz, bu böyle uygulanması gerekir. Ama bu projenin yaklaşık Adıyaman'da 80 bin insanı mağdur ettiği ki bu nüfus 150 bine ulaştı. Bu projeyi bu şekilde uygularsak daha mı iyi olur, dememiz lazım dersiniz. Bizde de mütevazı milletvekillerimiz var, siyasilerimiz var ve insanları kırmayan zaten Adıyaman insan yapısı olarak insanları kıran insanlar değiliz.

Olur ya bir dönem Şanlıurfa Milletvekilimiz Bakanımızdı, bir dönem Diyarbakır milletvekilimiz Sayın Aksu Bakanımızdı, bir dönem Mardin Milletvekilimiz Fehim Adak Bakandı, Şimdi de Sayın Mustafa Yılmaz bu konudan sorumlu Bakan. Olur ya Gaziantep için bir fedakarlık yapsın, bizim için yapsın. Bizden de şu anda bir Bakan çıkmayacağına göre, böyle bir tedirginlik içerisindeyim. Sayın Mustafa Yılmaz çok değerli bir Bakanımız, çok değer verdiğimiz bir insan ve her önerimiz de açık olan bir insan. Şunu önleyemiyorum. Sayın Belediye Başkan vekilimiz de burada, GAP İdaresinin imar çalışmasını Celal Doğan kabul etmiyor bana ne Gaziantep Belediye Başkanı, GAP İdaresi nedir ki diyor. Ama bütün nemalar Gaziantep'e gidiyor bizim anlamadığımız da çok mu mütevazı insanlar. Yani biz her konuyu Adıyaman'ın sanayide gelişmesini GAP İdaresi engellemiştir, başka bir suçlu yoktur. Para hazır adamın arazisine fabrika yapacak GAP İdaresi engelliyor, nerede yapacak Organize Sanayi Bölgesi yoktur. Geçen Sayın Valime de bilgi verdim bu konuda. " " Bölgemiz bitmemiş daha alt yapısı devam ediyor. Atatürk Barajı 850 bin birebir tarım arazisini su altında koymuş. Üçüncü dördüncü projesi Çatal tepe Barajı. Besni'yi ve Gaziantep ovasını sulamak için bu proje. Üçüncü proje Çep Barajı Malatya Yeşilyurt ovasını sulayacak, Malatya'ya içme suyu sağlayacak. Bunların da göl havzası bu Adıyaman'ın ekilebilir tarım arazisinde, giriyor tabii su. Peki bu insanlar tarımı da bitirdi bu insanlar balıkçı mı olacaklar. Tedirginliğimi tekrar söylüyorum, eğer bu siyasi eller GAP İdaresinin işini üzerinden elini çekmez ise bizde buralarla evcilik oynarız, siz de işinizi yapamazsınız, düşüncesi içerisindeyim ve bir ilî öneri verdikten sonra söz vereceğim. Bir defa ayrı bir eyalet havası olmazı lazım, buranın finans örünü ayrı olması gerekir. Buraya hiçbir siyasi gücün etkisi olmaması gerekir, tamamen akademisyenlerden olması gerekir. Yani bu işi örgütlerinin içinde olması gerekir.

Yöre halkının görüşlerini almanız lazım, geçmişte yapmış olduğunuz Master Planın başarısızlığı yöre halkının görüşlerini almamızdan dolayıdır. Tahmin ediyorum Japonlar yapmıştı bu projeyi, Şimdi Sayın Valim yanlış anlamasın ne kadar bilir ama bir Belediye Başkanı bilir, sivil örgüt bilir, dernek başkanı bilir en azından fırsat verseydiniz o dönemde bizim Valimize bile danış-

şılmamış. Yani siyasilere arındırılırsa, yöneticilere göre kalkınma bu modelde tutar. Diyarbakır'da ki eleştirileri söylediniz ben fazla uzatmama gerek yok. Aslında olması gerekenleri ben söyleyecektim ama projelerinizde var fazla zaman almayayım, başarılı olmasını diliyorum. Sayın Valim uygunsanız bir iki kelime etmenizi rica edeceğim.

Halil İŞİK- (Adıyaman Valisi)

Sayın milletvekilimiz, Sayın Belediye Başkan vekilimiz, Ticaret ve Sanayi Odamızın Sayın Başkanı, Güney Doğu Anadolu projesi kalkınma idaresi başkanlığının tüm değerli mensupları değerli konuklar, basının seçkin temsilcileri, GAP Bölge Kalkınma İdaresince oluşturulan, proje ekibi tarafından hazırlanan, GAP Bölge Kalkınma Planı vizyon, amaç, hedef ve politikaların tartışılacağı ilimizde ki bu toplantıya hoş geldiniz diyor, hepinizi saygılarımla selamlıyorum. Sayın Konuklar hükümet programında Güney Doğu Anadolu ile ilgili ekonomik ve sosyal önlemler çerçevesinde Bakanlar Kurulu tarafında Güney Doğu Anadolu projesinin 2010 yılına kadar bitirilmesi kararı alınmıştır. Bu konuda gerekli planlama çalışmaları yapmakla GAP Bölgesi Kolektif İdare Başkanlığı görevlendirilmiştir. Oluşturulan proje ekibi tarafından hazırlanan Güney Doğu Anadolu Bölge Kalkınma Planı taslağının katılımçılık ilkesi uyarınca da ilimizde tartışılmasını, planın sağlıklı oluşumu ve uygulanabilirliği bakımından olumlu sonuçlar sağlayacağına olan inancımı belirterek sözlerime başlamak istiyorum. Bilindiği GAP yalnız ekonomik boyutları ile değil bölge halkının sosyal ve kültürel yaşamında yapacağı değişimler ve ülke ekonomisine sağlayacağı katkılar yönünden de önemli bir bölgesel kalkınma projesidir.

Projeden beklenen yararın sağlanması bölgenin gelecekte ortaya çıkacak değişimlerin ve ihtiyaçların bugünden saptanarak gerekli önlemlerin alınmasına ve bu önlemlerin uygulanmaya aktarılmasındaki bir başarısına bağlıdır. GAP kapsamına giren yörelerin süratle kalkındırılması, yatırımların gerçekleştirilmesi, olan ve alt yapılan yapılması, ruhsat verilmesi, sanayi, maden, tarım, ulaştırma alanlarında ve diğer alanlarda gerekli hizmetlerin yapılması ve yaptırılması, yöre halkının eğitim düzeyinin yükseltilmesi için gerekli tedbirlerin alınması ve aldırılması bir amaçla kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonun sağlanması bakımından GAP Bölge Kalkınma İdaresi teşkilatına önemli görevler düşmektedir. Entegre bir bölgesel kalkınma projesi olarak uygulanmaya başlanan Güney Doğu Anadolu projesi 1989 yılından bu yana sadece barajlar ve sulama sistemlerinden ibaret bir yatırım girişimi olduğu anlayışını geride bırakarak, çok sektörlü entegre sürdürülebilir bir insanî kalkınma projesi haline gelmiştir. Sayın konuklarımız Adıyaman ilimiz, ülkemiz için büyük önem taşıyan Güney Doğu Anadolu projesi ile bir ilçesini, 12 Köyünü, 46 mezrasını tamamen, 26 yerleşim merkezini ise kısmen olmak üzere yüzbinlerce hektar toprağını kaybetmiş ve arazilerinin önemli bir kısmı da bu nedenle kullanılamaz duruma gelmiştir. Gerek ülkemiz gerekse bölgemiz düzeyinde sosyal ve ekonomik sektörlerde önemli gelişmeler yaratacak, bu entegre projede tarımsal alanda il olarak GAP projesi kapsamındaki barajların ve ilimize yönelik pompaj sulaması projelerinin bir an önce tamamlanması ve ihale edilip başlatılması yönünde, eğitim alanında her türlü alt yapısı hazır olan Adıyaman

Üniversitesi kanununun bir an önce çıkarılması ilimiz açısından büyük önem taşımaktadır. Adıyaman halkı tarım ve eğitim beklentilerinin yanında, sanayi, alt yapı, çevre, kültür, ağaçlandırma, mera ıslahı ve erozyonla mücadele ile sosyal yönler bakımından GAP'ın ilimize sağlayacağı gelişmelere yönelik çalışmalarda ilimizin mağduriyeti de göz önünde tutularak ve öncelik verilerek ekonomik ve sosyal boyutlu benzeri çalışmaların tamamlanmasını en büyük temenni olarak beklemektedir. Başlangıçta su ve toprak kaynakları geliştirilmesi projesi olarak hazırlanan Güney Doğu Anadolu projesi 1989 hazırlanan GAP ve Mastır Planı ile entegre bölge kalkınma planına dönüştürülmüştür. Bu plan yerine oradan geçen süre içinde dünyadaki, ülkemizdeki ve bölgemizdeki değişimlerde değerlendirilerek yeni bir GAP Kalkınma Planı hazırlanmakta ve bu planın uygulanması da 2010 yılına kadar tamamlanmak istenmektedir.

Eğitim olanaklarını arttırmak, sağlık standardını yükseltmek, kültürel birikimi kalkınmaya yönlendirmek zenginleştirmek, yerleşim yerlerinin mekan kullanımını düzenlemek, kırkent işlevsel bütünlüğünü güçlendirmek, çevre yönetimi sistemi oluşturmak, tarih ve kültürel varlıklarını korumak ve kurtarmak amaçlanmaktadır. Adıyaman ilimizin kalkınma da öncelikli iller kapsamına olma, teşvik destek unsurlarının geçerli olması, GAP'ın en batısında ki iki ilden biri oluşu, 4325 sayılı yasa çerçevesinde hazine arazilerinin yatırımcılara bedelsiz olarak devredilmesi, sosyo kültürel yapısının gelişmeye müsait oluşu, ulaşım yönünden bir sorunun bulunmaması enerji konusunda GAP'ın en şanslı ili olması, işçilik maliyetinin ucuz oluşu, iklimin Akdeniz iklimi özelliklerini taşıması gibi dengeleri ile yatırım için uygun bir ilimizdir. Ayrıca yatırımcılara Adıyaman'da ki gösterilen ilgi ve alakada yatırımcıları cesaretlendirmektedir. Yeni plan ile bu konularda her türlü çalışmanın yapılacak ilimizin top yekün kalkınmasına ve zenginleşmesine, imar ve inşaada katkı bulunması ilimiz açısından büyük önem taşımaktadır.

Oluşturulacak olan GAP Bölge kalkınma planı ile ilgili uygulama programı bugüne kadar ilimiz açısından ön görülen proje uygulamalarının gerçekleşme oranının yok denecek kadar az olması nedeni ile ilimiz halkının temennisi olarak beklediği hususlarda dikkate alınarak 10 yıllık bir iş takvimine bağlanması ve kalkınma planlara ile entegrasyonu sağlanarak, ödeneklerinde bu iş takvimine uygun olarak tahsis sağlanmalıdır. Bu husus gerçekleştirilmediği takdirde yeni hazırlanacak GAP Bölge kalkınma planının başarı şansında bulunmayacaktır. Planın ve uygulama programlarının hazırlanma aşamasında, bölge yöneticileri, kurum ve kuruluşların yanında Üniversitelerle ve ilgili Bakanlıklarla işi birliği yapılmalıdır. GAP bölge kalkınma idaresi bu kalkınma planın hem de uygulama programının mahalli kurum ve kuruluşlarının halka anlatılmasında ve uygulama safhası dönemlerinde uygulamak üzere mahalli kurum ve kuruluşlarla halka iletişim projeleri oluşturulmalıdır. Bu konu gap7in bölgede daha iyi anlaşılması bakımından da bir zorunluluktur. Bölge dışından gelen GAP yöneticileri de önceden bölgenin sosyal yapısı hakkında eğitime tabi tutulmalıdırlar. Yarım kalmış yatırımların tamamlanmamış, işletmeye açılmamış işletmelerin ekonomiye kazandırılması sağlanmalıdır. Teşvikler ile ilgili teknik aksaklıklar giderilmeli, sonuç alınır bir etkinliğe kavuşturulmalıdır. Öncelikle yöre müteşebbüsleri teş-

vik tedbirleri ile yatırımlara özendirilmesi imkanları sağlanmalıdır. Teşvik uygulamaları konusunda ilgili kurum ve kuruluşlar arasındaki yetki kargaşasına son verilmelidir. Tüm sanayi tesislerinin Organize Sanayi Bölgesine kurulması için özel gayret sarf edilmelidir. Öncelikle yapıyı devam eden Organize Sanayi Bölgesinin eksiklikleri giderilmesi ve tamamlanması ilkesi benimsenmeli ayrıca yenileri de kurularak hayata geçirilmelidir.

Bölge ekonomisinin daha çok tarım ve hayvancılığa bağlı olduğu göz önünde tutularak, bu konudaki teşvik ve kredi mekanizmaları harekete geçirilerek diğer bölge ve kentlere göçün önleneyeceği politikalar gerçekleştirilmelidir. Bölgede ki tarıma dayalı istihdam sanayi ve hizmet sektörüne çekilmelidir. Meslek liselerinin, meslek yüksek okullarının bölgeye kazandırılması sağlanmalıdır. Sağlık hizmetleri bakımından bölgeye her türlü hizmet bölgeye kazandırmalıdır. Elektrik, su ve alt yapı hizmetlerinin bölgede ki tüm yerleşim yerlerine kazandırma Fırat ve Dicle suları muhakkak geliyor. Dolayısı ile bizim de devlet olarak buna hazırlıklı olmamızı, gerektiğinde bize yönelik eleştirilere cevap vermemiz gerekiyor. Dolayısı ile yapılan milletlerarası anlaşmalar, uluslararası gelişmelere kulağımızı kar ve inşaasına katkı bulunması ilimiz açısından büyük önem taşımaktadır. Sayın konuklar ana felsefesi sürdürülebilir kalkınma ve katılımçılık, temel amacı yaşam kalitesini yükseltmek ve bunu sürdürülebilir kılmak olan yeni planlama çalışmasının beklendiği gibi ekonomik yapıda değişim sürecini başlatmasını, yaşam standartlarının iyileştirilmesini, bölge ile ulusal ölçekli göstergeler arasındaki farklılıkları azaltılmasını, bölgeye dışarıdan sermaye akışını temin etmesini, GAP'ın kamu fonları ile desteklenmesi yanında, bölge ve bölge dışı özel kaynaklarında giderek artan ölçüde katkı sağlanmasını katılımcı bir yaşam biçimi sağlanmasını diliyorum. Bu toplantının düzenlenmesini sağlayan Güney Doğu Anadolu projesi Bölge Kalkınma idaresi başkanlığına, Güney Doğu Anadolu bölge kalkınma planını hazırlayan proje ekibine, çalışma gruplarına, toplantıya destek veren Adıyaman Ticaret ve Sanayi Odası başkanlığına ve tüm emeği geçen herkese teşekkür ediyor, hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Zafer ERSOY- (Adıyaman Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı)

Sayın valimize bu güzel konuşmalarından dolayı ve toplantımıza vermiş olduğu destekten dolayı teşekkür ediyorum. Doğu Yol Partisi milletvekili Sayın Mahmut Edim Bilgiç sizde bir iki cümle söyleyeceksiniz herhalde.

Mahmut Edim BİLGİÇ- (Doğru Yol Partisi Adıyaman Milletvekili)

Sayın Valim, değerli GAP mensupları, değerli Başkan, çok aziz hemşehrilerim, basınımızın değerli-mensupları hepinizi saygı ile selamlıyorum. Abi çok özel ve önümüzdeki 10 yılı kapsayan büyük bir proje üzerinde GAP idaresi bölgeyi kapsayan 9 ilde çok kapsamlı bir çalışma yapmaktadır ve bunu da yaparken o bölgenin halkı ile beraber nasıl daha iyi buluruz bölgenin şartlarını bölgenin halkı daha yaşayarak bildiği için onların katılımı ile bu işi nasıl daha düzgün bir hâ-

le getiririz çalışması içerisinde. Buna hiçbir diyeceğimiz yok inşallah bu 10 yıl içerisinde giderebilir. Mağduriyet arkadaşlar gap'ın temel atması ile başladı daha doğrusu temel atmadan önce başladı. 83 yıllarında Atatürk barajında çok büyük bir çalışma var daha önceki yıllarda Keban'da sonra Yedi Küpelî Celinin büyüğü sulayacak hem toprağından bereket fıskıracak, hem de bugün sıkıntıya girmiş bulunduğumuz enerji meselesini büyük ölçüde çözecek diye düşünülüyordu. Ve tabii bu sürede bu kadar uzun tutulmamıştı. Biz o günkü şartlarda hasbel kader Adıyaman'ı yine temsilen o günkü idarenin meclisinde bulunuyorduk. Adıyaman'a o günkü Devlet Başkanı ve Kuvvet Komutanları ile geldik. Yine bir değerli arkadaşım Malatya temsilcisi Ayhan Fırat Bey'de vardı. Ve heyette, Enerji Bakanı, Devlet Su İşleri Genel Müdürü, Türkiye Petrolleri Genel Müdürü, çünkü ilk gelişimizin sebebi biraz petrole ilgiliydi. Geniş katılımlı bir gezi idi, ve Konsey üyeleri Adıyaman'la ilgili ilimizden brifing aldılar. Kendilerine Adıyaman'ın çok yakında GAP'ın temelini atılacağını GAP'ın temelini atılması ile beraber eğer buna buazi bir takım sulama tesislerinin buna muadiri bir takım istihdama yönelik tesislerinin kurulmaması halinde ileride çok mağdur bir il olacağını söyledim. Bunun üzerine Başbakan Sayın Bülent Ulusu'da vardı idi, mutlaka ve mutlaka o günkü şartlar üzerinde Kahta çayı üzerinde bir barajın devreye sokularak, Devlet Su İşlerinin bir çalışması vardı biliyorum. Üç tünelle Kahta, Adıyaman, Savaşat hemen hemen bütün geriye kalan arazinin sulanabilirliğinin mümkün olacağını söylemiştim. Ve geldiğimizde, bir helikopterle Devlet Su İşleri Genel Müdürü ve Enerji Bakanı Allah Rahmet eylesin Vahiy Bey, biz beraber bir helikopterle Kahta Çayı barajından bütün sahayı gezmek sureti ile barajdan sonra gelecek sıkıntıları ve getireceği güzellikleri o günkü şartlar içerisinde devletin en üst kademesine görebilmek için gösterdim. Ve dönüşümüzde Adıyaman dönüşünde bir bakanlar kurulu yaptılar bir Adıyaman bakanlar kurulu GAP ile ilgili bir bakanlar kurulu. Beni yine oraya çağırıldılar gidip onlara bilgi verdim, dosyaları önterine takdim ettim. Mutlaka ve mutlaka GAP'ın yapımı ünitelerinin Adıyaman tarafında yapılmasını aksın Adıyaman tarafında yapılmasını ve yöre olarak da Avcın Turuş bölgesinde hazinenin çok geniş bir arazisinin olduğunu ve bu bölgede yapımı ünitelerin kurulmasını önerdim. Şayet böyle bir şey olursa ve bugün Akpınar yol ayrımından Akpınar yolu da yapılmamıştı o yol zaten bir 50 kilometrelik bir yoldu. Bu yolunda süratle yapılarak barajın aksına Adıyaman'ın iletişiminin yapılmasını söylemiştim. Çok mantıkla, haklı bir istektir talepti çünkü günde o günkü para ile milyarlar bugünkü para ile trilyonlar harcanıyordu. Ve bu harcanan paranın % 50'si Adıyaman'da sirküle olsaydı Adıyaman ekonomisinin ne kadar canlı olacağını ve bugünkü gördüğümüz Adıyaman'ın her halde bu görüntü de gerek ekonomi de, gerek sosyal, gerek kültürel olmayacağını hepimiz görebiliriz. Maalesef bütün bunlar olamadı tabii siyasetin cilveleri var biz meclise giremedik o günkü şartlar içerisinde ve ben bu dosyaları o günkü değerli milletvekili arkadaşlarıma takdim ettim. Bunların Adıyaman'ın geleceği için çok önem taşıdığını, Adıyaman'ın gelecek nesillerin bu dosyalarda saklı olduğunu söyledim, beraber çalışabileceğimizi ve bunların arşivde de olduğunu söyledim. O günkü şartlar içerisinde GAP'ın yapımı üniteleri malûmunuz Bozova civarına ku-

ruldu. Yani bizim köprünün öbür tarafına kuruldu. Ve hemen yolun yapılıp asfaltlanması dediğimiz şeyde yapılamadı.

Maalesef barajın temelini atımı ile beraber Adıyaman'lı mağdur olmaya başladı. GAP'ın değerli mensupları bu işi yaşamadıkları için bilmeleri mümkün değil. Demin sayın valimiz hakikaten çok özlü ve derinliği olan bir konuşma yaptılar ve bu konuşmanın içerisinde Adıyaman'ın mağduriyetinden bahsettiler yani şu kadar köyün, şu kadar mezranın, koca bir ilçenin, ilçe ile beraber koca bir tarihin suyun altında kaldığını söylediler. Değerli arkadaşlarım Adıyaman'ın mağduriyeti temelini atması ile başladı. Bu göl bölgesinde yani merkezde ki bir milyon iki yüz aşağı yukarı iki buçuk üç milyon dönüm arazi taban arazi suyun altında kaldı. Bu taban arazi de bizim Anadolu tabiri ile ne ekerseniz o biter ya çeltik ekiliyordu, ya pamuk ekiliyordu, ya bostan yapıyordu, yani verimliliği yüksek tarım yapıyordu. Maalesef bu arazi su altında kaldığı gibi bu arazi üzerinde yaşayanlarımızda demin değerli ticaret odası başkanımızın buyurduğu gibi mecburi göç ettiler. İki tür göç olur bizim Adıyaman'dan göç eden 4-5 aile vardır kendi gönülleri ile göç edenler, on aile saymak biraz zor. Yani ekonomi kendisine dar gelmiştir sermayesi kendisine dar gelmiştir onlar göç ederek İstanbul'a, Ankara'ya, İzmir'e göç etmiş ekonomilerini daha da büyümüşlerdir. Bir de mecburi ekme için göç edenler vardır. Yaşamını devam ettirmek çoluk çocuğuna gelecek temin etmek için göç edenler vardır. Bizim Adıyaman'ımız sayın valim sizin bulunduğunuz yıllardan önce ve ondan önce 70-80 binlik bir şehirdi merkezi olarak kastediyorum. Bugün 250 binlik bir merkez ve Adıyaman'ın alt yapısı 80 bine göre dizayn edilmiş. Kanalizasyon, içme suyuna, yolundan, okuluna,sağlık ocağına, her türlü vatandaşın isteklerini karşılayabilmeleri için 80 bin, 90 bin ve 100 bine göre dizayn edilmiş. Ama bunu o günkü devletin yetkili yerleri devlet planlama grubu da birinci derecede sorumlu ve GAP idaresi önümüzde ki 10 yıl içerisinde Adıyaman'ın ne olabileceğini görmeleri lazımdı görüyorlardı belki de, siyasetçinin de görmesi lazımdı. Yani 84-2000 arasında 84- 95 arasında Adıyaman'ın dört defa büyüyeceğini ve bu dört defa büyümeye ve Adıyaman alt yapısının kifayet edemeyeceğini bilmesi lazımdı. Adıyaman bugün amorf bir büyüme içinde sağlıklı bir kentleşme dışarıdan baktığınız zaman şehire benzemeyen ama iç içe girmiş insanlar, üst üste yaşayan insanlar. Şehir hayatı mı , köy hayatı mı belli olmayan iç içe girmiş varoşlardan bir değil bir çok varoşlardan oluşan bir ildir. Değerli arkadaşlarım bu görünüm tabii Adıyaman'ın kültürünü de değiştirdi Adıyaman kültürü ani bir göç ile beraber değişti. Yani bugün Adıyaman hakikaten bir takım meseleleri aşamadı aşip kendi insanına önümüzdeki yıllar için kendi geleceğini kendi çocuklarına, kendi torunlarına güzel bir Adıyaman bırakabilme imkanını yakalayamadı. Çünkü Adıyaman'ın gücünün dışında bir göç oldu, Adıyaman'ın gücünün dışında bir yük geldi. Adıyaman'lı bunu kendi günlük hayatından fedakarlık ederek aşmaya çalıştı. Fakat yine Türk insanın ve Adıyaman'lının özellikle direnci ve inancı hayata karşı direnci ve inancı ayakta kalmasını temin etti. Helal olsun Adıyaman'ın bağrında Fırat'ın suları birikmiş koca bir dev asa bir baraj yapılmış Atatürk barajı düğmesine basıyorsunuz, şalteri çekiyorsunuz. Kocaeli'nde şakır şakır Tofaşlar, takır takır Renaultlar çıkıyor. Çerkez köyde binlerce tekstil fabrikası, iplik fabrikası çalışıyor. Türkiye'nin her ta-

rafı pırl pırl aydınlanıyor nereden aydınlanıyor Adıyaman'ın omuzlarından aydınlanıyor, helalı hoş olsun. Gayri safi milli hasıla artıyor, önünde ki araziler sulanıyor, bu sulu tarımdan işte her türlü tarım çeşitleri, ürün çeşitleri oluyor. Bunların bir kısmı ihraç ediliyor ülkeye döviz giriyor. Yani ülkenin gelirine çok büyük bir katkıda bulunuyor. Demin sayın valim yatırımcı için çok özel imkanların olduğunu söylerken elektriğin dediğin burnumuzun dibinde dedi. Doğru elektrik burnumuzun dibin de ama ta enterkollektiften alıyoruz ta İstanbul'dan geliyor elektrik ve aynı ücreti aynı iletişimi sıkıntısını orayla beraber vermediğimiz halde iletişimdeki kaybı da omzumza olarak bunun da yükünü çekiyoruz.

Adıyaman'lı ülkesini hakikaten herkes sever fakat Adıyaman'lı daha çok seviyor. Bunu her zaman gösterdi. Ülke 15-20 yıllık bir terörle mücadele verdi 105 milyar dolar devletin olmayan imkanlardan topa, tüfeğe verildi. Devlet caydırıcı olmak zorundaydı caydırıcı oldu. Yani devlet kendi halkını, halkını terörle devlet arasında bırakmadan devletin güçlü olduğunu göstermek zorunda idi onu gösterdi. Bunu yaparken Adıyaman'a bu 105 milyar dolardan diğer saydığımız dokuz ile ilaveten belki üç beş il daha var, beş kuruşluk masrafı olmadı. Çünkü Adıyaman'lı hep devletin yanında oldu mücadeleyi kendisi yaptı, kimseyi barındırmadı, gördü söyledi, kimseye terörle mücadele için heves vermedi, gönülünü açmadı ve devletini de bu safhada yardımcı oldu. Bütün bunları tabi devletin kaynakları söyler yani devlet mutlaka her şeyden haberdardır. Olmalıdır da ne bu iletişim çağında bu Adıyaman'da olup biteni Adıyaman'ın ekonomik,kültürel ve sosyal meselelerini yakinen takip etmeli mümkün değil. Ama demin Ticaret ve Sanayi Odası Başkanımız buyurduğu gibi hep göz ardı edilmiştir. Hep 2-3 planda bırakılmıştır, demin ki değerli kardeşimizin vermiş olduğu bilgiler içerisinde bölgeler arası gelişmiş farklılıklarına değindi. Bana göre önce birinci etap da bölge içi gelişmiş farklarına değinmek lazım. Yani anlattıklarından o çıkıyor ki, bu GAP bölgesinde ki iller içerisinde GAP'tan hiç bir şey almayan fakat her şeyini veren il yalnız Adıyaman'dır. Mardin'i, Şırnağ'ı, Urfa'sı alıyor. Mardin alacak yarın Kızıltepe sulama kısmına geçecek, Adıyaman her şeyini verdi. Adıyaman kendi düzenli günlük hayatını verdi. Adıyaman küçük bir Adıyaman'dı, köylü köyünde mutluymdu. Ekiyordu, biçiyordu çok rahatı 3-5 kuruştu artırıyordu, şehirlide şehirde mutluymdu. Köydeki hemşehrilerimizi zorla göç ettirdik şehre bu şehir ne köylüye kafi geliyor ne de şehirlieye alt yapısı yetmiyor. Devletin bütçe imkanları ile bunu aşma imkanı da yok, GAP ver deseniz GAP'ın zaten imkanları yok. GAP'ın teşkilat kanunu kaç yıldır çıkmıyor. Çünkü GAP kurulurken bir fon oluşturuldular bu 3-5 fondan gelen para ile bu iş dönüyordu, onlarda maalesef kesildi. Şimdi GAP cari masraflarını karşılamakta başka hiçbir imkanı yok. İki yıl önceye kadar çevrede bu işin mağduru olan belediyelere 3-5 kuruş biraz çimento parası, biraz demir parası veriyorlardı iki yıldır onu da kestiler. Bizim Adıyaman'la ilgili, tabi değerli hemşehrilerim diyeceksiniz ki bu işin söylenecek yeri burası mı bilgilendiriyorum sizi. Tabi ki burası değil benim için burası değil, ben şikayet yerinde değilim, ben sorunları takip edecek, sorunların azaltılmasını bu sorunların çözülmesini sağlayacak bir yerdemim. Sizin vekilinizim bunları inanın arkadaşlar 84 bu tarafa söyleyip geziyorum, devletin her yerinde, her kademedede, her mahalde söylüyoruz. Fakat maalesef halen bir arpa boyu yol gide-

medik bugüne kadar olan uygulamalardan Adıyaman'ın ne kadar mağdur olduğunu söylemeye gerek yok. Bilmek için de alim olmaya gerek yok. Ama hiç olmazsa bu 2010 yılına kadar yapılacak bu mastır proje içerisinde Adıyaman'ın bu mağduriyetleri göz önüne alınarak bir proje bazında çalışma yapılırsa, yatırımcı buraya yönlendirilirse, yine Adıyaman'ın bu ciddi mağduriyetlerini önleyecek hiç olmazsa bundan sonra kalan arazi üzerinde sulama için, Sayın Valimde buyurdular ki Dsi ile ilgili yeniden bir takım şeyleri görüşüp, yeniden bir takımı başlatmak mecburiyetindeyiz. Çünkü bir çok şey kaç yıldır hepiniz biliyorsunuz. Koç ali barajı, Demiken barajı işte hep anarşi terör bahane edildi halen proje bazında olan şeyler. Bunların çözülerek geriye kalan arazilerin sulanması ve bunlara uygun tarıma dayalı entegre sanayinin süratle kurulması, değer başkanımızın girişimciliği ile öncülüğü ile 3-4 yıl önce EGS ve Odalar Birliğinin buraya yapmış olduğu sanayi hamlesi bir nebze hareket getirdi. Fakat maalesef genel ekonomi sıkıntısı içerisinde onlarda sıkıntıya girdi, girenlerde sıkıntıya girdiler. Vali beyimizin buyurduğu gibi tarım ve hayvancılık modern anlamda yapılmadığı için her gelen boğazına kadar battı.

Bugünkü ekonomik tedbirler alınması gereken olması zorunlu olan ekonomik istikrar programının ağırlığı ve yükü yine dar gelirli vatandaşların omuzuna bindi. Bilhassa Adıyaman'ımızda köylünün, çiftçinin, memurun, emeklinin, dulun, yetimin ve esnafın omzuna bindi. Daha doğrusu Adıyaman gibi mağdur insanların omzuna bindi orada yaşayan insanların omzuna bindi. Bütün bunları göz önüne alarak bu önümüzdeki 10 yılın GAP idaresi tarafından hükümetle teşviki mesai yaparak, parlamentoyla yaparak bu teşkilat kanunu içerisinde Adıyaman'a mutlaka ve mutlaka diğer illerin üzerinde bir öncelik verilmesinin ne yapılabilirliğini araştırma mecburiyeti var. Ne yapılabilir, ne yapılabilir de Adıyaman'ın mağduriyetini önleriz. Evet dokuz il, dokuz ilde eşit değil, dokuz ilden birisi alıyor biri vermiş. Bunu nasıl önleyebiliriz biz vekil olarak, siz bürokrat olarak ve burada değerli valimiz ve sivil toplum örgütü arkadaşlarımızın hep beraber bu önümüzde ki projeden Adıyaman'ın alabilirliğini haksızlığının giderilmesi için hep beraber düşünmemiz lazım. Değerli arkadaşlarım çok güzel bir proje umut ediyorum halkın katılımı ile daha da zenginleşecek, daha da derinleşecek, daha da bilgi birikimi ile insanı öne alan bu proje insanın geleceği için, insanın mutluluğu için gerek demokratik, gerek siyasi, gerek kültürel geleceği için inşallah bu proje çok faydalı şeyler verir. Tabi burada en önemlisi de biz kendi mağduriyetimizin önlenabilir durumunun ne olacağını hep beraber gerek siyasilere, gerek valimize, gerek burada ki sivil toplum örgütleri, GAP idaresi ile Devlet Planlamayla hükümet nezdin de bundan sonra için zorlayarak bir kişi olarak değil de örgütsel bir zorlamayla Adıyaman'ın mağduriyetini önleme yoluna inşallah gidebiliriz. Ben hepinize teşekkür ediyorum, değerli GAP mensuplarına, değerli ticaret ve sanayi odası mensuplarına, değerli hemşehrilerime, sayın valime saygılar sunuyorum. Sağ olun.

Zafer ERSOY- (Adıyaman Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı)

Sayın milletvekilimize teşekkür ediyorum konuşmalarından dolayı ve katkılarından dolayı. Ve sayın milletvekilimizin konuşmalarına biraz katkı da bulunmak için bir iki tane not almıştım.

Bu çok önemli kayda geçiyor diye söylemek zorundayım. Şimdi değerli GAP idaresi mensupları bunu dikkate almanızı özellikle rica ediyorum. Şanlıurfa'da Başbakanlık Toplu Konut İdaresinin geçen ay başlattığı bir proje oraya konut alanında pilot bölge seçmeleri ve Adıyaman'a hiçbir şekilde yaklaşım göstermemeleri bizi oldukça üzmüştür. Bu konuda GAP idaresinin zaten çıkacak konunda da biraz yetkileri artacak bizim haklarımızı, hukukumuzu, tartışması ve savunması gerektiğine inanıyorum. Bunu da kayıtlarınıza almanızı rica ediyorum.

En önemli konu GAP idaresi dokuz ilde bazı beldelerde yani yerleşim merkezlerinde arıtma tesislerine destekler veriyor. Ve bazı ilçelerin ve illerin alt yapı çalışmalarını finanse ediyor. Malesef Adıyaman'da Kahta ilçemizin alt yapısı dışında hiçbir şeye proje destek vermiyor. Çok önce Sayın milletvekilimizde söyledi tahmin ediyorum 3 sene önce bir 12 milyar gibi para sekiz belediye ve bir merkez belediyesine para gönderilmiştir. Bu konuda yerel yönetimlere destek verilmesi şartı olması lazım proje içerisinde ve bunu yanında Güney Doğu Anadolu Bölgesi özellikle GAP bölgesi açık turizm alanı yani açık hava turizmi giriniz. Yani bir Anadolu kültürünün yaşadığı bir bölgede sadece Adıyaman için demiyorum mesela önümüzde ki geçen günlerde bir zagma patlaması oldu Gaziantep'te Belkis Harabelerinde bütün millet oraya yığın etmeye başladı. Halbuki zagma bizim prim mağaraları merkezde burada hemen bitiştiğimizde bizden sonra yaşamış bir medeniyet. Yani bu konuyu yüz kere GAP'a yazdım bu konuda arkeolog ve bilim adamlarını davet ettim. Bütün finansını da bizlerin karşılayacağımı söyledik hiçbir gayret olmadı. Ve turizm de Adıyaman'ımızın pilot bölge olarak ilan edilmesi bu projede rica ediyorum. Sayın Belediye Başkan vekilimiz sizde bir iki söz ederseniz siz de bizi sevindirirsiniz.

Abdülkadir GÖZLEYİCİ- (Belediye Başkan Yardımcısı)

Sayın milletvekilim, sayın valim, değerli misafirler, değerli GAP idaresi yöneticileri Adıyaman'ımıza hoş geldiniz. 1987 'de ben Adıyaman belediye meclisi olarak meclise girdim. 89 o günün şartı ile Adıyaman nüfusumuz 70 bin di, 1990 yılı genel sayımında nüfus yüz bin yüz son sayımda iki yüz on üç bin şimdi hakikaten şimdi Adıyaman belediyesi olarak bugüne kadar içinde yaşayan bir insanım. Üç dönemdir seçilmişim ben belediye meclisi olarak bazen vekalet edilmekteyim. Şimdi bir olayı ben değerli GAP idarecilerine soru olarak sorayım, ayrı yeten de imar komisyon başkanımı. Beş arkadaş meclis arasında seçiliyor ve bu arkadaşlar şehrin muhtelif yerlerinde çalışmalar yapıyor, tadilatlar yapıyor, gelen dilekçeleri göz önüne alarak tadilat kararları alıyor. Bunları defalarca imar komisyonumuz çalışmaları yapıyor, meclise getiriyor, meclisten geçiyor, GAP'a gönderiyoruz GAP reddediyor, bir çırpıda ret. O zaman biz neciyiz bilmiyorum bende bazen sordum gelen arkadaşlara bir ara, ben bir şey anlatayım. Bir sokak yedi metre mevcutta sekiz metre oluşmuş havlu duvarları örülmüş bizzat ben müracaat ettim. Bu yolun sekiz metreye çıkması için meclise getirdim meclis oy birliği ile kabul etti. Ve bunu GAP'a gönderdim GAP reddetti. Oysa ki GAP gelip mahal yerinde bakmamış, bu sokak nasıl oluşmuş, ne şekildedir, yerinde oturarak ret ediyor. Tamam bir daha gene meclise getirdik mecliste oy birliği ile gene kabul edildi gene GAP'a gönderdik, ret. Takriben tahmin ediyorum 94-93 yıllarında o

zattı Adıyaman meclis sıralarında gördüm. Bu konular oluyor biz imar üzerinde bir çalışmalar yapıyoruz imar planı üzerinde, dedim hakikaten bu çalışmaları meclisten geçiriyoruz, onaylıyoruz, o planlar için çalışmalar yapıyoruz ve işlerimizi bırakıyoruz reddeden siz misiniz dedim, evet dedi gelip mahal yerinde baktığımız mı bu sokağın kaç metre olduğun ölçtün mü yok. İnsan hakikaten, gelip bakan eğer uygun değilse reddedersin ama bunu reddetmemesi lazım sen burada seçilmiş olan insanları bir çırpıda hiçe sayıyorsun. Bu olmaması lazım, yani yazık yani hakikaten mesaimizi veriyoruz, işimizi bırakıyoruz şu anda ben gene imar komisyon başkanım, belediye başkan vekilinden ayrı yeten imar komisyon başkanım. Şu anda bir çalışmalarımız var Ekimin altısında meclis toplantımızı var ve gene 150-200 tane dosyamız var önümüzde. Bunları sokak sokak, hane hane vatandaş hakkıdır bize müracaat ediyor ben şu olur uygun değildir hakikaten meclisimiz bir incelesin uygun mudur, değil midir ona göre bana bir karar verilsin. Biz inceliyoruz, bunu karara bağlıyoruz, meclisten geçiriyoruz, GAP'a gönderiyoruz GAP onaylamıyor. Bu olay hakikaten biz belediye meclisi olarak bizi çok üzüyor. Üç dönem seçilmiş bir insan olarak hakikaten ben çok üzülüyorum, yazık yani bu yazışmalara, bu çalışmalara bu olmamalıdır. Tabi ki şu an Adıyaman belediyemiz ben aslen Samsatlıyım kocaman kazamız suyun altında kaldı. Tüm arazimiz suyun altında kaldı, bütün halk Adıyaman'ın 90 merkezine Adıyaman'lı hep intikal etti. İntikal ettiği zaman ne oluyor tabi ki bu sıkıntılar hep belediyelere geliyor. Saydım daha evvel, 89 70 bin, 90 yılında 100 bin, 97 yılında son seçimde 233 bin şu an, ekim de gene sayım var takriben gene 300 bine dayanır. Şimdi bu GAP, Antep'e yardım ettiği kadar Adıyaman'a ne kadar yardım eder Adıyaman belediyesine, hangi konuda yardımcı olmuştur. Ve Adıyaman yöresinde ki belediyesindeki çoğu arkadaşlarımız da buradadır kimlere ne kadar yardımcı olmuşlardır. Şimdi külfeti bize nimeti başkalarına Adıyaman'ın toprağı gitmiştir, Adıyaman'ın köyleri gitmiştir, Adıyaman'ın insanları şu an perişan olmuştur. Ama nimetli Adıyaman görmüyor da başkaları görüyor. Biz diyoruz ki GAP'a, kime ne veriyorsanız bize de onu verin. Eşit yani bize fazla verin demiyoruz hangisine nüfus sayısına göre kime ne veriyorsanız, bize de aynısını verin. Çünkü biz belediyemiz sürekli çalışmaktadır ve yanı başımızda en güzel Atatürk Barajı bulunmaktadır. Şu an Atatürk barajı kirleniyor benim yüreğim bunu kabul etmiyor.

En güzel barajı Adıyaman suyu ile kirleniyor bunun altında Adıyaman belediyesi mümkün değil. Çünkü büyük projeler ona GAP elini atması lazım, yani her şeyi belediyeye yüklerseniz, belediyenin geliri belli, gideri bellidir. GAP'ın gayesi ne bu yöredeki insanlara yardımcı olmaktır onun için ben fazla sizi bekletmeden beni dinlediğiniz için hepimize teşekkür ederim. Saygılar sunuyorum efendim.

Zafer ERSOY- (Adıyaman Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı)

Teşekkür ediyorum başkanım. Değerli arkadaşlar bu toplantıya katkıda bulunmak isteyen ve söz alabilirler ama çok kısa olmasına dikkat edelim. Çünkü sayın valim ve milletvekilimizin yoğun işleri var. Buyurun başkanım.

Zeynel EKİCİ- (DSP İl Başkanı)

Başta sayın başkan ve milletvekili olarak hepinizi saygı ile selamlarım. GAP idaresine hoş geldiniz demek içimden gelmiyor. Çünkü GAP idaresinin Adıyaman'a vermiş olduğu sözler ve yaptıkları bir tane şey yok. Bundan önce 30 mayıstaki toplantıda aynı suali sordum, dedim ki sizin Adıyaman için yapmış olduğunuz bir haritanız var. Bu haritada diyorsunuz ki Adıyaman'a şunları şunları yapacağız. Siz şimdi gelip diyorsunuz ki ikinci aşamada ne yapabilirsiniz, birinci aşamada bize bir şey vermediniz ki ve bu toplantıyı yapacağınız yer Şanlıurfa'dır. Bu toplantıyı yaptığınız yer nimetleri alan yerdir, şimdi bize bir hizmet yapmalısınız ki bu ikinci aşamada birincide kusurumuz şuydu bunu yapamadık da ikinci de bunu yapalım. Öylesine basit örnekler vereceğim ki Şanlıurfa'dan GAP idaresine Nemrut'ta turist yollandığı zaman dahi onların kumanyalarını Urfa'dan yaptırıyorsunuz. Benim de bir otelim var bir şeyim yok ama bunlar bile acı, GAP değince Harran'da ki o üçgen akla geliyor, Öbür diğer konulardan bahsetmiyorum sayın valim, sayın milletvekilim, Zafer bey, belediye başkan vekilim Adıyaman'ın sorunlarını yeterli kadar söylediler. Sabaha kadar konuşsak bunlar olur ama lütfen Adıyaman'a önceden vaat ettiklerinize kim engel oluyor onları bize izah edin. Biz hiç olmazsa Adıyaman'lı olarak diyelim ki arkadaş bu GAP idaresi yapıyor ama bir güç bırakmıyor ki bunlar yapılsın. Niye suyu yetersiz de aktırıyorsunuz, niçin bizim arazi suyun altında kalıyor oraya gidiyor da bizim burada GAP'a harcanan paranın iddia ediyorum. Trilyonda biri Adıyaman'a harcansa Adıyaman'ın başka bir sorunu olmaz. Ama bunu söylerken de sadece kabahati size yüklemiyorum. Sayın valim affınıza sığınarak arz edeyim. Azrail bir eve gitmiş demiş ki bu evde iki kişi ölecek herkes hizmetçiye bakmış. Hizmetçi demiş ki ya kardeşim Azrail diyor iki bir kişi olsa doğru ben kabul ederdim. Ama bunda kabahat sadece sizinde değil kabahat bence bugünü kadar birlik ve beraberlik olmayan Adıyaman'lılar da , kabahat Adıyaman'ın suyunu ters çeviren su aktığı zaman davul zurna çalan Adıyaman'lılar da, hepinizi saygı ile selamlıyorum.

Zafer ERSOY- (Adıyaman Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı)

Başkanımla teşekkür ederim, Hacı bey buyurun.

Hacı Mehmet GELİR- (Küçük Sanayi Sitesi Başkanı)

Sayın başkan, sayın GAP temsilcisi, sayın valim, sayın milletvekilim, değerli konuklar hepinizi sevgi ile selamlıyorum. Ve daha çok yormadan özlü öz bir iş yapmak istiyorum. Konu Adıyaman sorun Adıyaman'ın sorunlarının biran evvel çözümlenmesi ben şunu söylemek istiyorum. Türkiye'nin siyasal konjektörü merkezden idare biçimidir. Bu nedenle Türkiye'de ki tüm iller merkez olan Türkiye Büyük Millet Meclisine temsilci gönderirler. Adıyaman'da beri Adıyaman'ın tüm haklarını her alandaki sorunlarını çözmek üzere içinden seçtiği milletvekillerini gönderirler, Adıyaman'ı temsilen gönderirler. Adıyaman'ı temsilen gönderirler bu milletvekilleri Türkiye'de olduğu gibi Adıyaman'ı temsilen gidenlerde ne yapacaktır. Adıyaman'ın tüm sorun-

larını aşabilmenin siyasal kavgasını verecektir. Usanmadan, bıkmadan çok ciddi bir şekilde bençillik ve bireysellik yapmadan şahsi çıkar gözetmeden Adıyaman adına Türkiye adına siyaset yapacaklardır.

Ben GAP'ı kinamiyorum, büyük millet meclisini de kinamiyorum, haklarımı 54'den beri alamayan, beceremeyen seçtiklerimizi kinıyorum beni bağışlasınlar tenzih ediyorum. Şimdi Adıyaman'ı yöneten, idari amirimiz, sayın valimiz var bine yakın muhtarlık ve mezralarımız var. Muhtarlıklardan bahsediyorum akıllı bir muhtar zeki, köyü için çaba harcayan bir muhtar, vilayeti aşındırarak sorunların çözülmesi için yöntem, yol bulur ve mutlaka alması gerekeni alır. Ama bunlardan yoksun seçilmiş olmasına rağmen bir muhtar eğer vilayeti ve valiliği arttırmıyorsa sorunları valiliğe kadar intikal ettiremiyorsa, üzerine gidemiyorsa, devletin tüm kamu kuruluşlarından almak istediklerinin azmini, ısrarını, sabrını gösteremiyorsa o köye hizmetin gideceğini sanmıyorum. Atalarımız çok güzel şeyler söylemiş, çok güzel ata sözleri söylemiş. Hak verilmez alınır, bir elin nesi var iki elin sesi var gibi toplumsal içeriği olan hedefleri olan atasözleri söylenmiştir. İyi niyet olarak şunu söylemek istiyorum gerçekten Adıyaman coğrafya olarak Türkiye'nin en verimli coğrafyalarından birine sahiptir. Ye altı ve yer üstü kaynakları bakımından 1970 beri ülkenin milli gelirine petrol katkısı yapıyor. Öyle yıllar gelmiştir ki günde altmış bir varil ham petrol üreten kent olmuşuz. Ve Türkiye'de üretilen ham petrol oranın % 70'leri Adıyaman topraklarından çıkmıştır. Ama ne acı ki Adıyaman'ın tüm yolları asfalt yerine stabilize yollarla kaplıdır. Yürekler acısı bir hadise değil midir. Yıllarca söylendi Adıyaman'da mutlaka bir rafineri kurulmalı bu tür sorunların çözülmesi ve aşılmasına katkı yapacak olan kimdir. Doğal olarak bu kentten seçtikleri milletvekilleridir beni bağışlayan iki temel örnek vereyim. Biri 1987 yılında ben politika genel yapmak istiyorum bireysel konuşmak istemiyorum. 4 milletvekili çıkarmışız bir belediye başkanı ama bir bakanlık elde edememişiz.

Belediye Başkanı çıkartmış ama Bir Bakan olamamış. Eğer bizde bunları yapamamışsak, GAP'ı suçlamanın hiçbir yararı olmaz. Almasını bilerseniz GAP'ta verir. Mecliste verir. Ama almazsanız kimse size tepside hizmet sunmaz. Dinlediğiniz için teşekkür ediyorum. Saygılar sunuyorum...

Zafer ERSOY- (Adıyaman Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı)

Teşekkür ederim Başkan Sayın izin verirseniz bir on dakika ara vermek istiyoruz. Sizin de başka programlarınız var. Evet efendim sizi de yolcu edelim. Teşekkür ederim katıldığınız için. Ara veriyoruz Arkadaşlar. Bize kaldık gene, büyükler gitti, küçükler yan yanayız artık. Hiç kimse kalmadı, salonda üç-beş kişiyiz.

Mehmet Bey sizin bu akademik konuşmanızdan biraz faydalanalım, buyurun gerçekten düşüncelerinize önem veriyoruz. Buyurun.

Mali Müşavirler Odası başkanı sayın Mehmet Çalışkan buyurun efendim.

Mehmet ÇALIŞKAN- (Mali Müşavirler Odası Başkanı)

Sayın Başkan, değerli GAP İdaresi temsilcisi, çok kıymetli katılımcılar... Toplantının ikinci bölümünden de anlaşılacağı üzere, ülkemizde henüz sivil inisiyatifli yerli yerine oturmuş değil. Ülkemizin tüm kurum ve kuralları halen kamu egemenliği altında. Kamunun değerli temsilcilerinin toplantıyı işleri dolayısı ile terkine müteakip, toplantı biraz sönük bir havaya girdi. Bundan da duyduğum üzüntüyü ifade etmek istedim. Bu da bize şunu gösteriyor. Yine GAP İdaresine önemli görevler düştüğü mesajı da bu olayın içerisinde saklı. Takdir edersiniz ki ekonomik büyüme ve kalkınma belli faktörlere bağlı bir hadise. Finans gücü, müteşebbis ruh, kaynaklara yakınlık ve organizasyon. Bölgemizde ve özellikle ilimizde sermaye belli ellerde tebarüz etmediği için, ciddi yatırımlara yönelme şansımız bulunmuyor. Bu noktada çağdaş dünyada kamu anlayışı, kamunun iktisattan iktisadi alandan çekilmesi hızlanırken, henüz ülkemizin bu bölgesinde devam etme zarurietini ortaya çıkıyor. Sayın Valim gerçekten hem vizyon, amaçlar ve yöntemler konusuna ilişkin, hem de bölgemizin özellikle ilimizin sorunlarına ilişkin çok özlü çok doğru içerikli bir konuşma yaptılar. O nedenle boşluk bırakılmadı. Fakat bu noktada selektif bazı önerilerimiz olacak. Şimdi Adıyamanlı hemşehrilerimiz çok iyi biliyorlar ki, ilimizde şu an faaliyet gösteren iki-üç tane iplik fabrikası on altı-on yedi tane un fabrikası bir-iki çırçır, 1988'e 1 no.lu tebliğ çerçevesinde düzenlenen teşvik tedbirlerinin bir ürünü ve armağanıdır. Her ne kadar 1988'e 1 no.lu tebliğ çerçevesinde yapılan yatırımlarda kamu kaynakları zaman zaman heba edildiye dahi, nakdi teşviklerin ilimizin kalkınmasında ve kendini toparlamasında çok iyi bir yer olmuştur. Şu an uygulana gelmekte olan 4325 sayılı yasa, nakdi teşvik esasına dayanmadığı için sırf belli bazı vergisel avantajları getiriyor. Bu durumda çok büyük çaplı iş yapan dışarıdaki yatırımcıların bölgemize gelmesini temin edebiliriz. Kanaatime göre bölgemizde ve özellikle ilimizde yatırımların sürdürülebilirliği amacı gerçekten isteniyorsa GAP Bölge Başkanlığının Hazine ve DPT'ye bu bölgede nakdi teşviklerin çok kontrollü denetimli kamu kaynaklarını gereksiz yere harcatmayacak bir şekilde nakdi teşvikleri önermesini umuyorum. Ayrıca bütün konuşmacıların, konuşmalarında ortak bir nokta vardı. GAP Bölge İdaresinin tanınma şekli, şimdi sokaktaki bir vatandaş çıkıp sorsanız, GAP Bölge İdaresi Nedir diye, GAP Bölge İdaresi sanki bir belediyeymiş gibi. Sanki bir Fen İşleri Müdürlüğüymüş gibi. Ruhsatları veren ve ruhsatları denetleyen bir kuruluştur, der. Şimdi çok değerli bir şairimizin bir dizesi ile bazı ifadelerimize katkı vermek istiyorum. Der ki: Yoksa şu yaprakta yoğuz, yoksa şu mermerde yoğuz, biz de yoğuz, bizde yoğuz. GAP Bölge İdaresi, Adıyaman'da tezahür sıfatı ile hiç tezahür etmemiş. Biz GAP Bölge İdaresini Şanlıurfa Havaalanı İdare binasından, bilmem Gaziantep'teki filanca yatırımından, bir de sağ olsun ilimizde GAP'ın bölge temsilcisi, genç, çağdaş, dinamik bir arkadaş, özverili çalışmaları var. Bir de Sırrı Bey'den tanıyoruz.

Demin Sayın Sunucu'nun açık konuşmasında ifade ettiği, gerçekten teorik anlamda çok mükemmel, vizyon, amaçlar ve yöntemler konusuna bizde yürekten iştirak ediyoruz. Ama teoriyi gerçekle örtüşürmemiz lazım. Aksi takdirde insanların kuracağı hayaller yeniden yıkılır. O ne-

denle 8 nci Ulusal Kalkınma Planına bir de Müşavirlik hizmeti vermekte olan GAP İdaresi bu vizyon, amaçlar ve yöntemler noktasını, bölgedeki çalışmalar, objektif olarak değerlendirdikten sonra, eğer Devlet Planlama Teşkilatına önerilerini götürüp, önerilerini uygulatacak bir durumdaysa biz bunu bir vaad olarak kabul edelim. Ama bu önerileri sadece raporlarda kalacaksa da, yaptığımız iş sadece bir araya gelip konuşmak olur. O nedenle önce şöyle başlayalım. GAP Bölge İdaresini Adıyaman ile bir barıştıralım. Nasıl barıştıralım? Somut bir hizmeti gelsin. Hepimiz diyoruz ki kültürel mirasımız. Bu mirasa yaşlı insanların, çocukların, belli kilonun üstündeki insanların çıkma hakkı yok mu: yani. 500 metrelik etabı turmanamayacak bir düzeyde hasta insanlar oluyor. GAP Bölge İdaresi Nemrut'a bir teleferik yaparak Adıyaman'la barışmanın yöntemini, yolunu, kapısını bir aralasin önce. Ben tabii demin de ifade ettim. Sayın Vali gerçekten çok özlü bir konuşma yaptı. Onun için pek bir boşlukta bırakmadı ama, selektif olarak biz meslek odası olarak esnafımızın da içinde bulunduğu sıkıntıları çok iyi biliyoruz. Adıyaman çıkmaz bir sokak görünümünde. Ulaşım ağ üzerinde değil. Şimdi biz bu planı gerçekten ele almak istiyorsak öncelikle bir Adıyaman'ın dış çevre ile temasını sağlamalıyız. GAP Bölge İdaresi Adıyaman'ın ulaşım ağının yetersizliğini ifade ile önce bunun telafi edilmesini sağlamalı. Sonra GAP Bölge İdaresinin yine görevleri arasında olması gerekli çok önemli bir nokta var. Şimdi biliyorsunuz sulamaya yönelik Barajlar yapılmadan önce pompaj istasyonları ve teraslama çalışmaları yapılır. Aksi takdirde suyu tutmanın bir gereği yok. Evet enerji olarak Atatürk Barajından ciddi yararlar görüyoruz. Fakat, teraslama çalışmaları, baraj kurma çalışmalarının on yıl gerisinden gelmez. On yıl öncesinden gelir. Yine üçüncü bir nokta Gerçekten ülkemiz kıt kaynaklarını kullanarak Atatürk Barajı gibi büyük bir projeye imza atmış, yıllarca hepimizin cebinden, çocuğumuzun kaleminden tasarruf edilen fonlar, bu Baraja aktarılmış. Ekonomik ömrünün yüz yılın üzerinde olması lazım. Ama kanaatime göre dışsal erozyonu önlemeye yönelik çalışmalar, etkinlikle yapılamadığı için bu barajın ekonomik ömrü en fazla elli yıl olacak! O zaman, bizim elli yıllık kıymetimizi bu proje bizden çalmış olacak yani. Halbuki bu projeye beraber bu projenin ömrünü uzatma çalışmalarının hızla başlaması lazımdı. Hem çevreye katkı sağlanmış olacak, hem erozyon önlenmiş olacak. GAP Bölge İdaresinin böyle bir sorumluluğu olduğunu da düşünüyörüz. Tabii bütün arkadaşlarımız, özellikle Zafer Bey ve Sayın Milletvekilimizde ifade etti. Yani bazı insanlar şikayet makamı olmamalı. Şikayetleri ifa etme ve gereğini yapma makamı olmalı. GAP Bölge İdaresinin şimdi fonksiyonu ne? Müşavir bir firmamıdır? Yani özür diliyorum, firma olarak tanımlamamı hoşgörün. Yaptırımları olan bir örgüt müdür? Eğer yaptırımları varsa bu GAP Projesine bağlı önemli hususları da kararlılıkla ifade etmesi lazım. Bu noktada siyasi irade eğer gelişime engelse, bütün bölge illerinin sivil inisiyatifleri bir araya gelir, bu meseleyi aşarlar. Yine o ki; GAP Projesi ile beraber Harran ve alanları sulama imkanı doğacak, ürün çeşitliliğine gidilecek bu bölgelerde Tarım İl Müdürlükleri çok iyi çalıştırılmalı. İnsanlarımız cahil, yöremizde ortalama eğitim seviyesi orta öğretim düzeyinde. Bu bölgede Tarım İl Müdürlüklerinin, Tarım Bakanlığının ikinci, üçüncü ürün konusunda çiftçilerimizi çok iyi bir eğitime tabi tutması la-

zım. Lokal Bölgeler tespit etmesi lazım. İnsanımıza bu ikinci ürün, üçüncü ürün alınabiliyor, şekilde somut merkezler açması lazım.

Aksi takdirde Osmanlı'dan beri gelen devlet sisteminde var olan Devlete bağımlı olunan, devletsiz düşünememe, hatta işte görüyorsunuz, devletsiz oturamama, konuşma anlayışını yok edip, devamlı ve süregelen bir ekonomik kalkınma ve insan refahına yönelik bir anlayışı sürdürme imkanımız olmaz. O ki; Bölgemiz Tarımsal alt yapı yönünden ciddi bir bölge olarak görülüyor. Ulaşım ağının düzeltilmesi tarıma dayalı sanayiler noktasında. Hatta bir yerde GAP Bölge İdaresinin Hazinenin ve Devlet Planlamanın bazı fonksiyonlarını üstlenmesi lazım. Teşvik Belgesi almaya giden insan GAP Bölge idaresinden teşviki almalı. Yani bir insanın binasına, bir teras eklemesi GAP Bölge idaresini bu kadar yakından ilgilendiriyor da, çok büyük yatırım yapacak veyahut belli bir ölçekte yatırım yapacak insanın yatırım konusunu tespitinde yönlendirmesi de GAP Bölge İdaresinin fonksiyonu yoksa bu idare afaki bir idare olur yani. Tabii açılıştan da sunucu arkadaşımız ifade etti. Sayın Milletvekili de ifade etti. Bir takım sıkıntılar kuruluş kanalından geliyor dediler. Türkiye'de kuruluşunu yap, kuruluş kanununu henüz tamamlamamış olan Bakanlıklar var. Bu Bakanlıklar nasıl çalışıyor peki? Kuruluş kanunu ile ama, kanun hükmünde kararnamelemlerle veya hatta mevzuatta bulunan boşluklardan yararlanılarak sistem kendini tamamlıyorsa GAP Bölge İdaresinin de böyle bir sorunu olmamalı diye düşünüyorum. Zamanını zı aldığım için teşekkür ediyorum. Saygılar sunuyorum.

Zafer ERSOY- (Adıyaman Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı)

Efendim teşekkür ederim. Gerçekten güzel konulara değindiniz. Buyur Başkan, Başkanım kendinizi de tanıtırınız.

Abuzer BEKTAŞ- (Kömür Belediye Başkanı)

Değerli Başkan, kıymetli GAP İdaresinin temsilcileri ve değerli konuklarımız. Şimdi vizyon gerçekten güzel hazırlanmış, son on yıllık çalışma için önümüze güzel bir amaçlar belirlemiştiniz. Ancak bu bölgede unuttuğunuz bir şey var. Şimdi bu insanlar bu vizyonu ve amaçları bilmiyorlar. Anlatılacak ve bu insanlara, bu insanların anlayacağı bir metodun olması gerekiyor. Yani bu insanların anlayacağı, düşünceği bir dilin olması gerekiyor. Şimdi kendi ana dilinin dışında. Yani Türkçe'yi bilen yüzde kaç insanımız var? Özellikle GAP İdaresinin şimdiki çalışmaları, daha çok kırsal kesime yönelik bir çalışma. Kırsal kesimde yaşayan insanlarımızda ana dili biliyorsunuz, Kürtçedir. Yani Kürtçeye yönelik, örneğin üzerindeki baskının kaldırılması lazım. Televizyonda bu dille ilgili öğretici şeylerin verilmesi lazım. Bu konuda bir eksiklik var. Artık, bu sizi aşırıyor mu? Bunu bilemiyorum. Ancak keşke dile getirebilseydiniz veya bunu da bu şekilde, eksiklik olarak kabul edebilseydiniz. Değerli arkadaşlar, biz GAP'ı daha önceki toplantıda da beldemiz ile ilgili sıkıntılarımızı dile getirdik. Bunlara burada tekrar değinmeyeceğim. Ancak Nemrut'la ilgili bazı tespitlerimiz olacak. Şimdi yetmiş beşli yıllara kadar turistler Nemrut'a gider-

ken, Adıyaman Pirim ve Kömür üzerinden geçerlerdi. O Şekilde Nemrut'a tırmanırlardı. Ancak daha sonraki yıllarda, Kahta üzerinden gittiler. Şimdi Kahta  zerinden Nemrut'a ulaşma. Cendere örneğini verelim. Cendere köprüsüne ulaŐmanın mesafesi 57 km. Ancak Pirim  zerinden Kömür'e Kömür'den de Cendere'ye ulaşmak 35 km. Şimdi bugüne kadar Kahta  z lerek söyleyeyim Nemrut'a sahip çıkamamıŐtır. Nemrut'a sahip çıkmadığı gibi, inanç turizmine de sahip çıkmamıŐtır. Şimdi bu ikinci güzergah dediğimiz, ikinci yol dediğimiz Kömür istikametinde geçildiği zaman Turistler Pirim Milli Park Alanını da görebilirler.  emberliŐaŐ Kaya Mezarlarını da görebilirler. Pirim Kaya Mezarlarında olduğu gibi, Kömür doğal güzelliği, tarihi yerleşim yeri oradan Cendere'ye inebilirler ve bu yolun özelliği de Nemrut'ta gözlerinin karŐısında yolda sürekli Nemrut Dağını görebilme imkanı var. Doğal g zelliğilerle sıklıktan seyahat etme imkanı var. Demek istediğim Şu, yani Nemrut'a giderken Adıyaman  zerinden Kahta'dan gidilir. DönüŐte de Kömür  zeri gelinebilir.

Bu Şekilde farklı bir güzergah verilebilir. Bu yolun yapımı için daha önce giriŐimlerimiz oldu. Bugüne kadar ki 14 km yol asfaltlandı. Őuanda Kömür-Cendere arası asfalt değil. Bir kısmı asfalt ama ancak bozuk. Bu yolunda yapılmasıyla birlikte bu yolu da turizme açmıŐ oluruz. Özellikle dağ köylerinin ve yolu olan bu yolun açılması aynı zamanda bu köylerin ulaŐımını da sağlayacaktır. Bu yörede kültür turizmine elverişli alanlar var. Doğa turizmine elverişli alanlar var. Bu anlamda Kömür' n GAP İdaresince keŐfini istiyoruz. Buralarda bir gelsinler görsünler, buralarda gene eski krallıklara ait yerleşim yerleri var. Ancak Kültür Bakanlığı tarafından halen keŐfedilmemiŐtir. Özellikle son yıllara kadar yolun gitmeyiŐi, kırsal olarak kabul edilmesinden dolayı bugün buralar keŐfedilmemiŐtir. Baraj sularının tutulduğu yani üst seviyede dağ dibine kadar olan binlerce dönümlük arazi bugün susuz kalmakta. Bu insanlar yarı göçebe Şeklinde kıraç olan ürünlerini susuz dediğimiz ürünlerini kaldırıp başka illere tarım amaçlı mevsimlik işçi olarak gitmektedirler. Ya buralarda sondaj çalışmaları yapılabilir veyahut Recep  ayının Inlice hizasından örneğin, örnek vereyim; Bizim belde ile B l k yayla beldesinde saatte 80 bin dönüm sulanabilir arazi var. Bu arazilere su verilebilir. Demin sayın milletvekilimiz Mahmut Bozkurt'un da dediği gibi Kahta  ayının yani bu Şekilde istifade edilerek bu alanlar sulanabilir. Sulama amaçlı alanlarında ilimizin kırsal kesiminde özellikle yukarı kesiminde az olan arazilerin sulanması için GAP İdaresinin bu konuda çalışmasını rica ediyoruz, istiyoruz. Diğer eksiklerimizi ve sorunlarımızı, değerli arkadaşlarımız dile getirdiler. Benim tespitlerim bunlardı. Teşekkür ederim.

Zafer ERSOY- (Adıyaman Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı)

Başka söz almak isteyen Arkadaşımız var mı?

Suphi YILMAZ- (Adıyaman Barosu Avukatı)

Sayın Başkanı, Sayın GAP yetkilileri, sayın davetliler hepimizi saygıyla selamlıyorum. Efendim GAP Projesinin bana göre beyni Atatürk Barajıdır. Atatürk Barajı dünyanın   c nc s  veya

dördüncüsü, rezervuar açısından dördüncü büyük barajı. Yaptığımız bir tesisin ömrü çok mühim. Bu tesis daha önce arkadaşlarımızın da özellikle belirttiler. Yüzyıl bundan istifade etmeniz lazım. Eğer yüzyıl istifade edemeyeceksek, yarın çocuklarımız bize, hepimize çok büyük beddualar yapacaklar. Çok büyük töhmet altına bırakacaklar. Yüzyılı Türkiye'nin bu barajında yakalaması lazım. Nasıl yakalayacak? Projede var efendim, Atatürk Barajı, dünyanın sayılı şanslı barajlarından üstünde. Karakaya ve Keban Barajı var. Dolayısıyla oradan herhangi bir Barajı dolduracak molozun gelmesi mümkün değil, derivasyon tünelleri çalıştırılmadığı sürece. Çünkü enerji suyu geliyor. Enerji suyu da temiz geliyor. Dolayısıyla baraja doldurma açısından sorun olmayacak. Neresi kalıyor? Kala kala Kahta çayı kalıyor. Yöreyle bilen aşağı yukarı buradaki arkadaşlar Kahta çayını çok iyi biliyorlar. Son derece yüksek bir çay ve 1500 metreyi 10 km gibi kısa bir mesafede alan bir su var ve çıplak. Cendere köprüsünün ağzındaki havzaya dikkat ederseniz, yani yüzbinlerce metrekare alan molozlar yığılı ve bu devamlı Atatürk Barajına akıyor. Kahta Barajı GAP Projesi içinde yer alıyor. Akibeti ne oldu bilmiyorum. Genel Müdüre sordum öyle bir baraj yok dedi. Projelere bakıyorum öyle bir baraj var. On yıl geçmiş Baraj Kahta çayı itibarı ile doluyor. Yani resmen doluyor. Yanındayım bitişindeyim, görüyorum. Gözle görülür doluyor. Baraj gidiyor. Biz önümüzdeki yirmi yılın münakaşasını yapıyoruz. Yirmi yıl sonra bir şey yapamayacağız. Yirmi yıl sonra bir şey yok artık. Yirmi beş yıl sonra bu gidişle Atatürk Barajı biter.

Eğer orası yapılmazsa, ha orası yapıldığında, Kahta Barajı yapılsaydı ne olurdu? Proje şu: Kahta arazisinin hem Fırat-Kahta çayı arası hem Kahta ile işte Sayın Başkanımın bulunduğu Belediye arası bütün arazi sulanacaktı. Sulandığında bu seneki kuraklıktan çiftimiz diyebilecek miydi ki benim borcumu erteleyin. Milyonlarca lira yahut Trilyonlarca lirayı erteleme söz konusu olabilecek miydi? Hayır. Yani bunlar tabii, bunlar birbiriyile ilintili. Bundan on sene önce yapılmış olması lazımdı. Bu barajı kurtarmamız lazımdı. Barajı şu an kurtaramıyoruz. Kahta Barajı yapılmıyor, çünkü en büyük şey oradan geliyor. Onu yapamıyoruz, e bakalım. Keban Barajını görüyoruz. işte yirmi beş yıllık bir baraj. Bütün bu işin ehli olan kişilere göre elli yılı dolduramayacak. Dolayısıyla elli yıl sonra yani yirmi yıl sonraki şeylerini yapıyoruz doğru da. Evvela mevcudu bir koruyalım. Elimizdeki şeyi koruyamazsak yirmi sene sonraki projeler ne olacak? İkinci önemli husus çoraklaşma. Şimdi ben hukukçuyum, ama, yani benim ana branşım bunlar değil. Fakat şeye gerek yok. Görünen köy kılavuz istemiyor. İstemez, Şimdi, bu Harran'da ne gibi şeyler yapılıyor? Bilmiyorum. Fakat genel kanı. Şeyin kafi olmadığı. Çoraklaşmayı engelleyecek bir düzenin kurulmadığı. Drenajın kesinlikle eksik olduğu. Yani bu dolayısıyla GAP'ımızdan su bile gelse, barajımız dolmadı, yüzyılı doldurdu. Ondan sonra arazimiz yok. Yani dolayısıyla iki önemli husus efendim. Lütfen bunları bir nazara alın. Şimdi bunların haricinde söyleyeceğim çok şey var. Fakat değerli zamanlarınızı almak istemiyorum. En basit hukuku ilgilendiren bir konu kısa bir şey. Üç yüz kişi baraj yapımı sırasında köyün sular altında kalması nedeniyle veya birkaç yüz kişi daha fazlası, bir kısmı Aydın Söke'ye iskana gönderildi. Yani orda bir ev ve yirmi dönem arazi verildi. Üç yüz kişi kadar sırada on yıldır bekliyor. Şimdi on yıldan önceden şu ana

kadar üç yüz kişimizin sorununu halledememişsek; yani bir kira parası veriyorlar adamlara ve sen burada oturacaksın diyorlar. Ya ne yapacak bu adam? Arazisini ver. Şeyini ver. Eğer yapacaksınız üç yüz kişinin on yıldır sorununu halledememişsen yani yirmi yıl sonraki projeleri şimdiden üretmenin bir anlamı yok. Yahut varsa da doğrudur, varsa da ama önce bir yaraları saralım. Korkunç araziler vermişiz, yani şey vermişiz, köyünde rahat olan köyünde çoluk çocuğunu geçindirebilen bir aile bugün yoksulluk içinde. El arabasında salatahk satıyor. Bilmem ne yapıyor. Yani buna da bir çözüm bulunması, ivedi şeyler bunlar. Geçmişe yönelik, son on yılda yapılmayan şeyleri söylüyorum. Efendim kuraklıktan kaynaklanan bu sene, bir konuyu daha arz ediyorum, ondan sonra bitiriyorum efendim. Kuraklıktan kaynaklanan bir borç ertelenmesi söz konusu oldu. Hakikaten haklıydı. Çünkü yağış almadı vilayet. Veya birkaç vilayet daha ve çiftçilerin Ziraat Bankasına olan mevcut borçları ertelendi. Faizsiz olarak. Acaba Ziraat Bankası ve yahut Hükümet bu kararı alırken GAP'a danıştı mı? GAP İdaresine danıştı mı? Danışmadı mı? Ne gibi bir koordinasyon kuruldu bilmiyorum. Acaba hayvancılıkla uğraşanlar çiftçi değil mi? Yani buğday eken veya arpayı ekenin borcu ertelendi de, arpayı şu an iki misli fiyata burada alan yahut samanı üç misli fiyattan alan çiftçi, yani hayvan üreten, hayvan besleyen çiftçi değil de nedir yani. Size de o halde sorulmadı. Ben öyle tahmin ediyorum. Yani bir koordinasyonsuzluk var. Tabii bunlar basit örnekler. Belki de çoğaltılabilir. Bu tür şeylerin bu yöre için özellikle dikkatlice seçilmesi, yapılması gerektiği kanısındayım. Söylenecek çok şey var. Bir hususu daha arz edeyim efendim. Eğer müsaade buyurursanız. Şimdi Atatürk Barajı yapılmış, bitmiş. Dünyanın devasa, büyük Barajı. Barajın yapılmasının Türkiye'ye büyük katkısı, büyük yararı var. Yöremizin toprağını götürdü. Fakat Türkiye'ye büyük katkısı var. Dünyaya faydası olacak. Fakat adamın yüz dönüm tarlası var. Doksan dönümü su altında kaldı. On dönümü açıkta kaldı. Biz on yıldır, o vatandaşımızı o on dönümde, o köyde bağlı tutuyoruz.

Kanun var önümüzde, kanun diyor ki; ekonomik ve sosyal yönden değerini yitiren, taşınmazları idare kamulaştırır diyor. Hangi idare. On yıl geçmiş bir şey yok ortada. Şimdi Adıyaman toprağını verdi, doğru. Şimdi bir de mecbur orada bir iskana tabi tutuyorsun, ne halin varsa gör diyorsun. Bunların da bir an önce halledilmesi lazım kanısındayım. Tabii GAP bu işlerle ilgili idare GAP. İşin içinden ne nedir bilmiyorum. DSI'den ne gibi şeyleri var yok. Yarın işte diyecekler, bu işte bir bütçe meselesi. Bu bütçe meselesiyse yapmayın kardeşim. Atatürk Barajını yapmayın. Yapacaksınız da işte peşinde birisini mağdur insan bırakmayın. Yapılmışsa da bir ciddiyet içerisinde, bir mağdurlar ardından bırakılmayacak, işte üç yüz kişi iskan için Kahta'da sefil sefil dolaşiyor. Yani eğer Söke'de yirmi dönüm arazi verilseydi, birer de ev verilseydi, belki orda onlar çoluk çocukları orada okuyordu. Çok büyük bir şans yakalıyor olacaktı. Efendim hepimize teşekkür ediyorum. Dinlemek lütfunda bulunduğunuz için...

Zafer ERSOY- (Adıyaman Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı)

Teşekkür ediyoruz.

Şimdi değerli misafirler, aslında GAP'ı sadece GAP'ta yaşayan insanların savunması bence yetersiz. Çünkü 13,5 milyar dolar gibi bir rakam harcanmış bu projeye. 65 milyona böldüğümüz zaman, adam başı 80 milyon lira para ödenmiş. Bir defa Türkiye'de yaşayan 65 milyon insanın bu projenin peşine düşmesi lazım. Yani doğmamış çocuğun cebinden 80 milyon almışsınız. Atatürk Barajına ne? Orda, elektrik üretecekte işte üç-beş yer sulu tarıma geçecek. Bunun hakkını vermek lazım. Tabii Suphi Beyin de dediği gibi GAP İdaresini kimler muhatap alıyor? Artık alıyor mu, almıyor mu veya çalışmış olduğumuz Mastur Planlarına önem veren var mı? Mesela bir örnek vereyim. Adıyaman Ticaret Odası olarak Turizm Bakanlığına, Orman Bakanlığına, Kültür Bakanlığına bir yazı yazdık. İlk göreve geldiğimiz zaman, Adıyaman Nemrut Dağı Mastur Planını hazırlayın diye. Kimse hazırlamadı. Ben de Dünya Bankasından destek alarak; Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden destek alarak Adıyaman Nemrut'ta Mastur Plan çalışması yaptım. Beni Turizm Bakanlığı mahkemeye verdi. Niye yapıyorsun? Sen bir odasın. Senin bir Mastur planı yapman, yapma hakkın yok. Bunun adına çalışma dediler yani. Yani Mastur Planı değil de çalışması deniyor. Peki dedik. Şimdi de Turizm Müdürümüz var burada. Belki de bir katkıda buluncaklar bu konuda. Şimdi de bizim yaptığımız Mastur Plan çalışmasından yola çıkarak, Mastur planı yapıyor. Yani bu Mastur plan çalışmasında Devlet Su İşleri mi ciddiye alacak? Sizin Bayındırlığın da bu işte bir sıkıntısı var. Ruhsatsız fabrikaları yıkın diye İçişleri yazı yazıyor. Bayındırlık Bakanlığı yazı yazıyor. Zaten 25 tane fabrikamız var. 18 tanesi ruhsatsız. Bu adam eli kolu kırık. Oradaki aç insanlar gidip fabrikayı kapattığın zaman toplamında 1500-2000 istihdam var. Kimler ne ile ilgili olduğu belirsiz. Yani istikrarsızlığı, siyasi istikrarsızlığın yoğun olduğu bir ülkede yaşadığımız için muhatabımız yok ve bunun yanında ben bir Suphi Abiye söylediği şeyler için. Ben birkaç kanunu daha söylemek istiyorum. Vedat Bey paneli yönetmesinde forsu var yani değil mi? Anlatabiliyorum yani bir sıkıntı yok. Şimdi hayvancılık gerçekten önemli bir proje. Bakın arkadaşlar, geçenlerde bir Amerikalı heyet geldi buraya biz kendilerinin önüne hayvancılık organize sanayi bölgesi kuralım dedik. Burayı da bu bölgeyi de Pilot bölge ilan edelim dedik. Şimdi diyeceksiniz yahu sende turizmde pilot ediyorsun, öbürüsünde pilot ediyorsun, konutta pilot ediyorsun. Gerçekten pilot edilecek bir bölge. Hayvancılık Sanayi Organize bölgesi, dünyada hayvancılık anlamında gelişmiş ülkelerde var. Hollanda'da, Portekiz'de, İrlanda'da, Danimarka'da yani gidip görmüşüz, bakmışız. O projeyi buraya uygulayalım dedik. Bunu neden dedik? Koy da geçerse ki, önümüzde bir çalışma olsun. Burası üç tarafı sularla kaplı steril olmuş bir bölge. Tarıma dayalı ekonomiyi bitirmişsiniz. Bu orada hayvancılığı geliştirelim, veya Haran'da üretilen endüstriyel bitkilerin bölgede sanayiye dönüştürülmesini sağlayalım.

Bunlar çok mantıklı bir şey. Yani ne Urfa halkı buna kızar. Çünkü onları ikinci ürün üçüncü ürün hiç ot yetişmemiş tarlalarda üç ürün birden alıyoruz. Tarım Ekonomisini canlandırıyoruz. Onlara öyle bir gelir sağlıyorsun. Burada da orda üretilen bitkilerin endüstriye dönüştürülmesini sağlamak. Sanayiye dönüştürülmesini sağlamak. Bu konu üzerinde özellikle düşünülmesi lazım. GAP İdaresinin ve yine bir, değerli katılımcıların konuşmalarında tespit ettiğim bir not var. Buna göre, bu bölgelerde yapılacak olan sanayi yatırımlarının GAP'ın yönlendirmesi lazım.

Adam teşvik için Devlet Planlama teşkilatına gidiyor. Teşvik Belgesini alıyor ve diyor ki, ben orda hayvan aşları üreteceğim, veya hutta bir gıda, bir bisküvi fabrikası yapacağım. Buradan Teşvik Belgesini alıyor, dünyanın projesini çizdiriyor. 500 bin dolar-600 bin dolar para ödüyor. Dış finansını buluyor. Ortak buluyor. Adımların seyahatini getiriyor ve bir sürü masraf ödüyor. Bu yatırımcı arkadaşımız ve GAP'a gittiğinde diyor ki bu burada olmaz. Bana göre Teşvik Belgelerinin ve yatırıma, müteşebbisin yatırıma yönlendirilmesini GAP İdaresinde bir kurum bularak ve buradan Ticaret Sanayi odalarından birer temsilci ve ilgili kuruluşlardan, veya temsilciyi de bir komisyon oluşturarak haftada bir toplayarak bu yatırımı yönlendirmesi gerektiği düşünce-sindeyim. Ve konuşmalardan nasıl finanse edilecek ki gibi bir keramet ediliyor. Ben aslında, finansın nasıl, GAP'ın en büyük sıkıntısı zaten finans. Bir Müsteşarlık değil, hangi bakanlığa bağlı olduğu belirsiz. Yani uyduruk, kanun manun belli değil. Bakanlık vermişler başına ne ettiği belirsiz. Bana göre ne olması lazım? Bir Müsteşarlık gibi yapın. Olcay Bey'i Bakan. Daha bundan iyi bakan mı olur? Dünyada Su politikasını biliyor. Şeyi de biliyor. İlla şurada rozetimi olacak? İşin yanı. Gelsinler beni yapsınlar, ben de talip olurum. Yani bu bilen adam olması lazım. Yöreyi bilen adam olması lazım. Bu tabii bir örnek. Ben tabii espride yapıyorum aynı zamanda, yani GAP'ın bu işi Olcay Beyi işte, bir tek Başbakanla bağlı olsun. Belli bir aktarımda yapın finansal olarak. Finans yolunu da size söyleyeyim. Atatürk Barajının ayda ürettiği elektrik parasının beş gününü versinler, bu bölge cennet olur. Üretilen elektriğin Türkiye'de tüketilen enerjinin % 20'sini burası üretiyor. Beş günü gelirine talip olun. GAP idaresi olarak, buna talip olalım. Beş günü gelirini, mesela başka bir şey istemesinler. Bu koordinasyonu, planlamayı, yatırımı yönlendirmek için çok mükemmel bir para. Çok iyi bir para da değil yani. Başka da kimseye yalvarıp yakarmayan yani şu bakanlık bize parayı versin, şu başbakanlık bütçede şunu koysun gibi şeylere gerek yok. Beş gün. Bu hepimizi geçindirir yani. Alt yapımızı da yapar, arıtılmamızı da yapar, millet af edersen o suları içmez, ölmez insanlarımız. Bu benim tabi düşüncelerim. Ve bir de bir eleştirim olacak GAP İdaresine: Yabancı Sermaye getiriyorsunuz, Şanlıurfa'ya indiriyorsunuz. Yahu herif anası dinî ağlıyor. Sıcağa alışmamış herif. Buradan yedi derece sekiz derece fark var. Yani bir tek Şanlıurfa diye bir olay mı var yani? Ya GAP İdaresinin orda bir şekli var. Bir evliliği var. Veya hutta bu insanların bir çıkarı var. Ya hutta bunda bir iş var yani. Oraya gelen insanı da eğer zamanı varsa bir gün yani öğleden sonra zamanı varsa, Nemrut'a götürüyorlar. Burada yemek bile yedirmiyorlar. Yemek bile. Yani yemek götürün ulan eviniz yapılmaya. Şurada adam bir yemek ister en azından ya bir havasını teneffüs etse. Bakın iki tane yatırımcı çaldık iki tane. Çok samimiyetimle söylüyorum Sırrı Bey Burada. O da biliyor. Çok değerli dostumuz Mehmet Gönyeli, ben ona anlatmıştım ama ikna edememiştim. Yani ona ne kadar dedim. Yahu Adıyaman'a gel. Adıyaman'a gel. Biraz da Kayınbabası zengin bunun. O Alatonun damadı. Biz çok dedik gel diye Adıyaman'a olmadı. Urfa'ya gelirken Sırrı Beyle görüşmüş, Adıyaman'a geldi. Yatırıma Urfa'ya gidecekti o adam. Geldi ki adamın böyle gömleği, mómleği siyah içerisinde, ben Urfa'da olmasın demiyorum. Ha yanlış anlaşılmasın.

Bir o adamı çaldık, getirdik buraya, bir de doğadanmış Doğan Vardarlı'yı getirmişiz. İki tane adamı çalmış getirmişiz. İki adam yatırım yapmış. İstanbul'da değişik böyle platformlarda konuşarak filan ula diyor. Ne GAP'ı, GAP ne diyor yav. Getir ciğerimiz söküldü. Niye ne oldu? Urfa'ya götürdüler GAP'ı gezdik. Illallah ettik. Bir de diyorlar ki buraya yatırım yapın. Öyle olmaz. Yani gelen varsa konumu nedir? Bölgeye göre nedir? Sanayi yatırımıysa buraya getirin. Tarımsal kalkınmaysa Tarımsal Projeleri varsa ki var. Önümüzde GAP... Projesi var. 150-200 bin insanın istihdam edileceği, toplumsal kalkınma işte sürdürülebilir kalkınma bu. Onu götürün Urfa'ya koyun. Tarım ürünleri yapacak bir sürü parklarla donatılı bir proje. Bu oranın yeri. Ama Sanayileri buraya getirmekte fayda var. Çünkü çok mağdur etmişsiniz. Bu konuda özellikle Mehmet Bey rica ediyorum. Yani ben bunu Olcay Bey'i üç beş sefer söyledim. O da artık bir çok yüz göz olmuşuz. Cıvıtmışız işi, bizi artık hesapta almıyor. Siyاسilerimiz de biliyorsunuz çok kibar insanlar öyle memleket için falan kimsenin dövüşecek durumları yok. O yüzden bu iş bize düşüyor. Ve size korkulacak bir haber de vereyim. Adıyaman Sosyo Ekonomik Kalkınma Konseyi oluşturduk. Bunun içerisinde ne vali var, ne Belediye Başkanı var, ne de Emniyet Müdürü var, ne de Alay Komutanı var. Çünkü bizim memleketin bir huyu var. Kim doğru söyler, onlar doğru söyler. Hayır Biz Doğru söyleyeceğiz. Bunun içinde Sivil Örgütler var. Demokratik kitle örgütleri dediğimiz Ticaret Sanayi Odası, Siyasi partilerin birer temsilcisi, Barolar, Mali Müşavirler Odası, bunlar bu projeleri yatıracaklar önlerine. Böyle bir af edersiniz bu milletvekili izleme komitesi falan değil. Bu platform yani ekonomik kalkınma konseyi çok akıllı çalışacak. Yani ben milletvekiline oy verecek, hem de izleyeceğim. Ben aptal mıyım ya gidip onu izleyeceğim. Ben seçerken izleyeceğim. Platform izleyecek ondan sonra seçecek. Yani bu çok değişik bir şey olacak. Halk kurultayı gibi bir şey. Burada insanları dejenere etmek veya deklere etmek, rezil etmek için oluşturulmuş bir kurultay değil. Bu işte bu olumsuzlukları masaya yatıracak GAP ile ilgili bir probleminiz varsa GAP'la ilgili bir projelendirecek, getirecek GAP İdaresine. Kimle olur bu milletvekiliyle, Milletvekillerini götüreceğim. Gel kardeşim, yürü GAP İdaresine gidiyoruz ve ilgili Bakana gidiyoruz. Bu projeyi destekleyeceksin. Yani bu üzüleceğiniz bir haber oldu. Sıkıntıya gidersiniz. Hayır, hayır GAP ile ilgili değil ben yukarıya sesleniyorum. Onu okuyacaklar ya. Kayda geçiyor, onu okuyacaklar. Yapmadım, Milletvekillerine görev verdik yapmadı mı? Gelip onu milletin içerisinde deklare edeceğiz. Bu platformu geçen hafta oluşturduk. Bana göre 1954'te Adıyaman vilayet oldu deniyor sözde. Bana göre Adıyaman geçen hafta vilayet oldu. Ve bu milletvekillerimiz, Belediye Başkanımızın, Valimizin görevini kolaylaştıracak. Yani tipik bir kamu yöneticisi geliyor. Valiyle iyi bir ilişkide, diyor ki şunları konuşma, bunları konuşma. Valiyi yanlış yönlendiriyor. Bu muteberdir, yok bu komünist yok bu sosyalist bu bilmem ne faşist. Adam kopuyor yani. Bizim fikirlerimize önem veriyor. Bu fikirde sosyo-Ekonomik Kalkınma Konseyinde her şey tartışılacak. Bireysel proje değil, toplumsal proje üretilecek ve bu konseyin GAP İdaresi ile bence çok işi olacak. Bize çok zaman ayırmanız gerekecek ve bu proje ilk destekleyecek. Böyle yalnız kalmayacaksınız böyle projelerde bu platformda bu projenin arkasında olacağız. Başka söz hakkı almak isteyen buyurun.

Mustafa ŞAHİN- (İl Bayındırlık ve İskan Müdürü)

Sayın Bayındırlık Müdürümüz Özellikle Adıyaman'ın Sanayide payını alabilmesi için sanayiyle ilgili imar yasasının gözden geçirilip, sanayiye elverişli alanların, ihtisas edilmesinde, entegre sanayi tesislerinin oluşabileceği alanların ihdas edilmesi gerektiğine inanıyorum. Adıyaman'ın yanlış bir politikası daha var. Çok iyi tarım arazilerine çok iyi konutlar yapmaya kalkıyorlar. Aslında çok kötü bir konut alanıdır. Ama çok kötü konut alanları da iyi bir tarım arazisidir. Tam tersini yapıyoruz. Yerleşim olarak da imar olarak bundan rahatsızsın.

Bayındır İl Müdürü olarak. Adıyamanlılarında rahatsız olması gerektiğine inanıyorum. Şimdi GAP ile ilgili çok sözde şey var özellikle buna inandığım için özellikle imarla ilgili inandığım için akli eren insanların dile getirmesini gerektiğine inandığım için Adıyaman'ın kurtuluşu burada olduğu için sanayi ile ilgili lütfen alakanızı bekliyorum, hepinize teşekkür ediyorum.

Zafer ERSOY- (Adıyaman Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı)

Ben teşekkür ediyorum. GAP İdaresini biz böyle artık kişileri tartışmak istemiyorum ama maalesef altı milletvekilimiz var, altı milletvekilimiz Vedat bey de çok iyi bilir, hangisi kaç sefer GAP İdaresini ziyaret etmiş, bu proje nedir, bu olay nedir, hatta hatta imarımıza müdahale eden bir yer orası. Kaç tane yetkili belediye başkan vekilimizin konuşmasını dinlediniz. Kaç sefer GAP İdaresine gitmiş yani yeni imar yerleri katılıyorum açılması lazım ve bu üçüncü derecede dördüncü derecede ekilebilir tarım alanı olması lazım. Daha doğrusu tarıma elverişli olmayan yerlerde konut alanlarının genişlemesi lazım. Zaten bizim toprağımız şu an çok kıymetli yani bir karış yok ki zaten iyi topraklarımız su altında kalmış kalanları da zaten iyi bir şekilde işlememiz lazım. Yine teşekkür ederim Sayın müdürüm sağ olun başka söz almak isteyen sayın Turizm Müdürüm buyurun.

Mahmut ARSLAN- (Kahta Turizm Danışma Müdürü)

Hepinize saygılar sunuyorum. Bu yapılan toplantının bir amacı var. Bu organizasyonunda bir amacı var. Bu topraklar Mezopotamya 14 ncü yüzyıla kadar burada yaşayan insanlara refah dağıtmış, doğu ve batının saldırılarına uğramış bir yer, bir kültür mozaïği var, bir tarih kokuyor. Yani inanç turizminden tutun milattan önce altı bin yedi bin yıl öncesine kadar günümüze miras bırakmış bir coğrafya burası. Şimdi biz şimdiye kadar on dördüncü yüzyıldan sonra meydana gelen tahribatlardan sonra buradan yeterli derecede yararlanamamışız ki bu tartışmanın da sebebi budur. Burada ben gelen tüm konuşmacıları aşağı yukarı dinledik. Genellikle GAP İdaresi suçluyor, hükümet bir program yapmış buradaki eksiklerin giderilmesi için kurum görevlendirmiş bu kurum da GAP İdaresi daha profesyonel, belki ülkemizde çalışan en çağdaş sistemlerle çalışan ve biraz daha pratik biraz daha bürokrasiden uzak bir sistemle çalışan bu nedenle GAP İdaresine verilmiş, ben yirmi eylül'de Diyarbakır'da yapılan genel toplantıya da katıldım. oraya da Vedat Beylere on dört on beş sayfalık GAP genelini içine alan ve özellikle de Adı-

yaman'ı içine alan kültürel değerlerin ekonomik kaynağa dönüştürülmesi üzerine bazı öneriler arz ettim onları teker teker okumama gerek yok ama yine bilgilerinize arz edeceğim. Bu GAP'ın hazırladığı hükümet programında bulunan belgeyi de inceledim. Buradaki şikayetlerimiz şu, Adıyaman buradan ben eleştirilere girmeyeceğim, bazı önerileri arz edeceğim. Adıyaman bu GAP

Şimdi Sayın başkanım söyledi. Benim biraz da gazeteciliğim var. Araştırmayı severim de efendim biz de bakan olmadı. Bakanımız yok. Ben biraz daha derine gittim. Osmanlı döneminde de bakan çıkmamış Adıyaman'dan. Sivil toplum örgütleri örgütlenememiş. Doğru. Nemrut'la ilgili konuşacağım biraz. Ama, geçen hafta Malatya Büyükşehir Belediyesi, Belediye Başkanlığında, 54 tane Belediye toplanıyor, karar alıyor. Diyor ki Biz kimi, çoğu da maaşları ödeyemiyor. Kendi memurları, kendi işçilerinin maaşlarını ödeyemiyorlar. Biz şu parayı temin edeceğiz. Nemrut'a çıkan yolu asfaltlayacağız. Malatya Valisi, kaymakamları, Belediye Başkanları ve Belediye meclis üyeleri, İl genel meclis üyeleri ile birlikte Nemrut'a çıktılar. Biz Valimizi karşılıyorduk. Telefon açtılar. Emrettiler, biz de kendilerine katıldık. Orada tatil köyü düşünüyorlar. Oraya kayak merkezleri düşünüyorlar. Bu şu açıdan sahiplenme açısından, mevcut bir kaynağı kendi ilinin yararına yönlendirme olayıdır ki Urfa'da aynısını yapıyor. Biz de bir turizm meslek yüksekokulu vardır Kahta'da, 100 tane öğrenci vardı. Bizim yine kimse fazla ilgi göstermediği için mezun vermeden Şanlıurfa'ya gitti. Bunun sebeplerini hepimiz biliyoruz.

Eğer güçlüyseniz, kuvvetliyseniz, GAP İdaresine gidiyorsanız, Milletvekilleriniz de Sivil toplum örgütlerine, bunu alırsınız. Gidemezseniz de bakarsınız başkaları yararlanır. Şimdi, mesele ekonomiktir. Mesele toplum refah seviyesinin yükseltilmesidir. Bu da ne ile mümkündür. Hocalarımız burada. Sahip olduğunuz kaynakları değerlendirirseniz, Toplumun hizmetine sunarsanız, bundan yararlanma imkanınız olur. Aksi taktirde de bu olmaz. Bu kadar basit. Ben 30 yıllık turizmciyim. Halen bu Nemrut için koşturuyoruz. 1970'lerde Kapadokya'da bir Paris Motel vardı. Silifke'de bir tane. Bepemo kampı vardı. Nemrut'a gelen turist sayısı Kapadokya'ya gelen turist sayısından daha fazlaydı. Silifke'ye giden turist sayısından da fazlaydı. Ben Silifke'de Turizm Şefliği yaptım. Şimdi ne oldu da Kapadokya'ya geçen sene turizm krizinde 1 milyon 750 bin turist geldi? Ne oldu da bizim abartmamızla Nemrut Dağına 35-40 bin Turist geldi? Şimdi geçen senede söyledik. Bu senede söylüyoruz. Sık sık acaba Konagene'yi bir Kapadokya yapamaz mıyız? Yani Silifke sahili yapamaz mıyız? Acaba Konagene'yi bir Pantilya yapamaz mıyız. Hocalarımız Antalya, Alanya yapamaz mıyız? Oradaki tüm arkeolojik değerleri doğal güzellikleri bir araya getirip de, onu turizme sunamaz mıyız. Efendim finans sorunu var. Şimdi en ucuza mal edeceğimiz sektörü lokomotif bir sektör haline getirme şansımız var. Bunu dünya böyle yapmış yani, biz burada İtalya'ya bakıyoruz. Fransa'ya bakıyoruz. İspanya'ya bakıyoruz. Yugoslavya ve Yunanistan'a bakıyoruz. Turizmi getirmişler lokomotif sektör yapmışlar. Arkasından diğer sektörleri geliştirmişler. Bu çünkü turizm nakit ve adil giren giriş yapıyor. Yani buraya gelen turist demiyor ki bana efendim bakkala gidip sigara aldığı zaman ben ay başında öderim demiyor. Ve nakit döviz olarak ödüyor. Onun için ben Komagene acaba bir Kapadokya olur mu? Ben onun

üzerine burada haritalarla ve önerilerle bunu arz ettim. Şimdi Nemrut dağı dünyanın harikalarını bırakalım geçenlerde yer almadı dünyanın başka bir yerinde yok. Dünyanın hiçbir yerinde 2150 m. yükseklikte 2000 yıl önce doğu ile batıyı birleştiren bir sentezi oluşturmamış. Ve aynı zamanda bir barış köprüsü görevini görmüş. Ve o tarih Pers doğu ve batı kültürleri hem inançlarını hem kültürlerini birleştirmiş ve dünyada şu ana kadar açılmayan tek bir piramit varsa Nemrut Dağı tepesindeki Kral Antiya Pos'un piramitidir. Anıt mezarıdır. Mısır da böyleydi. Firavun Tutan Kamonu açtılar, arkasına diğerleri devam etti. Ondan sonra Mısır'a gelen yabancı turist sayısı yalnız Firavun Tutan Kamon'a giden, yani bir piramidi ziyaret eden yabancı turist sayısı 3.5 toplam 6 milyon turiste ulaştı. Şimdi burada Nemrut Dağı Gerger Kalesi, Nevsi Berber Kalesi dediğimiz Fırat Arseni yasına halen el atılmamış. Ben burada arz ettim. Vedat Beylere verdim, şimdi burada tekrar okumama gerek yok. Oradan başlayarak Nemrut Dağına, Nemrut'tan başlayarak Heron'ların kalesi dediğimiz Direk Kalesi, Sinci Kalesi, iki kilometrelik yol için tarihi bir eseri yok etmişiz ve iki kilometrelik yol için tarihi bir eseri yok etmişiz ve kendi başına terk etmişiz. Geriye dönüyoruz, Arsemiya bugün bakir arkeolojik alandır. Kazıyorsun tarihi eser çıkıyor. Almışız iki tane orman bekçisi, giriş ücreti alıyoruz. Eski Kahta Kalesine geliyoruz 3 tane medeniyetin izleri olan şu ana kadar çok iyi korunabilen bir kalenin bekçisi yok. Cendere Köprüsüne geliyoruz, dünyada araç trafiğine açık tek örnek bu. Sütununu Cendere köprüsü. Müteahhide veriyoruz milyarlarca lira aktarıyoruz. Ömrünü azaltıyoruz. Ondan sonra da müdahale edemiyoruz. Geldik bir Zeugma çıktı. Zeugma Gaziantep'te çıktı. Komaneğeler'in dördüncü büyük kenti. Biz de o kadar Zeugma var ki geçenlerde su azalmıştı. Su'dan, Müze müdürünü aldım, basını aldım, alabildiklerimi aldım götürdüm. Kahtanın alt kısmına Güzel Çay dediğimiz bir yerde kocaman bir hiyeratasyon çıkmış.

Hiyeratasyon'un kenarları, alt kısmı kocaman bir şehir. Talan olan ikinci bir Zeugma diye geçtik biz bunu. Onun yan tarafında Karakuş'tan daha büyük timülüsler, ve o timülüslerin odanın yarısı kadar açılmış mezarodaları. Bunları niye açmıyoruz. Bunları açmamız lazım. Burada arz ettim ben. Geliyoruz. Pirin'e geliyoruz. Karakuş tepesine geliyoruz. Karakuş tepesi Komaneğelerin aile hiyeratasyonu, aile mezarı orada her yatan bir kraliçe için bir sütun var. Burası daha açılmamış. Açılmayı bırak, korunmamış, yani korunması bir tarafa bırakırsan nerede telefon direği, elektrik direği bulmuşsak onu çirkinleştirmişiz. Geliyoruz. Pirin'e geliyoruz. Pirin birkaç medeniyetin izleri var. Bütün evlere baktığımız zaman burada taşlar var. Biz Pirin'i bitirmişiz, kulağımızın dibinde 96'da buradayken, Belediye ile Köy Hizmetleri ile Karayolları Özel İdare ile bunu bir ay içerisinde temizleyelim. Ülkemizin imajını bozuyor. Yani yurt dışında tarihi eserlerini su altında bırakan, dışarıdakileri de tahrip eden bir Milliyet olduk biz. Bu sık sık işte Stephen Kinger'in yazdığı, yazılara baktık biz. Dünya, yurt dışında imajımızı bozuyor. Ülkemizin imajını bozuyor. Bununla bitmiyor hocam! Bununla bitmiyor değerli dinleyiciler! Yani biz Buradan geçtik. Sesinkey'e gidiyoruz. Sesin Komagene Kralı 2 nci Mitritades tarafından yapılmış, bir tapınak. Ben hiyeratasyon, bir kutsal tapınak. Ben Sayın başkanımın inanç turizmi konusuna da değineceğim. Bunlar tarih öncesi inançlar. Tarih öncesi inançlarında bu inanç turizmi programına

dahil edilmesi, onu da arz ettim ben. Amerikalı film yapması geldi. İnanç turizmi, Türkiye''in inanç hazineleri konulu çektiği filmde biz Nemrut Dağını hediye olarak aldı. Yani Nemrut Dağı ve komagene'deki o zamanki inancı o zamanki o güzel Tanrılarla tokalaşma sahnelerini tarih öncesi inanç turizmi, inançları olarak kendi filmine dahil etti. Şimdi biz buraları çok cüzi bir parayla ve hatta, müsaade edilirse, uluslar arası finans, uluslar arası ve ulusal bilim kurumlarının katılımıyla, üniversitelerin katılımıyla burada ben şunu önermiştim. Adıyaman'da bir arkeolojik bilim kurulunun kurulması, ulusal ve uluslar arası ve burada da yaz aylarında da uluslar arası öğrenci kamplarının kurulması bu konuda. Yani yabancı ülkelerden konunun uzmanı öğrenciler gelecek, Hocaların denetiminde Komagene bölgesindeki Bakir Arkeolojik alanları ortaya çıkartacaklar. Bunlar tabii ki korunacak. Turizm envanterine girecek. Bunu yaptığımız zaman, yani ye bakıyoruz. Bırak film çektik orda 3 km yol var. Katır sırtında gitmem lazım. Yazarlar, çizerler gidiyor. Gerger kalesine gidiyorsun. Gerger Kalesi daha el atılmamış bir yer orda kalıyor. Direk Kalesine gidiyorsun. Direk Kalesine ulaşamıyorsun. Bir adam af edersiniz orda ineğini bağlamış orda kendisi kazıyor, kendisi çıkarıyor. Biz bunları, değerlendirdiğimiz zaman ben şuna inanıyorum. Adıyaman Kapadokya'dan daha fazla turist çekecektir. Bugün bir turist, bir günlük gezisini 100 mark'tan hesapladığın zaman iki geceleme yaptığı zaman 200 marktan bunun çarptığımız zaman, iki milyon turistın bırakacağı para benim matematiğim pek iyi değil, 400 milyon mark yapar.

Şimdi ana temaya geliyoruz. Nemrut Dağında neler yapılması lazım? Teleferik yapılması lazım. Tesislerin yapılması lazım. Burada turizm örgütlenmesi olması lazım. Şu anda bizim Urfa'da, Malatya'da, Diyarbakır'da, Gaziantep'te Nemrut'a gelen turistlerin % 65'i buralarda kalıyor. Geri kalanı Adıyaman'da kalıyor. Adıyaman'da standartlara yakın çalışan tek bir otelimiz var, başka yok. Ben söylüyorum yıldız çok ama şey yok. Onun için Kahta Turizm merkezi de ilan ediliyor ama şu anda gelişen bir şey yok. Nemrut ile ilgili söyleyeceğim, Nemrut Dağında Dağının bilimsel bir şekilde, ulusal ve uluslar arası bilim kurulunun denetiminde 10 yıllık bir proje ile kurulması, restore edilmesi, bir müzenin kurulması ve en sonunda da anıt mezarın ziyaretçilere açılması için 1998'den beri Kültür Bakanlığına sunduğumuz bir proje var.

Uluslar arası Nemrut Vakfı olarak, finansa, yurtdışından geliyor. Bunun da Web sayfası, dört dilden de uluslararası Nemrut'un uluslararası düzeyde tanıtılması için de Web sayfası açtık. Hollanda'da dört dilden Web sayfası var. Şimdi Nemrut'u dünyaya tanıtıyor. Bu proje 3 yıldır bürokrasiye takılıyor. Ne olacak? Nemrut'taki tarihi eserlerin yerinden alınarak, başka bir yere götürülmesi imitasyonlarının yerine konması. Doğru mu? Yanlış mı? Bazı bilim adamları bunu yapıyor. Bununla biz Nemrut'a çıktık çok sayıda bilim adamıyla, dünya bankasıyla beraber. Bunun maliyeti nedir? 30 milyon dolar. Ne oldu. Kültür Bakanlığı bir proje hazırlıyor. Burada Kültür Bakanlığında kimse yok zaten, olmasına da her halde gerek yok. Kültür Bakanlığı bir kısım bürokratları proje hazırlıyor. 30 milyon dolar. Verirse eğer Dünya Bankası 30 milyon doları bu üç tane şirkete verecekler. Ben onun için bu bildiriye arz ettim, kesinlikle bilimle, rantın

birbirinden ayrılması. Bilimle, ticaretin birbirinden ayırt edilmesi. Bunlarda Uluslar arası finansla olabilecek konulardır. Dünyanın her tarafında bu böyledir. Bir yeri Mercedes firması finanse ediyor, bir yeri başka bir yer finanse ediyor. Ama yine devletin yasaları çerçevesinde bunlar kanunlar çerçevesinde devam ediyor. Şimdi eğer müsaade edilirse şu anda Karakuş için müracaat etmeyi bekleyen üniversiteler var. Finansını da karşılayan üniversiteler var. Onun için bu projedeki kurma kurul kararları da var. Bu projede. Komagene için Kapadokya olması için Killisya veyahut Pamfilya olabilmesi için bu Adıyaman'ın kalkınmasına çok büyük katkı sağlaması için, bu tarihi arkeolojik mekanların kesinlikle rant çevrelerinden uzaklaştırılması lazım. Örnek vermek istemiyorum. Bazılarına dokunabilir diye: Özellikle örnek vermek istemiyorum. Biz bunun arkasındayız. Biz bunun kişi olarak elimizin yettiği yerlere kadar bu konuda görevden alınan genel müdürler oldu. Bu konuda iptal edilen özel projemizin iptal edildiği durumlar oldu. Adıyaman eğer buna sahip çıkarsa Adıyaman'ın başka bir şeye ihtiyacı yok. Yıllık gidişi belli, bunun diğer sektörlere yansımaları belli. Bugün Kapadokya'da herkes turizmde para kazanıyor. Herkes turizmde para kazanıyor. Adıyaman işte GAP İdaresini suçluyorlar. İşte GAP İdaresini sürekli suçluyor arkadaşlar. Oradan gelen insanlar işte kumanyayla dağa çıkıyor işte şey oluyor. Biz halen Nemrut'a bu taraftan yaşlıların çıkabileceği bir merdivenli yol yapamadık. Kurul kararı diyorlar. Kurula sunduğunuz bir şey yok ki bizim. Yani Nemrut'ta yasa dışı bir izinsiz bir yapılaşma oluyor. O konunun sorunlusunu yetkili çıkıyor diyor ki. Ben yaptım diyor. Ya senin görevin buna müdahale etmek. Sen bunlara neye müdahale etmiyorsun? Pirim! Örnek veriyorum Sayın Başkanım. Pirim'e şu an ilgili kurumlardan hangisi müdahale etti? Etmediler. Hayır niye etmiyor? Orda rant var. Pirim'le örnek verme? Pirim'e daha rant girmedir. İnşallah girmez de, şimdi Cendere Köprüsünde rant var. Nemrut'ta rant var. ... Bir uluslar arası kuruluş bir uluslar arası bilim kurulu Türkiye'de kabul gören GAP Bölgesinde yıllardır, çalışan profesör Heral Hoffman gibi bir bilim adamı ve onun başkanlığındaki bir kurul ve Türkiye'deki üniversitelerin katılımı bilim adamlarının katılımıyla ilgili parasını da veriyor. Her şeyini veriyor. Hayır efendim bekliyorsun 3 yıldır bekliyorsun bunu. Master Planlarına geldik. Kusura bakmayın, Master Planlarına geldik Başkanım, bir Master Planı hazırlıyor bundan yararlanın diyor. Hayır sen yapamazsın. Ben birine ihale edeceğim. O yapacak Bunları konuşmamız lazım. Yani bunları konuşmadıkça bunları dile getirmedikçe işin asıl temeline inmedikçe biz bunları şey yapamayız. Birilerinin ayıplarını örtmekle ama şunu söylüyorum ben inanıyorum da belki Adıyamanlı yapmayacaktır burası boşaldı gördünüz yapmayacaktır. Bir iki başka kuruma çatıp gidecektir. GAP'a çatacağıdır. Olacaktır ama sermayenin vatanı yok. Sermaye parayı bulduğu yere konacaktır. Yani İsrail'de bulduysa İsrail'e gidecektir. Azerbaycan'da bulduysa Azerbaycan'a gidecektir.

Yarın çok geç olmayacak, yarın birkaç tane tesis birkaç tane büyük şirket gelecek Nemrut'un eteklerine otelleri dikecek, tesisleri dikecek, su sporlarını değerlendirecek, biz Adıyamanlı ne yapacak. Kapadokya'nın yerlisi gibi belki Karpuz saz satacak belki çanak çömlek üretip satacaktır. Onun için bu bir gerçek yani bu Silifke'de de böyle, diğer taraflarda da beyle. Ben Adıyaman-

lı iş adamlarının bu işe önceden el atmaları çok iyi olur diyorum. Ve Adıyaman'ın kalkınmasına öncelik yapacak tek sektör turizm sektörüdür. Hepinize saygılar sunuyorum.

Zafer ERSOY- (Adıyaman Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı)

Müdür Bey, Teşekkür ederim.

Gerçekten önemli bir olay yani turizm ilimizin bacasız sanayi dediğimiz bir sektörü, eğer orada turizm geliştirilirse bizim hazırlamış olduğumuz master plan çalışmasında 15000 tane istihdam ettiğini görüyoruz. Yalnız burada bir tehlike var. Mahmut bey orada eko* turizmi eleştirmemiz lazım. Yani böyle cam giydirmeye binalar böyle ne bileyim villalar değil. Oradaki ve kafamızda bazı projeler var. İşte bu AGB Holding bizim Adıyaman Güç Birlik Holdingin 5 yıldızlı otel projesi. Yani Başkanlığını benim yürüttüğüm bir proje birazda turizmden geldiğimiz için önem veriyorum. Orada herhangi iki köyü istimlak edip yöre halkını da içine katarak yani orada eko turizmi geliştirmek. Yani turizm usanmış orada çok lüks yerlerde çok temiz alt yapısı tamamen modernize dayalı, teknolojiye dayalı, ama görünüm otantik olacak. Bir köylü yani bir turist çiftliğinden yumurtayı kendi alacak. Yani tavuğun altından kendi alıp pişirecek. Böyle bir turizm hedefliyoruz. İnşallah da olur. Turizme ilimiz için önemli olay olduğuna inanıyorum. Ve bu konuda geçen 2 sene önce Sayın İbrahim Gürdaldı sanıyorum Turizm Bakanımız. Odalar birliğinde bir turizm sektörüyle ilgili bir toplantı vardı. Ben de o dönemde Türkiye Odalar Borsalar Birliğinde yönetim kurulu üyesiydim. Ve turizm sektörü kurulu başkanıydım. Aynı zamanda Türkiye'nin bu kasinolarla kumarhaneler onun için Türkiye'de iki tane pilot bölgesi seçelim dedi. İşte o ara Kapadokya talip çıktı. Şey talip çıktı, İstanbul'un Silivri tarafı, yani Edirne tarafı talip çıktı. Ben de dedim ki Güneydoğu Meselesi her an mecliste, parlamentoda ilgili ilgisiz gören görmeyen herkes bu Güneydoğuyu eleştiriyor. GAP'ı eleştiriyor. İşte insanlar böyle oranın ekonomisinin iyi olmadığını söylüyorlar. Gelin dedim bu sektörü Adıyaman'a verelim. Yani bir turisti sadece kumar oynatmaya değil turizmi de görsün adam icabında bir Alman, eşinden izin aldığı zaman ben Nemrut'a gidiyorum diyerek kumarı gizli oynuyor ya Nemrut'a gidiyorum diye bahanesi olacak. Deniz diyorsanız deniz var dedik. Gölümüz yeniden yapılandırılabilir. Plaj olabilir. İşte turizm yani kenti ve bölge konusunda katkıda bulunur. Çok sıcak bakıldı ama yerel yani yerlilerin kendisine girmemek şartıyla tabii kumarı Türkiye'de oynamayacak, pasaportu olan oynayacak o zaman ben akşam uçağıyla döndüm ki kıyamet kopuyor burada. Sen nasıl kumar sektörünü Adıyaman'a getirirsin. Yahu ben istesem sen oynamayacaksın. O zamanda böyle radikal dinci dediğimiz yani öyle görünen tip ama alt yapısı tamamen boş olan bir adam bir partinin de temsilcisi dedi ki ben ekmeği satıyorum. Ben dedim sen ne iş yapıyorsun. O çok konuşuyordu yani böyle birkaç tane aparatlı adamlara güzel şeyler söylemeye çalışıyordu. Dedim sen ne iş yapıyorsun? Dedi ki ben belediyede halk ekmeği satıyorum. Halk ekmeği satıyormuş. Belediyenin ürettiği bir şey. Kaç tane satıyorsun günde? Dedim. 500 tane dedi. Peki sen burada üç tane beş tane beş yıldızlı otel olursa o yabancı turistler uçaktan iner, orda yatarsa sen bu ekmeği de 5 bine çı-

kartırsan günlük, sen namazı da bırakmaz mısın? Dedim. Adam doğru dedi. Ben namazı da bırakırım o şekil. Yani çok iyi düşünen insanlarımız da var. Ama alt yapısı çok zayıf olan insanlarımız da var. İşte bu GAP Planında orda öngörülüyor yani yöre insanının gelişmişliği. Yani aslında 21 nci yüzyılı hazmedecek insanların ilimizde çoğaltılması lazım ve kent önderleri, kent liderlerinin yetişmesi lazım.

Bu konuda bu projenin desteklenmesi lazım. Başka söz hakkı almak isteyen arkadaşlarımız var mı? Buyurun efendim Buyurun. Hiç hayatımda bana bu kadar söz hakkı vermemişti kimse ya.

Mahmut ETÇİ- (Tarım İl Müdür Yardımcısı)

Sayın Başkanım, Sayın proje koordinatörü, çok kıymetli katılımcılar, ben de sözlerime başlamadan önce sizlere saygılarımı sunuyorum. Benim ismim Mahmut Etçi, Tarım İl Müdür Yardımcısıyım. İl müdürümüz bir toplantı münasebete ile katılamadı, yerine ben katılmak durumunda kaldım. Gerçekten de, son derece heyecan verici. Son derece verimli bir toplantı bir değerlendirme oldu. Ben aşağı yukarı tüm katılımcıların direk veya endirek tarımla ilişkili birçok konuyu gündeme getirdiler. Ben bunları tekrarlayarak zamanınızı almak, başınızı ağrıtmak istemiyorum. Çok kısa bir iki şeye temas etmekle yetineceğim. Malumunuz, tarımda, sanayide her konuda, her işin başı eğitimidir. Dolayısıyla konuda GAP ve Tarım olunca, çiftçi eğitimi büyük önem arz ediyor. Az önce bir Sayın konuşmacı da, bu konuda bir katkıda bulundular. İkinci ürün konusunda tarım teşkilatının eğitimi yapması gerektiğini belirttiler. Doğrudur. Biz kendi imkanlarımızla, kapasitemiz doğrultusunda eğitim çalışmaları yapıyoruz. Ancak, ilimiz genelde daha makro anlamda verimli, koordineli iyi bir eğitim ve yayın çalışmasına ihtiyaç var. Özellikle de hep diyoruz, sulu tarım-sulu tarım. Sulu tarım gelmeden önce çiftçimizin sulu tarıma hazır hale gelmesi lazım. Sulu tarımın hatta sonucu olan, drenaj problemini, tuzluluk problemini de çözebilecek eğitim ve yayın çalışmalarının yapılması lazım. Bu ise daha geniş kapsamlı, daha geniş çatı altında, modern nitelikli bir eğitim merkezinin ilimizde tahsis edilerek. Tarım Teşkilatı Ziraat Fakültesi yani üniversite araştırma enstitüsü yetkililerinin katılacağı geniş kapsamlı, önce konunun uzmanlarınca bir alt kademedeki sahadaki uygulayıcıların eğitilip tatminkar ve kendi ayakları üzerinde durabilen, dağarcığı dolu hale getirilmesi, daha sonra bu kişilerin kanalıyla da GAP kapsamında sulu tarımın direkt içerisinde olabilecek çiftçi kesimimizin gruplar halinde bu eğitim çatısı altında eğitilerek, kendi kendine yeterli, ayakları üzerinde durabilen bilinçli bir çiftçi konumuna getirilmesi. Şu anda ben bir DSİ'de ki yönetici arkadaşımınla görüştüm. Son derece sevindirici bir haber verdi. Dedi ki biz 90 bin hektarlık Adıyaman genelinde bir sulu tarım pompaj sistemi projesi vardı. Elinde de bir yıllık program vardı. Ben bundan iftihar ettim. Ancak bir düşündüm. Biz gerçekten 90 bin hektarlık, belki rakam abartılı olabilir. Bu konuda bir hatam oluyorsa özür dilerim. Bu kadar büyük bir meblağda sulu tarım için çiftçimizi hazır mı? Elbette de değil. İşte ben diyorum ki su gelmeden önce, çiftçimizi sulu tarıma hazır hale getirmemiz lazım. Bu

bana göre fevkalade önemli bir konu. Su GAP denince akla hep su gelir. Öyle algılıyoruz. Su gerçekten de medeniyet, işte tarıma verimli etki eden beş faktörden bir tanesi ve hepsinden önemlisi. İşte ilimizde yıllardan beri yaşanan kuraklık sorunu. Yıllık yağış miktarı az olduğu için, kuraklık, borç erteleme, çeşitli bu çiftçinin mağduriyeti, bunun sıkıntısı işte bu sulama olayının bir an önce hep tekrarlıyorum, ama gündeme getirilmesi lazım. Daha önce bu projede olan pompaj sistemlerinin bir an önce devreye girmesi lazım. Hemen bir başka konu, benim gözümün önünde bulunuyor. Bunun kritiğini yaptık. Köy Hizmetlerindeki, Devlet Su işlerindeki arkadaşlarımızla. İlimizde malum az önceki konuşmacılarımız da bahsetti. Kahta Çayı var, Şepke çayı var. Birçok çayımız var. Bu çay yataklarında her yıl sulamayla önemli verimli toprakların millerin taşındığı baraj gölümüzde olumsuz yönden etkileyen, taşınma maddelerini yerinde tutabilmek için biz bir çay yatağı ıslahı projesini Adıyaman İlimizde fevkalade önemli olduğunu düşünüyoruz. Bu çay yataklarında, yaklaşık 10 bin dekar arazi ortaya çıkabileceği çok kısa pratik olarak, bunu önce seddeleme olayı, seddelemeden sonra teraslama, sistemi burada da milleden olayı ve peşinden tarıma açılma olayı, zaten GAP Kalkınma taslak 2'de de ben okudum, inceledim.

Bir fon oluşturularak az topraklı veya topraksız köylülere bir fon sağlanması. İşte hukuken de bu çay yatakları devletin Hükümet tasarrufu altında sayılan yerler olduğu için bu alanlarda ortaya çıkacak tarım alanlarının az topraklı veya topraksız köylülere dağıtılmak kaydıyla insanlarımızı istihdam imkanı yaratılması ve sulu tarımda, üstelikte sıfırdan yeni bir yapılanma olacağı için, yeni tarım teknikleri bence burada. O zaman çok rahatlıkla da uygulanabilir. Yani nasıl bir eski model otoyolu siz her ne kadar revize etseniz de 2000 yılı teknoloji ile donatamazsınız, yani bir alanda yeni bir sulama tekniği, yeni bir sulu tarım toplumu oluşturacağımız için, yeni teknoloji de orda, yöntemleri ile birlikte uygulamak bence büyük bir kolaylık sağlayacaktır diye düşünüyorum. Ben daha fazla ayrıntıya girmiyorum. Bir diğer konuya da girmeden edemeyeceğim. Hayvancılık konusunda özellikle bu konuda sanıyorum GAP gider temsilcisi arkadaşımızın da dikkatini çekeceğini umuyorum. Bizim yöremizde özellikle dağlık köylerimizde, hayvancılık bilhassa tavukçuluk, yumurta ve tavukçuluğunun geliştirilmesi, istihdam ve gelir düzeyinin artırılması yönünden fevkalade önemli olacağını düşünüyorum. Şöyle ki diğer yörelerimizde uygulanan sözleşmeli hayvancılık modeli, isim vermek gerekirse bir Köytür, Banvit modeli gibi. Çünkü bizim insanımız halen birilerinin elinden tutmasına muhtaç. Gerçekten kaynaklar kıt. Finansal imkan yok. Örgütlü çiftçi toplumunuz yok. Buna bir şekilde önderlik edip, özellikle de hayvancılık ve bitkisel üretim sektörünün dengeli götürmek için bu konulara öncelik verilmesini gerektiğini düşünüyorum. Teşekkür eder, saygılar sunuyorum.

Zafer ERSOY- (Adıyaman Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı)

Teşekkür ederim.

Başka Mehmet Bey Buyurun.

Mehmet ÇELİK- (Adıyaman Valiliği Basın ve Halkla İlişkiler Müdürü)

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar, ben pek bu toplantılarda, sayın valimizden sonra konuşmayı pek uygun görmüyorum ama. Olayın içerisinde bir Mastır Planından bahsediliyor. Bir Güneydoğu Anadolu Bölgesinin Kalkınma Projesinden bahsediliyor. O nedenle ben de uzun zaman Planlamadan gelen bir eleman olarak, ilimizin sorunlarını bu Mastır Plan içerisinde, hazırlanacak entegre plan içerisinde yer almasını arzu ediyorum. Tabii bunu söylerken bir Adıyamanlı olarak, yani resmi kurum bazında değil. Kendi özel görüşlerimi anlatmaya çalışacağım Buradan. Şimdi öncelikle ilimizin sorunlarını öncelikle çok iyi tespit etmeniz lazım. Bu sorunları da öncelikle kriterlerine göre, kısa, orta ve uzun vadeli bir şekilde, sektörler itibari ile tarımdan tutun turizmden, madencilikten, sağlıktan, kentleşme ve bütün alt sektörler dahil olmak üzere, bütün komiteler GAP İdaresi bünyesinde, komiteler vasıtasıyla hazırlanması gerekir diye düşünüyorum. Bu komitelerin ana görevi örneğin başta tarım sektörü olmak üzere Demonstrasyon çalışmaları, demin Mahmut Beyin bahsettiği konu üzerinde Tarım İl Müdürlüğü gibi, tarımla uğraşan resmi kuruluşlara yardımcı olması gerektiğini düşünüyorum. Öte taraftan Madencilik alanında iyi bir envanter çıkartılması gerektiğine inanıyorum. Bu konuda da yerel düzeyde, il genelinde ve kentleşme belediye hudutları da dahil olmak üzere TPO' gibi Maden Teknik Arama Enstitüsü gibi kuruluşlarla koordineli bir takım projelerin geliştirilmesi gerektiğine inanmıyorum. Turizm konusunda Mahmut Bey çok detaylı ve teknik bir biçimde değindi ama ben şu konuda özellikle ilave etmek istiyorum. Turizmde Adıyaman Bölgesi gerçekten çok zengin. Dünyanın 8 nci harikası diyoruz. Burada da turizm alt sektörü dediğimiz yine GAP İdaresinde bu bir komite kurup komisyon, alt komisyon kurup Özellikle Adıyaman'da Turizm Meslek Lisesi, altını çizerek söylüyorum Turizm Eğitim Merkezi bir de Turizm Yüksek Okulu şeklinde kısa ve orta vadeli, uzun vadeli hatta bir takım projelerin geliştirilmesi gerektiğine inanıyorum. Esas başka bir konuya geçeceğim.

Malum bunu ben zamanında GAP'ın açılışı sırasında, zamanın Devlet Planlama teşkilatı Müsteşarı Sayın İlhan Kesici'ye de bizzat anlatmıştım. Adıyaman'ın kalkınabilmesi için ve gelişebilmesi için Ticaret ve Sanayi Odası Başkanımız olsun, diğer birçok sivil toplum örgütündeki arkadaşlar olsun. Geçmişteki valilerimiz olsun, herkes üzerine düşen görevi yapmıştır. Ben ildeki çalışmalarını da az çok takip eden bir akademik insan olarak kendimi öyle görüyorum. Adıyaman'ın öncelikle tekrar altını çiziyorum. Kalkınabilmesi için en önemli sorunların başında Ulaştırma Sektörü yer alıyor. Bunu, ulaştırma sektörü niye ağlıyor diyeceksiniz. Ne alakası var. Şimdi yol gitmeyen yerde kalkınmada olmaz. Örneğin en basit örnek vereyim. Adıyaman-Malatya yolu Cumhuriyet yolu dediğimiz bir yol. Bu yola, bu karayollarına atmışız topu ama Karayollarının da malum bütçesi ortada. Her üç ayda bir koordinasyon kurulu toplantısına, kurum amirlerimiz gelir. Sanayi odası başkanımız da zaman zaman katılır. Burada sorunlar dinlenir. Bunların bütçeleri çok kısıtlı olur. Öncelikle ana sektörde Adıyaman'ın temel prensibi birinci olarak Adıyaman-Malatya yolunun GAP'la geniş bir şekilde TCK Standartlarına uygun hale getirilmesine inanıyorum. Adıyaman-Kayseri yolu halen böyle hiçbir aşama kaydedilmedi. O yolda da mutlaka

GAP İdaresinin Kayseri ekonomisine, Adıyaman Ekonomisine bağlayan bu yolun da mutlaka bir takım projeler geliştirilerek, finans yönünden veya teknik yönden desteklenmesi gerektiğine inanıyorum. Adıyaman Besni yolunun mutlaka Besni-Gaziantep yolunun açılması gerektiğine inanıyorum. Adıyaman-Sincik üzerinden Gerger üzerinden Elazığ'a bağlanması gerektiğine inanıyorum. Bütün bu yolların mutlaka ulaşımına açık bir şekilde hatta çift yol zaman zaman belki çok lüks gelecek ama Otoban bile bir takım böyle uzun vadede planların yapılması gerektiğine inanıyorum. Diğer bir husus daha var. Tabii burada birçok sorunlar dile getirildi. Şimdi bütün sorunlar dile getirilirken, öncelikle envanter çalışmalarının yapılması gerektiğine inanıyorum. Envanter çalışmaları olmadan, hiçbir şey yapılamaz. Yani yatırımcı Adıyaman'a geldiği zaman özellikle Sayın Başkanın arz ettiği gibi teşvik uygulamasından tutun. Bütün devlet imkanlarından veya yerel imkanlarından ne gibi bir istifade edilebilir? Bu konuda da GAP İdaresinin öncelikle özel girişimciliği yönlendirme adı altında çok açık ve net olarak bütün dokümanı ortaya döker. Ortaya ve yatırımcının önüne sunmasını ben öncelikle sizlerden istirham ediyorum. Hepinize saygılar sunuyorum.

Zafer ERSOY- (Adıyaman Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı)

Mehmet Bey Teşekkür ederim.

Şimdi Mehmet Beyin gerçekten güzel bir tespiti, ulaşım çok önemli ve hepsine katıldığımı söylemek istiyorum ve bir tane eksik söylendi. Bu Adıyaman-Diyarbakır köprüsünün ivedi olarak yapılması lazım. Karayolu-Tren yolunu da söyleyeceğim. Şimdi tren yolu 60 km. ilerde Gölbaşına kadar gelir. O zaman Adıyaman'da yaşayan iki tane gereksiz adam. İsmet İnönü'ye domates mi vurmuş ne etmiş. Orda kalmış. O tren yolunun Buradan GAP üzerinden bağlantı yapması lazım. Yani çok büyük masraf gerektiren bir şey yok. Yani raporlarınıza da geçerse bunun finansını biz sivil örgütlerde karşılarız. 60 km.nin tren yolundan bir şey yok yani. Bir bütçe değil. Buradan zaten GAP'ın da projesinde var şu durumda. Şanlıurfa-Diyarbakır, ama bu İskenderun-Şanlıurfa, Gaziantep-İskenderun, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır üzerinden gitmesi gerekiyor. Buradan geçmesini. Geçen bir gazetede gördüm bir açıklama, GAP İdaresinden yapılmıştı. Böyle bir proje olduğu Adıyaman'ın bu proje içerisine girmesi şart. Çünkü burada üretilen mamulün, limana indirilmesi çok önemli. Bir de Malatya-Adıyaman yolunda yolu. Çok stratejik bir önem arz ediyor. Buradan İskenderun Limanına, Mess limanına 3 saate varıyorsunuz. İskenderun limanına 2-3 saatte varma imkanınız var. Eğer Malatya yolunu bitirirseniz Karadeniz Limanına bağlanıyorsunuz.

3 saat gibi bir yerden Karadeniz limanına bağlanıyorsunuz. Oradaki işte Türkiye Cumhuriyetlerinin Ermenistan, Nahçıvan, Azerbaycan'la ihracatınızı geliştirebilirsiniz. Çünkü GAP özenli bir üretim üssü haline gelecek ilerde. Vedat Beyin söylediği gibi bir cevher ama kimse bunun farkında değil. Bunun için de alt yapıların yapılması lazım. Mehmet Bey tekrar turizm ile ilgili bir şey söyledi. Hemen Mahmut Beyin söylediği gibi Turizm Yüksek okulunun şeydeki kapanış

mazisini kısaca size anlatmak istesen anlatsam gülersiniz. Kahta'daki Turizm Yüksek Okulunun, oranın Turizm Müdürü, Okul Müdürü Sayın Cevheri'nin yeğeni Ali Cevheri diye bir arkadaş. Telefonla da görüştüm, Rektörle de görüştüm. Yani Türkiye'de birkaçını ayırt ediyorum. Aradım çok değişik cevaplar verdi bana. Bu arkadaşımız Urfa'da-Urfa'ya gelip gitme zorluğu çektiği için diyor ki, buradaki turizm için alt yapı yok diyor. Bu okulu buradan kapatalım diyor. Sayın Rektörüm diyor. Urfa'ya alalım diyor. Arkadaşlar ne kadar baskı yaptysak yaptık. Gerçekten milletvekillerinin de gayretini gördüm. O zaman. İlk defa olumlu bir birleşim yapıldı. Sivil örgütler, sürekli gittik, yapacağız, edeceğiz, bakacağız, almayacağız, geri açacağız öyle bir şey yok dediler. Bir gün sabah kalktık. Levhayı asmış gitmiş. Biz yeterli gayreti gösterdik ama işte maalesef bölgeler arası farklılık. Bölgedeki siyasi önderlerin, liderlerin alt yapısının olmayışı. Böyle bu gibi tavizlere yer veriyor. Aslında Kahta'da turizm yüksek okulu değil. Dört yıllık bir fakültenin olması lazım. Turizm ile ilgili biz o düşünüyoruz. Buna sebep olan da Allah ona sebep olsun. Ben o şekilde söyleyeyim daha pratik otursun yatırımcıların, bir not geldi bana söylemiştik ama Sayın Valim söylemişti yine tekrar etmek istiyorum. Otoban yolu Şanlıurfa'ya bağlantısı Gaziantep üzerinden ve buradan Atatürk Barajı üzerinden bağlantı yapılması gerektiğine inanıyoruz. Hem yolu kısaltıyor hem de GAP'a daha iyi bir hareket getireceği düşüncesindeyiz. Bu yatırımlarda diyor. Bürokratik engellerin aşılması yazı tipik biz devamlı söylüyoruz devlet etkili olmalı ama suçu yok. Yani her şey de bürokratik engel olursa biz bakın altı-yedi aydır bir proje üzerindeyiz. Sitrikasit projesi üzerindeyiz. Geldiğimiz mesafe çok zor yani halkı da arkanıza alarak belli bir yere kadar geldik. Hep bürokratik engeller yüzünden proje gecikiyor. Parası hazır. Finansı hazır. 60 milyon dolarlık bir yatırım. Yaklaşık istihdam şimdi en önemli olan şey ne biliyor musunuz? İsrail sermayesinin olması, şimdi dünyada İsrail'in İslam ülkelerine yatırım yaptığı görülmemiştir kabulde edilmemiştir. İsraililer, ama her nedense gerek bu konuda GAP idaresinin çok büyük etkisi var. Değerli kardeşim çok büyük gayreti var. Burada o sitrikasit fabrikasının oluşu bizim için önemli değil, bir tek 60 milyon dolar önemli değil. Önemli olan, oradaki sermayeyi buraya çekmek. Dünyanın en büyük sermayesi İsraililerin elindedir ve GAP'a çok iyi bir şekilde bakıyorlar. Onların ekolojik ve coğrafi anlamda iyi bir alt yapısı olmadığı için İsrail'in orda işte Kudüs olayları falan, adamlar yakın bölgede, Ortadoğu ülkeleri Orta Asya ülkelerine mal satmanın bir yolunu arıyorlar. Burada o ülkede bulunan yerel müteşebbisin ortaklığıyla, yani Türkiye'deki ayağı işte bir Alatonlar işte bir ayağı falan. Bunları kullanarak bu yolu başlıyorlar. Aslında iyi bir taktik ama bizim de hesabımıza gelen bir taktik. Burada istihdam sorunumuzu çözecek, ekonomimize katkıda bulunacak bir projeler. Eğer, başka söz almak isteyen varsa verebilirim. Yoksa da Buyrun.

Teşekkür ederim. Sayın Başkan,

Vedat ÖZBİLEN- (Güneydoğu Anadolu Bölgesi Kalkınma Planı Koordinatörü)

Bugünkü toplantıdan faydalandık. Kusuruma bakmayın, sesim için biraz rahatsızım. İki değerlendirme yapacağım. Yalnız bu değerlendirme sırasında, bizim gruptan arkadaşlar var.

Yalçın Doğaner, Sosyal Planlamadan da Neşe Hanım var. Onların da bir değerlendirme yapmasını isteyeceğim. Şimdi benim değerlendirmem iki yönden olacak. Bu yapmış olduğumuz çalışmaya yönelik. İkincisi de GAP İdaresine yönelik, şimdi buradan daha çok GAP İdaresine yönelik eleştiriler gündeme geldi. Onlara da cevap vermek zorundayım. Oranın da bir temsilcisi olara. Ama bu GAP Bölge Kalkınma Planı çalışmalarında sizlerin yapmış olduğu bütün katkıları gördüm ki, biz plan çalışmasında dikkate almışız. O bizim açımızdan sevindirici. Belki bundan sonra yapacağımız, toplantılarda bunların proje seviyesindeki önerilerimizle tartıştığımızda. Daha da somuta inmiş olacak. Şu anda buna yönelik çalışmalarımız devam etmekte, bu toplantıdan sonra yapacağımız, diğer toplantılar artık daha çok sonuna yönelik olacak. Sektör bazında toplantılar yapacağız. Bunları da belirlemiş durumdayız. Şu anda 21 tane iş kalemi var burada. Yalnız bunu tabi biz yapmayacağız. İlgili kurumlara delege ediyoruz. Bunların içerisinde Ticaret Sanayi Odalarımız var. Ziraat Odalar Birliği var. Ziraat Mühendisleri var. Türkiye Tarih Vakfı var. Turizm Yatırımcıları Derneği var. Sivil Toplum Örgütlerine delege ediyoruz. İleri sizlerle birlikte çalışacaklar. Orada kendi sorunlarınızı daha rahat tartışıp plana girmesi için somut önerileriniz, bu çalışmada gündeme gelecek. Ama şu genel çalışma içerisinde, sizlerin burada gündeme getirdiğiniz tüm konuların yer aldığını söylemek isterim. Sadece bir iki konu var. Zaffer Beyin de sunduğu, soru olarak sorduğu bize. Politikacıların bu planda rolü ne olacak? Şimdi bu politikacının direk rolü olacak. Çünkü Bakanlar kurulu kararıyla biz bu işi yüklenmiş durumdayız.

Çünkü, sorumlusu sonuçta o olacak. Bizim burada yapmış olduğumuz bütün çalışmaları şu an sadece burada değil, diğer illerde de toplantı yapılıyor. Onları da bir süzgeçten geçirip, politikacının önüne sunacağız. Diyeceğiz ki, biz; işte dört ay boyunca şu tür çalışmalar yaptık. Bölgede de şu tür çalışma toplantıları yaptık. O toplantıların deşifreleri de burada, onları kitap haline getireceğiz. Önerilerine sunacağız. Yörenin sorunları budur. Yöre insanı da bunları dile getiriyor. dolayısıyla şu aşamada bizim tespit ettiğimiz, bir planda dikkatle ele alınması gereken konular budur. Bu yönde çalışmalarımıza devam edeceğiz. Politik olarak, idare olarak sizin yönlendirmeniz nedir? Onları aldıktan sonra da, o önerilerle birlikte tekrar sizlere gelip, diyeceğiz ki politikada bu işe böyle bakıyor. Ondandır da bu planı geliştirmeye çalışacağız. Süreç geçiyor. Yani GAP Yüksek Kurulu Var. Ekim ayı içerisinde GAP Yüksek kuruluna bunu sunacağız. Süreç bu yani direk olarak bu projeden.

Sizin sorunlarınızı iletmediğiniz sorunlarınızı politikacılara iletmek üzere ve yetkili mercilere ulaştırmak. Diyeceğiz ki Adımayan'lılar şunu diyorlar, mağdur kalmışlardır bu mağduriyetlerini bugüne kadar sizler çözmemişsiniz hala istiyorlar çözün. GAP idaresi olarak görevimiz bu olacak Adımayan'ın mağduriyetini bugüne kadar çözmemişsiniz bu planı çözmek için biz şunları öneriyoruz siz de kabul edin ve politika olarak bizi destekleyin. Cevaplarını da sizlere iletip burada tartışacağız dolayısı ile böyle bir süreç var. Bu süreç içerisinde muhakkak onların rolü var, onun dışında diğer konulara şöyle baktığımız da yapmış olduğumuz çalışmanın içerisinde hemen

hemen hepsi var. Çoraklaşmadan tutun, barajların akıbetinin ne olacağı yüz yıllık mı elli yıllık mı, Nemrut korunmasına yönelik, belediyelerin sorunlarına yönelik bütün şeyler o planda var. Dolayısı ile de bir eksiliğimizin olmadığını tespit ettim. Bu konuda diğer arkadaşlarımda eksiklerim varsa tamamlarlar. Ulaştırma konusunda da çalışmalarımız olacak bu şehirde Adıyaman'da dikkatle bu çalışma içerisinde incelenecek özellikle turizm sektörü onu burada da rahatlıkla söyleyebilirim. Zaten yıllardır eko turizminin burada büyük bir potansiyeli var, diğer turizmde onun yaygınlaştırılması gerekiyor. Sadece tarımla, sanayi ile değil Adıyaman'ın bir şansı daha var, turizmle kalkınabilir. GAP idaresi ile ilgili konulara gelirsek çünkü benim görevim bu planın hazırlanmasına yönelik sizlerin görüş ve önerilerinizi almaktır. Ama GAP idaresinde çalışan ve normal olarak GAP idaresine yönelik eleştirilere de cevap vermek zorundayım. Ama eleştirilerin çoğu da burada yok orda beni üzüyor. Biraz saygılı olup beni dinlemeleri gerekiyor çünkü yaptıkları eleştirilerin çoğu doğru değil. Özellikle Belediye Başkan Vekili burada geldi GAP idaresi her şeyi reddediyor. Niye reddediyor onu soruyor mu, soruyorsa beni dinlemesi lazımdı. Çünkü kanunsuz işler yapıyor GAP idaresi bunun için reddediyor, neden reddediyor 3194 sayılı imar kanunu vardı GAP idaresi kafasına göre hareket etmez kanunlara göre hareket eder. kanun vardır bu da meclisten çıkmıştır mecliste der ki bu uygulamayı size veriyoruz bunu sen bu kanuna göre uygulayacaksın. Ve bu kanunda ne çizilmişse GAP idaresi ona göre yapar kafasına göre iş yapmaz. Belediyelerde uygunsuz bir iş yapıyorsa eğer bu belediye o uygunsuz yaptığı işleri her zaman biz reddederiz. Bugüne kadar reddettik bundan sonra reddedeceğiz. Bunun dışında Adıyaman'daki arazi kullanımı çok önemli, bizim burada ki devletin yatırımı var tarım topraklarını korumamız gerekir. Ormanlık alanlarını korumak lazım, Atatürk barajının göletini korumamız lazım. Ama gelişmeyi de sağlamamız lazım sadece koruyacağız diye her şeyi engellememiz gerekmez. Bununla ilgili planlama çalışmalarını 90'dan beri yapıyoruz. İşte çevre düzeni planı yapıldı ondan sonra Adıyaman'a yönelik olarak biz imar planını da yaptık. Belediyelere yolladık belediyelerin görüşlerini aldık ama ondan sonra bir bakıyoruz planı bir yolluyoruz üzerinde 100-200 tane değişiklik yapılmış öyle geliyor. Demek ki yörede de yeterince incelenmiyor bunun sıkıntılarını gördük, ondan sonra biz anlayışımızı değiştirdik. Dedik ki, imar planları yapılırken de katılımcı yapalım belediye ve ilgili kuruluşlar etkin olsunlar. Bu planın yapılış sürecini başından sonuna kadar haberleri olsun ki sonra da plan askıya asıldığı zaman buna itirazlar azalsın ve bu süreçte başlatıldı. Ve bunun ilgili yeni bir çalışmaya başlandı. Adıyaman'a özgü olarak Adıyaman eko kent diye bir planlama çalışması başlattık. Sırf Adıyaman'a özgüdür, geleceği planlarken neye dikkat etmeliyiz. Sanayinin gelişmesi, tarımın gelişmesi, kentsel gelişmeyi ve en optimum gelişmeyi oluşturabilmek için o çalışma ile ilgili arkadaşlarda burada hatta 17 Ekim'de yörede bu yönde bir toplantı yapacaklar. Bu planlama çalışmasını sizlere sunacaklar, onun içerisinde belediyenin rolü ne olacak, ticaret sanayi odasının işte tarım il müdürlüğünün, sanayi bayındırlık iskan müdürlüğü geniş katılımlı bir toplantı olacak onu organize edecekler.

Çünkü bu imar konusu Adıyaman'da çok tartışılan bir konu GAP idaresi olarak ona da müdahale etmemiz gerekiyor. Çünkü o yetki bize verilmiş kanun tarafından ama bizim de yaklaşımımız bu şekilde katılımcı bir şekilde onun için ben duyuru olarak da veriyorum ilgi göstermeniz, sahip çıkmamız lazım. Siz sahip çıkmadığınız zaman Belediye Başkanları gelip diyor ki GAP idaresi reddediyor niye reddettiğinin de araştırılması gerekiyor. Diğer konu bizim planla bağlantısını kurarsak Zafer Bey'in söylediği benim de memnun olduğum bir konu var. Bu sosyo ekonomik kalkınma konseyinin kurulduğu. Biz de bu plan çalışması içerisinde böyle kurulların kurulmasını istiyoruz. Bundan sonra bu konsey aracılığı ile destek bekliyoruz. Adıyaman'da olması gereken projeler neyse sizde tespit edin, bizde tespit edeceğiz bu süre içerisinde proje ekibi olarak birlikte çalışalım Adıyaman'a hangi projeler öncelikle bu yatırım programına girmeli ya da politikacıların önüne hangileri gitmeli sunmalıyız. Dolayısı ile sizin söylediğiniz bu sosyo ekonomik kalkınma konseyini sizin bir parçanız olarak görüyorum, bundan sonra yapacağımız plan çalışmalarını size iletacağız. Siz burada gerekli toplantıları yapıp hangi projeler olmalı Adıyaman'ın kalkınması için bize iletirseniz. Biz de ilgili mercilere proje yönetimine iletelim ve zorlayalım eğer GAP idaresi olarak arkamızda sizi göremezsek zayıf oluruz. Onun için bizi desteklemeniz lazım, o projeleri siz önerdiğiniz zaman biz de o projelerin gerçekleşmesi için ilgili mercilerde sizlere savunacağız. Onun için karşılıklı bir diyalog içerisinde bu çalışmaları yürütmemiz gerekir. Diğer eleştirilen konuları birlikte açacağız GAP idaresi yalnız şu bilinsin ki uygulayıcı bir kuruluş değil, planı yapan, programları çizen, koordinasyonu sağlayan bir kuruluş. Onu da ne kadar yaptığımız soru işareti çünkü yetkimizin ölçüsünde koordinasyonu sağlamaya çalışıyoruz. Türkiye ölçeğinde yeni bir örgüt çünkü bölge planı Türkiye'de yeni denen bir planlama devletimizin alışkın olduğu bir planlama sistemi var. Bir ulusal plan vardır onu DPT yapar bir de yerel plan vardır belediyelerin yaptığı uygulamalarını koyduğu. Arada bir boşluk vardır o bölge planıdır. Yıllardır uygulanmaz, yapılmaz 1960'lardan beri yatırım planında olması gereken ilk defa 1989 yılında Güney Doğu Anadolu projesi ile ülkemizin gündemine bölge planında girmişti. Ama onun sıkıntılarını çekiyor çünkü devlet yapımız yapacak ve uygulayacak bir şekilde teşkilatlanmamış. Onun sıkıntılarını çekiyoruz işte burada görülen Adıyaman'da sadece Adıyaman'da değil dünde Kilis'te idik orada da benzer eleştiriler vardı. Bu ülke sistemimizin getirdiği aksaklıklar var,ama bunu hep birlikte açacağız eğer hazırlayacağımız bu yeni planda bunu sorun olarak görüyorsak bu sorunun çözüm önerilerini birlikte bulmamız lazım. Yani GAP idaresi türü bir örgütlenme nasıl olmalı, tespit edeceğimiz projelerde onun rolü ne olmalı, tarım bakanlığının rolü ne olmalı, sanayi bakanlığının rolü ne olmalı bunu hep birlikte yapacağız. Çünkü birlikte karar verip politikacılara diyeceğiz ki yaptığımız toplantılarda böyle bir sistem çıktı, böyle bir teşkilat isteniyor, bu teşkilatın görevleri şu olmalı yetkisi bu olmalıdır. Biz de arkamızda sizi bularak politikacıya kendimizi sizlerin görüşleri ile birlikte savunmamız gerekiyor. Onun için bu plan sadece bizim eserimiz olmayacak sizin eseriniz olacak dolayısı ile sahip çıkmamız ve sizlerin desteklenmeniz lazım. Hem proje bazında hem de bu projeleri uygulayacak idarenin yapı-

sında muhakkak görüş vermeniz gerekiyor. Ben teşekkür ediyorum bu vakte kadar katılan arkadaşlara ilgili arkadaşlara da konuşmaları için söz veriyorum.

Hocam buyurun.

Yalçın DOĞANER- (Güneydoğu Anadolu Bölgesi Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma ve Tarım Grubu)

Hepinizi saygı ile selamlıyorum. GAP bölge planlama çalışmasının tarımsal planlama ve kırsal planlama bölümünde uzman olarak çalışıyorum. Ve bugünkü toplantıdan en çok faydalanan ben oldum. Bir defa gördüm ki Adıyaman'lılar sorunların biliyorlar bizim tespit ettiğimiz sorunları burada bir defa sizin ağızınız tekrarlanması bizi sevindirdi.

Üstelik sadece sorunlarını bilmiyor Adıyaman'lılar sorunların çözümüne biliyorlar. Ve sorunlar çözümünü için bir kurumlaşma içindeler de mesela ben burada Sayın Başkana teşekkür ediyorum. Bu ekonomik ve sosyal konseyin kurulması ve buraya kamu kesiminden kimsenin alınmaması çok enteresan ve çok iyi bir şey. Çünkü kamu kesimin sorgulanması gerekiyor una ihtiyaç var şimdi biz ne yapıyoruz. Biz işte böylesine gerçekten sivil olan sivil toplum örgütleri ile beraber ve yinede kamu kesimi ile eklenerek sivil inisiyatifleri hareket geçirmek, sivil kaynakları harekete geçirmek on o kaynakları kamunun kaynakları ile tamamlamak. Ve bir fikir birliği, güç birliği içerisinde bu plana yansıtılmak istiyoruz. Aslında Vedat Bey'de ifade etti bu plan sonuçta bizim planımız değil bölgedeki dokuz ilin halkının planı olacaktır. Bunu gayreti içindeyiz ama biz şunu sizlere arz ediyoruz. Diyoruz ki bizim kısıtlarımız var dış kısıtlar var, iç kısıtlar var, finansman kısıtları var. Dış kısıtlar belli uluslararası düzeyde hepinizin altına imza attığı anlaşmalar var. Bunlar Türkiye'nin iç hukuk belgesi de haline gelmiştir ve kanun gücündedir. Ondandır kaynaklanan kısıtlarımız var dünya ticaret örgütünün aldığı kararlara Türkiye uymak zorunda, Avrupa Birliğine uyum sağlamak zorundayız. Gümrük Birliği içindeyiz onun kurallarına uymak zorundayız ve buna benzer bir sürü dış kısıt. İç kısıtlara geliyorum bir defa bir devlet planı var o planla kısıtlıyız. Bizim bölge planımız onunla bütünleşmek zorundadır. Ayrıca GAP şemsiye programı var o programla kısıtlıyız. Ne istiyoruz vizyonumuz ne bir daha tekrarlamakta yarar var. Refahın artırıldığı ve yaygınlaştırıldığı, ekonomik faaliyetlerin katılma fırsatının yaratıldığı, gelişmiş farkını getirildiği, kaynakların etkin kullanıldığı, sürdürülebilir büyümeyi sağlayan, verimlilik ve istihdamın artırıldığı, ulusal ekonomi ile bütünleşmiş bir yapı istiyoruz. Çıktılarımız ne olacak böyle bir isteğe rağmen çıktılarımız ne olacak bir defa ekonomik yapının değişimini sağlamak, yaşam kalitesini yükseltmek, bölgeler arasında ve bölge içinde gelir farklılığını gidermek, istihdamı arttırmak, sürdürülebilirliği sağlamak, yerel iç ve dış finansman kaynaklarının bölgeye çekilmesini sağlamaktır. Yani sonuçta biz bu planı uygulamaya koyduğumuz anda on sene sonra ve her sene bize şu soru sorulacak, kardeşim şu hedefleri koymuştunuz bu hedeflere ne kadar vardınız. Bizi ve yapılan işi sürekli deneyerek, izleyerek ve değerlendirerek yeniden yeniden düzelterek bir on senelik süreci geçireceğiz. Şimdi çok sevindiğim bir husus oldu,

biz eskiden beri bu bölgede çalışan insanlar olarak ve sizlerle sürekli diyalog içinde olduğumuz için eksiklerimizin ne olduğunu ve nelerin üzerinde daha fazla durmamız gerektiğini şöyle bir yazdık. Ondan sonra da bu işi de kim yapar, kime yaptıralım bu işi diye de düşündük. Örneğin burada gerek tarım müdürü yardımcısı arkadaşımız gerek diğer arkadaşlar tarımsal yayın hizmetinin önemini ifade ettiler. Biz de bir proje hazırlanmasını istiyoruz nedir bu proje tarımsal yayın ve danışmanlık hizmetlerinde alternatif modellerin araştırılması hangi modelleri kullanarak bu hizmetleri etkinleştirelim. Bunun için de biz ziraat mühendisleri odası tarımsal yayın ve sosyal dayanışma vakfını, tarım bakanlığını ve Diyarbakır, Şanlıurfa, Adıyaman mühendis odaları birliklerine bu görevi verdik. Bu arkadaşlarımız bu görevlerle buraya gelip bu modelleri beraber tartışarak hangi modeller içerisinde bu hizmeti etkinleştirmeyi arayacaklar ve bize ışık tutacaklar. Önder çiftçi yayın projesinin GAP bölgesinde yapılabilirliğini araştırmak istiyoruz. Bunun içinde Türkiye ziraat odaları birliğini görevlendirdik. Şanlıurfa önder çiftçi projesi ve Trakya önder çiftçi projesinin kurumunu da bunlarla beraber çalıştıracamız. Kırsal alanda hayvancılık ve tarımcılık olanaklarının geliştirilmesine ilişkin modelleri araştırmak istiyoruz. Bunun için de yine bir sivil toplum örgütü olan SETBİR açılımını söyleyeyim SETBİR hayvancılığı geliştirme kurumları ve hayvan ürünleri sanayicileri derneği bunlarda bu iyi burada ki kuruluşlarla beraber yürütecekler.

Şimdi tarım il müdür vekili arkadaşımın değindi çok önemli bir konu var. Bu bölgede maalesef çok topraksız insan var arazinin mülkiyet açısından dağılımı çok dengesiz ve adaletsiz o nedenle bu topraksız insanları veya da az toprağı olan insanları topraklandırmak ve ayrıca küçük mülkiyet sahibi olan insanları da belli bir model içerisinde örgütlemek bunun içinde arazi ofisi ve arazi edindirme fonunda GAP bölgesi için uygulanabilirliğinin tespiti, bu konuda da Kahramanmaraş Üniversitesi ile Çukurova Üniversitesini bölgede ki Dicle Üniversite ve Harran Üniversitesini bu işle görevlendirdik arzu ediyoruz. Şimdi burada beklediğimiz şu bölgede beklediğimiz kiracılık sistemi var, ortakçılık sistemi var, yarıcılık sistemi var ve toprakların kullanım biçimi var. Kiracılığı, ortakçılığı, yarıcılığı hukuki bir temeli de yok. İkili özel anlaşmalarla oluyor bu, bunu bir hukuki temele oturtmak ve bir merkezi birim içerisinde enformasyonunu sağlamak. Kim niye kiralamak istiyor, kim tarlasını kiralamak istiyor, nasıl kiralyor bunu bir esasa bağlamak. Dolayısı ile mağduriyetleri gidermek için bir arazi ofisi kurmayı düşünüyoruz. Bir de arazi edindirme fonu ile efendim topraksız aileleri topraklı hale getirmek için bir kurum kurmak istiyoruz. Çünkü her kalkınma olayı kurullarla kurumlarla oluşur sadece finansmanla olmaz. Ayrıca yine arkadaşlarımızın söylediği gibi Atatürk Barajı doluyor, Keban Barajı doldu faydalı ömrünü hemen bitirmek üzereler. Bunun içinde muhakkak bir erozyon kontrolü ve havza yönetimi sistemin oturtmak gerekir. Bunun için de orman mühendisleri odasını görevlendirdik onlar tema vakfı ile beraber bu hizmeti yerel örgütleri, yerel sivil toplum örgütleri ile ve çiftçilerle görüşerek böylesine bir modeli geliştirmeye çalışacaklar. Çünkü Türkiye’de su yönetimi konusunda, toprak yönetimi konusunda, hayvan yönetimi konusunda, bitki yönetimi konusunda maalesef yeterli bilgi birikimimiz yok. Şimdi pek tabi şu anda Güney Doğu Anadolu havza ıslah projesi di-

ye bir proje gündemde 10 yıldan beri de 1992 yılından beri de bu çalışmalar yürütülüyor. 54 havzada erozyon kontrol çalışması yapılıyor ve bu Adıyaman'da da yapılıyor. Şimdi arkadaşın söylediği yere geleceğim bu Cendere deresinin aktığı alanda çok geniş bir selümantasyon alanı var çok hızlı bir şekilde Atatürk Barajını dolduran yer orasıdır. Bundan 7-8 sene evvel bir yabancı uzmanla beraber ki dünyanın en iyi erozyon kontrol uzmanıydı. O alanı gördüğü vakit niye burası boş duruyor dedi burada setleme yapıp burada pirinç yetiştirmenin mümkün olduğunu söyledi. Ve o proje ikinci erozyon kontrol ve ağaçlandırma projesi ile beraber gündeme gelecek bir proje. Yani onunda hazırlığı yapılmış durumda sadece o Cendere deresi de değil daha pek çok böyle dereler var. Şimdi bizimde burada arzu ettiğimiz şu, şu anda baraj havzalarına silk getiren malzeme getiren hangi derelere öncelik verelim. Eğer bu proje orman mühendisleri odasına delege ettiğimiz bu proje bizim elimize geçtiği anda biz bunu plana yansıtırız. Ayrıca toprak ve su kirliliğinin boyutlarını da ölçmek için bir çalışmayı Çukurova Üniversite ile, Toprak su araştırma müdürlüğü beraberlerce yürütecekler. Yani çok sevinerek gördüm ki benim konumla ilgili olarak ortaya konulan sorun diye ortaya konulan şeylerin çözümü için biz bir şeyler yapmışız. O nedenle doğru yolda olduğumuzu da anlamaktan dolayı sevinçliyim. Yalnız bir şey söyleyeyim plan nedir, plan ihtiyaçlarla kaynakların dengelenmesi olayıdır. Hedeflere gitmek için alt yapı olayıdır, plan bu dur. Ve plan bir iddiadır biz şu belgede bir iddiayı ileri sürüyoruz. Diyoruz ki bizim 16 tane iddiamız var bu iddiaya ulaşmak için ne yapılması gerekir. Bunun yasal dayanağı ne olmalıdır, kurumsal dayanakları ne olmalıdır, örgütsel dayanakları ne olmalıdır, finansal dayanakları ne olmalıdır, teknik dayanakları ne olmalıdır, kurumsal dayanakları ne olmalıdır. İşte onu arıyoruz, bu dayanakları, bu temeli, bu alt yapıyı beraber oluşturmak istiyoruz. Eğer bu alt yapıyı doğru olarak, doğru tayin ederek, doğru tespit ederek yapabilirsek bu planın başarılı olmamasının sebebi yok.

Kaynak sorunu şimdi aslında Türkiye'nin de hatta Adıyaman'ın da kaynakları az değil. Bakın turizm müdür arkadaşımız bir kaynak gösterdi barajın gelirin iki aylığını bize verseler bize yeter. Yani bakın finansman modelleri kendiliğinden çıkıyor yani sizler öneriyorsunuz belki biz bunları akıl edemedik. Belki akıl ederdik ama dayanak bulamazdık belki söyleyemedik. Bunlar çok iyi ifadeler ve bize katkı sağlıyor. Sadece Türkiye'de de kaynak var Türkiye'nin sermaye dalları var gelip buraya yatırım yaparlar ama yatırım yapma ortamını hazırlamamız lazım. Onun için insan kaynaklarının geliştirilmesi lazım şuraya adam bir fabrika yapsa nitelikli işçimiz var mı, o zaman bütün mesele insan kaynaklarını geliştirmektir bunun temeli de budur. İnsan kaynaklarını geliştirmek için eğitimi gündeme getirmek lazım. Ama bunu yaparken de şuna çok dikkat etmek lazım, doğal kaynaklarını doğal servet kaynaklarını, insan kaynaklarını ve tarihi mirası korumak zorundayız, çevreyi korumak zorundayız. Bu kısıtlar içerisinde bunu yapmak zorundayız bir tarafta ihtiyaçlar var, imkanlar var, kaynaklar var, kısıtlar var bu dengeleme olayıdır plan ve bir iddiadır. Bu iddiayı biz ileri sürüyoruz siz de bu iddiaya katılırsanız beraberce bu iddianın gerçeğini yaparız. Teşekkür ederim.

Teşekkür ederim hocam, buyurun Neşe Hanım.

Neşe ÖZGEN- (Güneydoğu Anadolu Bölgesi Kalkınma Planı Sosyal Planlama Grubu Uzmanı)

Bu mikrofon işi pek iyi değil ama galiba kayıt yapmak zorunda olduğumuz için buna mecburuz. Öncelikle sabrınız için teşekkürler tabii bu kadar saat hakikaten bir şeyler üretmeye çalışan insanların burada kaldığını görmek büyük mutluluk. Şimdi sevgili Adıyaman'lılar iki grup görürüz biz her gittiğimi yerde karşımızda bir tanesi biraz iyi davranış gösteren bir grup bu iyi davranışı biraz ağlama davranışı deyim yerinde ise. İkinci davranış ise birlikte ne yapabiliriz davranışı o davranış daha sürekli ve daha olgun bir davranış. Yani yapıcı eleştiri her zaman bütün projelerde olgunluğu birlikte geliştiren bir davranış biçimi onun için şurada bizim aldığımız çok önemli dersler var. Bunların yerine ulaşacağında da emin olmanızı istiyoruz. Ancak şuna bir dikkat çekmek gerekir sanırım GAP hiçbir şey için söz vermiyor. Yani GAP hiç kimsenin cebine para koymak için söz vermiyor. Bu çok önemli bir şey GAP hiç kimseye aylık şu kadar gelir sağlama sözü de vermiyor. Şimdiye kadar hiç vermedi ama GAP bu planda insanı, çevresel ve kültürel değerlere saygılı olma söz veriyor. Şimdiye kadar ki yaptıklarını insan amaçlı bir kalkınma projesinin olmadığına ilişkin ve hukuksal yaptırımlarına ilişkin bir sözde veriyor. Bunlar önemli bu bizim uluslararası kısıtlar aslında hep sözlerdir. GAP bunu hem uluslararası platformda veriyor. Yani bundan sonraki bütün projelerinde geçmiş mirasımızın öncelikle olacağına ve çocuklarımızdan öncelik aldığımız çevrenin öncelikli olacağına ve artık bundan sonra insanın araç değil amaç olarak öncelikli alınacağına uluslararası planda söz veriyor hem de halkın önünde söz veriyor. Ama biz sosyologlar şunu da biliyoruz, eğer yapılan işlerin izleme ve değerlendirme halk tarafından yapılmıyorsa tutulmaması her zaman mümkün bu dünyanın her yerinde böyledir. Bu izleme ve değerlendirmenin organize olmuş ve sesini duyurabilecek gruplar tarafından yapılması gerekiyor. Yani bu işin yapıldığı yerde ki bundan etkilenen gruplar, yapılar, insanlar tarafından izlenmesi değerlendirilmesi gerekiyor. Örgütsüz insanın sesi de çıkmıyor kendisine yapılanlar üzerinde de çok fazla söz hakkı olmuyor. Onun için hakikaten ekonomik ve sosyal konseyin kurulmuş olması çok önemli burada böyle bir yapının kendiliğinden oluşması çok önemlidir. Burada ki yapılacak bütün projelerde sadece GAP'ın değil aslında DPT'nin de daha ilerde muhtelif planlama kuruluşlarında biraz ayağını denk alıracak ama mutlaka bir yanda da birlikte hareket edeceği bir kuruluştur. Ama yetmiyor çünkü biliyoruz ki toplum bazı kuruluşlar daha kolay örgütlenip, daha kolay seslerini duyurabiliyorlar.

Asıl olarak örgütlenemeyen, sesini duyuramayan büyük geçim kaygısı içinde olan insanlar var. Bunların organize davranışlar içerisinde olması gerekir. Ve GAP şimdi bu vizyonla şunun da sözünü veriyor, şimdiye kadar dikkate alınmayan, bu projeden yeteri kadar nimetini alamamış, sulama alanın dışında kalmış ve kalacak olan, toprakları istismak edilmiş veya topraklarını kaybetmiş veya geçmişten bu yana topraksız olan, işini kaybetmiş veya bundan sonra hep işsiz kalacak olan, kadın olan, genç olan, çocuk olan yani bizim dezavantajlı gruplar dediğimiz gruplara bundan sonra öncelik vereceğini de taahhüt ediyor. Ancak bütün bu taahhütlerin izlen-

mesi ve birlikte hareket edilmesi süreci bizim işte katılabilir katılımcı planlama dediğimiz, sürdürülebilir planlama dediğimiz yöntem. Bu planın hedefi budur yani bu planı birlikte yürütmek, yöre insanların ihtiyaçlarını, isteklerini, yapılarını, değerlerini dikkate alan ve bunlarla birlikte hareket eden yeni bir plan anlayışını başlatmaktır. GAP aslında sadece buna söz veriyor ama aslında bu büyük bir söz şimdi dediği gibi Yalçın Hocamızın bizim buradan aldığımız dersler var. Bu da dersler zamanla daha da olgunlaşacak, birlikte hareket edilecek, sadece böyle burada gördüğümüz insanlarla değil farklı gruplarla biz farklı delegasyon toplantıları yapacağız. Birlikte nasıl proje geliştiririz, uygulamayı nasıl yaparız, bizim önerdiğimiz bir şey yöre insanı tarafından acaba ne kadar dikkate alınıyor, ne kadar ihtiyaç olarak algılanıyor. Kendi isteği ve ihtiyaç olarak algıladığı nedir, bizi nereye doğru yönlendirir gibi konularda sürekli iş birliği içinde olacağız. Ve umarım önümüzde ki on yıl bu tür planlama anlayışını dünyada da yeni gelişen bir anlayış bu insanı amaç alan bir anlayış bu planlama anlayışını birlikte hedefe olacağız. Saygınız için teşekkürler, iyi akşamlar.

Herkese teşekkür ediyoruz bizi bu vakte kadar bizi dinledikleri için, biz de Adıyaman'lılar sizlere teşekkür ediyoruz. Bize bu fırsatı bize verdikleri için, bizi bilgilendirdiğiniz için.

Sizlerde katıldığımız için sizlere de teşekkür ediyorum.

ADIYAMAN KATILIMCI LİSTESİ

ADI SOYADI	KURUM	ŞEHİR	TEL
A. TALİP GÖRSOY	TİCARET BORSASI	ADIYAMAN	2169248
ABDULKADİR GÖZLEYİCİ	ADIYAMAN BELEDİYE BAŞKAN YARDIMCISI	ADIYAMAN	2161020
ABDURRAHMAN YILDIRIM	BOĞDERE KÖYÜ MUHTARLIĞI	ADIYAMAN	2135313
AĞUZER ASLAN	İL GENEL MECLİS ÜYESİ	ADIYAMAN	5326653024
AĞUZER BEKTAŞ	KÖMÜR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ADIYAMAN	5422140020
AĞUZER POYRAZ	İNCELER KÖYÜ MUHTARLIĞI	ADIYAMAN	2522320
AHMET ARSLANTAŞ	İHLAS HABER AJANSI	ADIYAMAN	5325651276
AHMET KIRILMAZ	ORGANİZE SANAYİ BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	ADIYAMAN	2168900
AV. SUPHİ DEVRİŞ YILMAZ		ADIYAMAN	7255286
CAHİT HAMDİ YAĞCI	DEPTARDARLIK	ADIYAMAN	2164951
GÖNÜL MIHLADIZ	ÇEVRE MÜHENDİSİ	ANKARA	312438240
H. YUSUF HALLAÇ	HALK BANK ŞUBE MÜDÜRÜ	ADIYAMAN	2161185
HACİ MEHMET GELİR	KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ BAŞKANI	ADIYAMAN	-416
HALİL İŞİK	ADIYAMAN VALİSİ	ADIYAMAN	-416
HALİT ÇETİN	ADIYAMAN SES GAZETESİ	ADIYAMAN	5422149830
HASAN ÖZASLAN	KARAYOLLARI 87. ŞUBE ŞEFLİĞİ	ADIYAMAN	2161125
HİDİR ŞAHİN	UZUN KÖY MUHTARLIĞI	ADIYAMAN	2145095
HÜSEYİN ÇEBE	DANDIRMAN KÖYÜ MUHTARI	ADIYAMAN	2592159
İSMAİL ÖZTÜRK	KARAYOLLARI 87. ŞUBE ŞEFLİĞİ	ADIYAMAN	2163813
İSMET ÇETİN KAYA	AKINCILAR BELEDİYE BAŞKANI	ADIYAMAN	5324001235
M. EMİN NİCEKAYA	MERCAN TV	ADIYAMAN	2146000
M. İLHAN SUBAŞI	ADIYAMAN TİCARET ODASI	ADIYAMAN	2161416
MAHMUT ASLAN	KAHTA TURİZM DANIŞMA MÜDÜRÜ	KAHTA/ADIYAMAN	7255007
MAHMUT EDİM BİLGİÇ	DOĞRUYOL PARTİSİ ADIYAMAN MİLLETVEKİLİ	ANKARA	-312
MAHMUT ETÇİ	TARIM İL MÜDÜR YARDIMCISI	ADIYAMAN	5426443066
MEHMET AKBAY	İŞ VE İŞÇİ BULMA KURUMU MÜDÜRLÜĞÜ	ADIYAMAN	2163771
MEHMET AYKANAT	İL KÜLTÜR MÜDÜRÜ	ADIYAMAN	2161991
MEHMET ÇALIŞKAN	MALİ MÜŞAVİR ODASI	ADIYAMAN	2134760
MEHMET ÇELİK	BASIN VE HALKLA İLİŞKİLER MÜDÜRLÜĞÜ	ADIYAMAN	2166969
MEHMET ÇETİN	BÖLGESEL GAP OLAY GAZETESİ	ADIYAMAN	4162167140
MEHMET SAİT ULUCAY	SANAYİ TİCARET İL MÜDÜRLÜĞÜ	ADIYAMAN	2161097
MEHMEZ BOZ	SİNCİK BELEDİYE BAŞKANI	ADIYAMAN	4212007
MUHAMMET ADAK	YÖKSEK ŞEHİR PLANCISI	ANKARA	3124396838
MUSTAFA SOYDAN	ADIYAMAN TİCARET ODASI	ADIYAMAN	2140479
MUSTAFA ŞAHİN	BAYINDIRLIK VE İSKAN MÜDÜRLÜĞÜ	ADIYAMAN	4162442
NAİM NARPUTLUOĞLU	TİCARET SANAYİ ODASI	ADIYAMAN	2164646
NEŞE ÖZGEN	GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGE KALKINMA PLANI	ANKARA	(312) 4405210
NURİ YAŞAR	DYP İL BAŞKAN YARDIMCISI	ADIYAMAN	2163190
ORHAN BOYRAZ	ADIYAMAN BÖLGESİ TARIM KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI	ADIYAMAN	5324930558

ADI SOYADI	KURUM	ŞEHİR	TEL
ORHAN KARACA	GAP GÜNDEMİ BÖLGESEL GAZETESİ	ADİYAMAN	5325061014
OSMAN TANDOĞAN	DYP İL BAŞKANI	ADİYAMAN	2162105
RAGİP ERSOY	ADİYAMAN GAZETECİLER CEMİYETİ BAŞKANI	ADİYAMAN	5424330014
RÜSTEM ERGEN	TUT BELEDİYESİ	ADİYAMAN	4412247
SUPHİ YILMAZ	ADİYAMAN BAROSU AVUKATI	ADİYAMAN	-416
ŞÜKRÜ TOSUN	BARİŞ PARTİ İL BAŞKANI	ADİYAMAN	2165711
VEDAT ÖZBİLEN	GÖNEYDOĞU ANADOLU BÖLGE KALKINMA PLANI KOORDİNATÖRÜ	ANKARA	(312) 4405210
YALÇIN DOĞANER	GÖNEYDOĞU ANADOLU BÖLGE KALKINMA PLANI	ANKARA	(312) 4405210
ZAFER ERSOY	TİCARET VE SANAYİ ODASI BAŞKANI	ADİYAMAN	-416
ZEYNEL EKİCİ	DSP İL BAŞKANI	ADİYAMAN	5422671094
ZİYA KÜŞKER	GÖZLEM GAZETESİ	ADİYAMAN	5333316999

T.C.
BAŞBAKANLIK
GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ
BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

ADRES : Willy Brandt Sokak, No: 5 06680 Çankaya - ANKARA - Tel: (0.312) 442 23 24 Fax: (0.312) 440 13 84
BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ : Şanlıurfa Tüneli Çıkış Ağza, P.K. 155 ŞANLIURFA - Tel: (0.414) 314 17 50 Fax: (0.414) 313 50 73
E-mail: gap-x@gap.gov.tr internet: www.gap.gov.tr

GAP BÖLGE KALKINMA PLANI
PROJE EKİBİ
Cinnah Cad. No. 96/9
06550 Çankaya/ANKARA
Tel : (0.312) 440 52 10 • Fax : (0.312) 440 52 76
Internet : www.gapplan.org
e-mail : ozbilen@gap.gov.tr.